

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA MIASTA ŁOMŻA DO ROKU 2030

Łomża, 2022 r.

Opracowanie wykonane na zlecenie:

Miasta Łomża
Stary Rynek 14
18-400 Łomża

Zespół autorski:

Kierownik projektu	mgr inż. Janusz Pietrusiak	
Zespół autorski ATMOTERM S.A. 	mgr inż. Magda Szczygielska	<i>Szczygielska</i>
	mgr inż. Agata Lubczyńska	<i>Agata Lubczyńska</i>
	Katarzyna Kusz	<i>Kusz Katarzyna</i>
	mgr inż. Wojciech Kusek	<i>Wojciech Kusek</i>
	mgr Anna Wahlig	<i>Wahlig Anna</i>
	mgr inż. Janusz Pietrusiak	<i>Pietrusiak Janusz</i>
	mgr inż. Ireneusz Sobecki	<i>Sobecki Ireneusz</i>

Spis treści

1.	Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu	5
2.	Wstęp	6
3.	Materiały źródłowe, metody analizy realizacji postanowień projektu Planu	7
4.	Informacje o projekcie Planu	8
5.	Podstawa opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Ocena zgodności Planu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym	12
5.1.	Przepisy prawa	12
5.2.	Analiza dokumentów strategicznych	13
5.2.1.	Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym	14
5.2.2.	Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym	21
5.2.3.	Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu wojewódzkim	29
5.2.4.	Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym	33
6.	Charakterystyka Miasta Łomża, istniejący stan środowiska	37
6.1.	Opis obszaru	37
6.1.1.	Położenie administracyjne	37
6.1.2.	Położenie fizyczno-geograficzne, warunki naturalne, walory krajobrazowe i turystyczne	38
6.1.3.	Demografia	39
6.1.4.	Mieszkalnictwo	40
6.1.5.	Działalność gospodarcza	40
6.1.6.	Transport	42
6.1.7.	Kierunki zagospodarowania przestrzennego	46
6.2.	Ocena stanu środowiska, analiza stanu aktualnego na obszarze objętym projektem Planu	48
6.2.1.	Klimat	48
6.2.2.	Stan powietrza atmosferycznego	49
6.2.3.	Zagrożenie hałasem	56
6.2.4.	Pola elektromagnetyczne	57
6.2.5.	Gospodarka wodami	59
6.2.6.	Gospodarka wodno-ściekowa	60
6.2.7.	Użytkowanie terenu, zasoby geologiczne	60
6.2.8.	Gospodarka odpadami	62
6.2.9.	Formy ochrony przyrody	63
6.2.10.	Zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi	69
7.	Istniejące problemy i zagrożenia ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	70

8.	Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji Planu.....	70
9.	Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko wraz z propozycjami ich zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej.....	71
10.	Analiza i ocena wpływu ustaleń projektu Planu na poszczególne komponenty środowiska	71
10.1.	Oddziaływanie na powietrze i klimat	80
10.2.	Oddziaływanie na klimat akustyczny.....	81
10.3.	Oddziaływanie na wody.....	81
10.4.	Oddziaływanie na ochronę przyrody, w tym obiekty i obszary chronione, łącznie z obszarami Natura 2000, różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta oraz korytarze ekologiczne	82
10.5.	Oddziaływanie na krajobraz	83
10.6.	Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne	83
10.7.	Oddziaływanie na ludzi.....	84
10.8.	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	84
11.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Planu .	85
12.	Propozycje wariantów alternatywnych	87
13.	Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień planu.....	88
14.	Informacje i możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	89
15.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	90
16.	Spis tabel.....	92
17.	Spis rysunków	93
18.	Załączniki.....	94
18.1.	Oświadczenie autora	94

1. Wykaz pojęć i skrótów użytych w opracowaniu

- **BAU** (z ang. business as usual) – scenariusz, w którym nie przewiduje się żadnych dodatkowych działań w zakresie efektywności energetycznej;
- **BEI** (z ang. a Baseline Emission Inventory) – bazowa inwentaryzacja emisji;
- **benzo(a)piren – B(a)P** – jest przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej;
- **GIOŚ** – Główny Inspektor Ochrony Środowiska;
- **GUS** – Główny Urząd Statystyczny;
- **GDDKiA** – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad;
- **KOBIZE** – Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami;
- **JST** – jednostki samorządu terytorialnego;
- **MEI** (z ang. a Monitoring Emission Inventory) – kontrolna inwentaryzacja emisji;
- **NFOŚiGW** – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- **niska emisja** – jest to emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża ilość kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzane do środowiska zanieczyszczenia są bardzo uciążliwe, gdyż gromadzą się wokół miejsca powstawania, a są to najczęściej obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej;
- **OZE** – odnawialne źródła energii;
- **PM10** – pył (PM – ang. particulate matter) jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny cząstek stałych, ciekłych lub obu naraz, zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Cząstki te różnią się wielkością, składem i pochodzeniem. PM10 to pyły o średnicy aerodynamicznej do 10 µm, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc;
- **PM2,5** – cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej do 2,5 µm, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc oraz przenikać przez ściany naczyń krwionośnych. Jak wynika z raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), długotrwałe narażenie na działanie pyłu zawieszzonego PM2,5 skutkuje skróceniem średniej długości życia. Szacuje się, że życie przeciętnego mieszkańca Unii Europejskiej jest krótsze z tego powodu o ponad 8 miesięcy. Krótkotrwała ekspozycja na wysokie stężenia pyłu PM2,5 jest równie niebezpieczna, powodując wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz wzrost ryzyka nagłych przypadków wymagających hospitalizacji;
- **POLIŚ** – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- **POP** – Program ochrony powietrza, dokument przygotowany w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej jakości powietrza na terenie, na którym zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń;
- **PGN** – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Łomża do roku 2030;
- **Plan** – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Łomża do roku 2020;
- **poziom dopuszczalny** – poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany. Poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza;
- **poziom docelowy** – poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie i środowisko jako całość, który

ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie, za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych;

- **RPO WP** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020;
- **termomodernizacja** – przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej w danym obiekcie budowlanym. Termomodernizacja obejmuje zmiany zarówno w systemach ogrzewania i wentylacji, jak i strukturze budynku oraz instalacjach doprowadzających ciepło. Zakres termomodernizacji, podobnie jak jej parametry techniczne i ekonomiczne, określone są poprzez przeprowadzenie audytu energetycznego. Najczęściej przeprowadzane działania to:
 - docieplenie ścian zewnętrznych i stropów;
 - wymiana okien i drzwi;
 - wymiana lub modernizacja systemów grzewczych i wentylacyjnych.

Zakres możliwych zmian jest ograniczony istniejącą bryłą, rozplanowaniem i konstrukcją budynku. Za możliwe i realne uznaje się średnie obniżenie zużycia energii o 35%-40% w stosunku do stanu aktualnego.

- **UE** – Unia Europejska;
- **WIOŚ** – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku;
- **WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;
- **zielone zamówienia publiczne** – (ang. green public procurement – GPP) proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku. Są instrumentem dobrowolnym, co oznacza, że poszczególne państwa członkowskie i organy publiczne mogą określić zakres, w jakim je wdrażają. Rozwiązanie to może być stosowane w odniesieniu do zamówień będących zarówno powyżej, jak i poniżej progu stosowania unijnych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych¹.

2. Wstęp

Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Łomża do roku 2030 (dalej Plan) wynika z poniższych aktów prawnych:

- dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą ooś”.

W Prognozie dokonano oceny skutków realizacji Planu na poszczególne komponenty środowiska oraz przedstawiono potencjalne zagrożenia dla środowiska wynikające z realizacji działań zaplanowanych w Planie.

Ogólny zakres Prognozy wynika z art. 51 ustawy ooś, według której prognoza:

1. zawiera:
 - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
 - informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

¹ „Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa, 2013

- oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy;
 - datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;
2. Określa, analizuje i ocenia:
- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
 - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
 - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
 - przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.
3. Przedstawia:
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru;
 - biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazuje napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza uwzględnia także ostateczny zakres i stopień szczegółowości, określony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, wskazany w piśmie o numerze WOOŚ.411.1.2021.JK z dnia 16.12.2021 r.

3. Materiały źródłowe, metody analizy realizacji postanowień projektu Planu

Materiały, które zostały wykorzystane do przeprowadzenia oceny strategicznej i sporządzenia niniejszej prognozy to przede wszystkim:

- dane dotyczące stanu środowiska, tj. opublikowane dane monitoringowe w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) oraz innych programów monitoringowych; dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS);
- dane dotyczące obszarów chronionych, prezentowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (RDOŚ), oraz Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (GDOŚ).

Diagnozę stanu aktualnego środowiska opracowano głównie w oparciu o dane na rok 2020. W przypadku braku danych dotyczących roku 2020, posłużono się danymi z możliwie najbliższego okresu.

Prognoza projektu Planu powstawała w kilku etapach. Następujące po sobie działania miały na celu:

- ocenę aktualnego stanu środowiska na obszarze miasta;
- ocenę oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań zaplanowanych w ramach harmonogramu zadań (matryca oddziaływań);
- wskazanie na przedsięwzięcia o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, zaproponowanych do realizacji w ramach projektowanego Planu i określenie działań minimalizujących i kompensujących dla tych przedsięwzięć.

Analiza poszczególnych zadań zaplanowanych do realizacji w ramach Planu została przedstawiona w formie matrycy oddziaływań i zawiera:

- proponowane działania;
- komponent środowiska lub typ ekosystemu;
- identyfikację potencjalnych oddziaływań;
- czas trwania;
- rodzaj;
- informację o możliwym oddziaływaniu skumulowanym.

Oddziaływanie zadań na poszczególne elementy środowiska oceniano, posługując się następującymi kryteriami dotyczącymi:

- charakteru zmian (bardzo korzystne, korzystne, niekorzystne, niepożądane, bez znaczenia);
- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczące, zauważalne, duże, zupełne);
- bezpośredniości oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane);
- okresu trwania oddziaływania (długoterminowe, średnioterminowe, krótkoterminowe);
- częstotliwości oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne);
- zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne);
- trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do waloryzacji).

4. Informacje o projekcie Planu

Projekt Planu jest dokumentem, który został opracowany, aby kontynuować przyjęte założenia przez Miasto Łomża, m.in. realizować i przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020², tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

a także do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu, Komisja Europejska, zaproponowała we wrześniu 2020 r. podniesienie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r., w tym emisji i pochłaniania, do co najmniej 55% w porównaniu z 1990 r.

Ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030 - kluczowe cele na 2030 r.:

- Co najmniej 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych (od poziomu z 1990 r.);
- Co najmniej 32% udział dla energii odnawialnej;
- Co najmniej 32,5% poprawy efektywności energetycznej.

Celem projektu Planu jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych na obszarze Miasta Łomża, działań zmierzających do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, redukcji zużycia energii, zwiększenia wykorzystania źródeł odnawialnych

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Projekt Planu przyczyni się więc do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców Miasta Łomża oraz pozwoli podejmować kolejne działania ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej

W dokumencie ujęto również analizę uwarunkowań wynikających z przepisów prawa na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i lokalnym. Oceniono, że realizacja niniejszego dokumentu wspierać będzie zapisy zawarte w innych dokumentach, w tym realizację celów rozwojowych określonych w Strategii Rozwoju Gminy.

Projekt Planu odnosi się do przyjętego wcześniej przez Radę Miejską Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, celem kontynuowania przyjętych wcześniej celów i założeń, jak również Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego oraz Strategii rozwoju województwa Podlaskiego 2030.

W analizie stanu aktualnego, scharakteryzowano obszar gminy, dokonano oceny stanu środowiska, jej energochłonności i emisyjności, analizy stanu i potencjału technicznego ograniczenia zużycia energii i redukcji emisji oraz zidentyfikowano najważniejsze obszary problemowe występujące w Mieście Łomża.

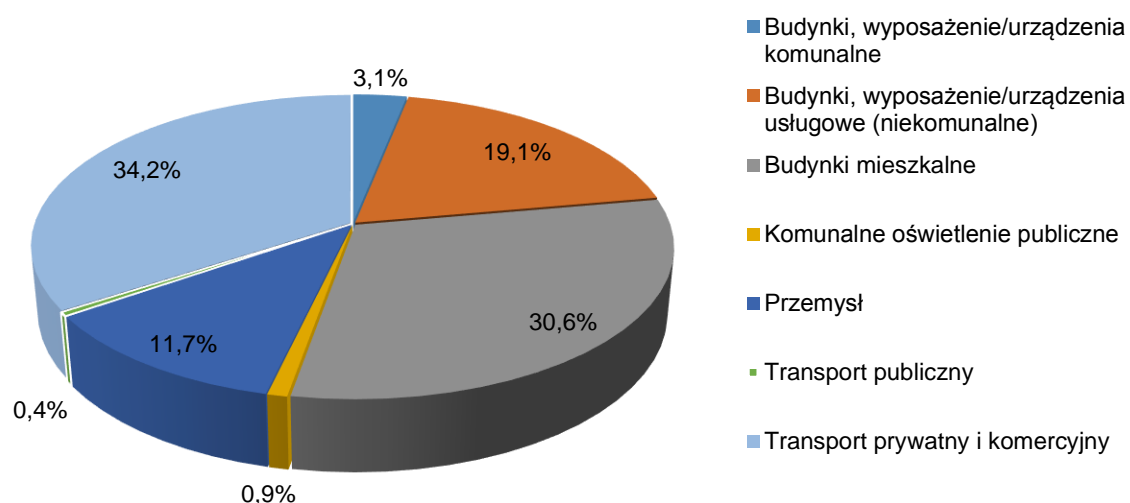
Rokiem bazowym dla projektu Planu pozostał wcześniej określony rok 2013. W trakcie realizacji niniejszego opracowania, z uwagi na otrzymanie nowych i uzupełnionych danych, zaktualizowano wyniki inwentaryzacji emisji dla roku bazowego, jak również lat kontrolnych. Obliczono i zaktualizowano wyniki inwentaryzacji dla roku kontrolnego – 2018, 2019 oraz 2020.

Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego 2013 (BEI) dla Miasta Łomża pokazały, iż całkowita emisja dwutlenku węgla z obszaru gminy wyniosła 353 226 Mg CO₂/rok. Natomiast w latach kontrolnych 2018, 2019 oraz 2020 otrzymano odpowiednio 343 797 Mg CO₂/rok, 342 237 Mg CO₂/rok oraz 338 962 Mg CO₂/rok, co stanowi spadek emisji o 4,04%. Roczna jednostkowa emisja CO₂ w 2013 roku wyniosła 5,6 Mg CO₂/osobę, natomiast w 2020 roku spadła do 5,4 MgCO₂/osobę.

Tabela 1. Emisja CO₂ w poszczególnych sektorach odbiorców w Mieście Łomża w roku bazowym oraz latach kontrolnych.

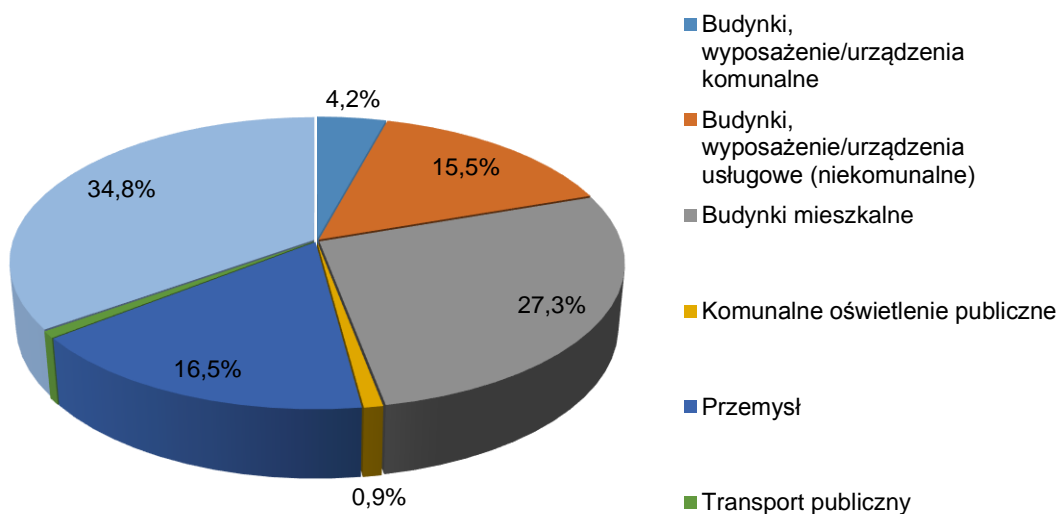
sektor	emisja CO ₂ w poszczególnych sektorach [Mg/rok]			
	2013	2018	2019	2020
Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	11 064	20 942	18 231	14 367
Budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)	67 413	58 261	57 152	52 514
Budynki mieszkalne	108 041	92 885	93 852	92 484
Komunalne oświetlenie publiczne	3 112	3 018	2 978	3 008
Przemysł	41 308	57 500	53 283	56 064
Transport publiczny	1 550	2 413	2 264	2 551
Transport prywatny i komercyjny	120 738	108 778	114 477	117 974
SUMA	353 226	343 797	342 237	338 962

Największy udział w całkowitej emisji CO₂ na terenie Miasta Łomża w roku bazowym 2013 stanowił sektor transportu prywatnego i komercyjnego – 34,2%. Drugim sektorem pod względem wielkości emisji był sektor mieszkalnictwa stanowiąc 30,6% całkowitej emisji CO₂ na terenie Miasta Łomża. Udział w całkowitej emisji CO₂ na terenie Miasta Łomża sektora usług wyniósł 19,1%, przemysłu 11,7%, budynków komunalnych 3,1%, oświetlenia publicznego 0,9% oraz transportu publicznego 0,4%.

Rysunek 1. Udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w Mieście Łomża w roku bazowym 2013.

Największy udział w całkowitej emisji CO₂ na terenie Miasta Łomża w roku kontrolnym 2020 stanowił również, jak w roku bazowym, sektor transportu prywatnego i komercyjnego – 34,8%. Drugim sektorem było mieszkalnictwo – 27,3%. Kolejnymi sektorami pod względem wielkości emisji były: sektor przemysłu oraz sektor usług stanowiąc kolejno 16,5% oraz 15,5% całkowitej emisji CO₂ na terenie Miasta Łomża. Udział w całkowitej emisji CO₂ na terenie Miasta Łomża sektora budynków komunalnych wyniósł 4,2% oraz oświetlenia publicznego 0,9%. Transport publiczny to zaledwie 0,9% całkowitej emisji.

Rysunek 2. Udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO₂ w Mieście Łomża w roku kontrolnym 2020.

Na podstawie powyższych analiz określono wizję na przyszłość, cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań dla Miasta Łomża, które w ramach projektu Planu zaleca się realizować, aby obniżyć energochłonność poszczególnych sektorów, a tym samym obniżyć zużycie energii finalnej, emisję dwutlenku węgla, jak i również zapewnić wzrost wykorzystania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii. W szczególności, kierunki działań powinny skupiać się na stworzeniu zachęt dla mieszkańców, które zatrzymywałyby ich w gminie. Ich elementami może być zrównoważony rozwój komunikacji publicznej (niskoemisyjne autobusy) i rowerowej, które ograniczą uciążliwy w środowisku miejskim hałas i zanieczyszczenia powietrza. Ważne jest tworzenie w centrum gminy atrakcyjnych przestrzeni o wysokiej jakości, adresowanych do wszystkich grup wiekowych np. przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych, kulturalnych, rozrywkowych.

W ramach przygotowania Planu oraz jego aktualizacji zdefiniowano następujące cele dla Miasta Łomża w kontekście gospodarki niskoemisyjnej:

- redukcja emisji CO₂ o 10,52% do roku 2030 r., w stosunku do roku bazowego 2013;
- redukcja do 2030 r. zużycia energii finalnej o 11,31%, w stosunku do roku bazowego 2013;
- zwiększenie udziału wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o 3 702 MWh/rok do roku 2030, w stosunku do roku bazowego 2013;
- redukcja zanieczyszczeń do powietrza zgodnie z zapisami POP dla strefy podlaskiej.

Dodatkowo należy skupić się na:

- ograniczeniu energochłonności budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych, w szczególności poprzez termomodernizację budynków, których zły stan wymaga podjęcia takich działań oraz modernizację systemów oświetleniowych;
- redukcji emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez, w zależności od istniejących warunków, likwidację lub wymianę starych kotłów;
- ograniczeniu emisji z transportu indywidualnego;
- wprowadzaniu technologii w zakładach przemysłowych ograniczających emisję substancji zanieczyszczających powietrze;
- organizację kampanii/akcji społecznych promujących gospodarkę niskoemisyjną.

Skuteczność wskazanych elementów Planu polega na ich konsekwentnej implementacji do dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie Miasta Łomża. Podjęte postulaty winny znaleźć odzwierciedlenie i rozwinięcie w polityce przestrzennej gminy.

W ramach Planu przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy, w którym przedstawiono m.in. konkretne działania, jednostki odpowiedzialne za ich realizację, szacowane efekty ekologiczne i energetyczne, szacunkowe koszty. Główne działania podejmowane w celu ograniczenia energochłonności, emisji dwutlenku węgla oraz zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza polegają na m.in.: termomodernizacji budynków, wymianie źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku, modernizacji oświetlenia ulicznego, ciągów komunikacyjnych, sieci przesyłowych, budowie nowych ścieżek rowerowych i ciągów pieszych, rozwoju zrównoważonego transportu. Łączny koszt planowanych działań wynosi łącznie blisko 447 mln zł.

Opisano również aspekty organizacyjne i finansowe ze wskazaniem możliwych źródeł finansowania inwestycji zamieszczonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Ponadto przedstawiono możliwy sposób monitorowania i raportowania stopnia realizacji niniejszego dokumentu.

PGN został opracowany wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, która podlegała opiniowaniu przez Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska w Białymstoku, Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Białymstoku. Zapewniono również możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu – konsultacje społeczne, podczas których mieszkańcy i wszyscy zainteresowani mogli zgłosić swoje uwagi, opinie i zastrzeżenia do niniejszego dokumentu.

Interesariuszami dokumentu są:

- JST, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne JST;
- instytucje oświatowe i opiekuńcze, zakłady opieki zdrowotnej;
- dostawcy energii, przedsiębiorstwa energetyczne;
- przedsiębiorcy;
- spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i administratorzy budynków mieszkalnych;
- osoby fizyczne;
- i inni.

5. Podstawa opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Ocena zgodności Planu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym

5.1. Przepisy prawa

Programy wyznaczające główne cele i kierunki działań w zakresie poprawy jakości powietrza, efektywności energetycznej oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych są regulowane poprzez szereg przepisów prawnych z uwagi, iż przekształcenie gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej stanowi jedno z najważniejszych wyzwań gospodarczych. W polskim ustawodawstwie zakres, odpowiedzialność za realizację oraz sposób uchwalania gminnych dokumentów strategicznych dążących do poprawy jakości powietrza oraz zwiększenia efektywności energetycznej określają następujące przepisy prawne:

1. Ustawy:

- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. 2021 poz. 610) określająca zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, biogazu rolniczego oraz biopłynów, mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, biogazu rolniczego oraz ciepła;
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973, z późn. zm.) warunkująca zasady korzystania z zasobów środowiska naturalnego z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju;
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. 2021 poz. 2166);
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U. 2021 poz. 1371 z późn. zm.) promująca wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i zrównoważony rozwój transportu zbiorowego;
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 2021 poz. 2351);
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. 2021 poz. 716 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz.U. 2021 poz. 110 z późn. zm.) określająca krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych w transporcie oraz sposób ich realizacji;
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz.U. 2021 poz. 554 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373 z późn. zm.).

2. Dyrektywy:

- Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE) (Dz. Urz. UE L. 152 z 11.06.2008, str. 1, ze zm.);
- Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. UE L 23 z 26.01.2005, str. 3, ze zm.).

3. Inne dokumenty:

- Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza, Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji w Instytucie Ochrony Środowiska, ATMOTERM S.A., Warszawa 2003;
- Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008;

- Wskazówki metodyczne dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza, Ministerstwo Środowiska i Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2003;
- Wytyczne Ministerstwa Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dotyczące sposobów obliczania emisji pochodzących z procesu energetycznego spalania paliw w różnych typach urządzeń (materiały informacyjno-instruktażowe pt. „Wskaźniki emisji substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza z procesów energetycznego spalania paliw”, 1996);
- Plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP – „How to develop a Sustainable Energy Action Plan – Guidebook”);
- Szczegółowe zalecenia dotyczące struktury planu gospodarki niskoemisyjnej, Załącznik nr 9 do Regulaminu Konkursu nr 2/POIiŚ/ 9.3/2013;
- Lista sprawdzająca Beneficjenta zawartości Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) pod kątem zgodności z wymaganiami konkursu 2/POIiŚ/9.3/2013;
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie planu działania prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. (2011/2095(INI))³ określająca działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do 2050 r. o 80-90% w stosunku do 1990 r.;
- Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Zielony Ład⁴ to nowa strategia na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, oszczędnej w zasoby i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych. Jej celem jest również ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem;
- Plan Strategiczny Komisji Europejskiej dla sektora energetycznego na lata 2020-2024⁵ obejmujący nową strategię energetyczną, która ma wspierać osiągnięcie ogólnych celów zdefiniowanych przez Europejski Zielony Ład;
- Plan Strategiczny Komisji Europejskiej dla środowiska na lata 2020-2024⁶ opisujący wdrażanie polityk przyczyniających się do umożliwienia obywatelom UE ekologicznego życia opartego na innowacyjnej gospodarce o obiegu zamkniętym, w której chroniona jest różnorodność biologiczna i ekosystem, a zagrożenia dla środowiska są zminimalizowane;
- Strategiczny Plan Klimatyczny Komisji Europejskiej na lata 2020-2024⁷;
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego pt. Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki (COM/2018/773)⁸.

5.2. Analiza dokumentów strategicznych

Analizie zostały poddane kluczowe dokumenty strategiczne szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego, regionalnego, a także lokalnego. Analiza ma na celu zapewnienie spójności zapisów niniejszego dokumentu w zakresie celów strategicznych, szczegółowych oraz działań zawartych w planach i strategiach, które należy realizować, aby przyczynić się do osiągnięcia wymagań dotyczących ochrony środowiska.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2013:251E:FULL&from=EN>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2020-2024-energy_pl

⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2020-2024-environment_pl

⁷ https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2020-2024-climate-action_pl

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0773&from=PL>

5.2.1. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym

Celem analizy jest przedstawienie podstawowych dokumentów strategicznych międzynarodowych oraz Unii Europejskiej związanych z zakresem PGN.

Dokumenty na poziomie międzynarodowym i Unii Europejskiej:

- Dokument końcowy Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20 pn. Przyszłość jaką chcemy mieć;
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu;
- Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości (LRTAP);
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej;
- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- Porozumienie Paryskie;
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie Europy efektywnie korzystającej z zasobów;
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie planu działania prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.;
- Strategia UE adaptacji do zmiany;
- VII ogólny, unijny program działań w zakresie środowiska do 2020 r. Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety (7 ETAP);
- Zrównoważona Europa dla lepszego świata: Strategia zrównoważonego rozwoju UE;
- Unia energetyczna dla Europy;
- Horyzont 2020 – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji;
- Czysta energia dla wszystkich Europejczyków – tzw. „Pakiet Zimowy”;
- 2018 Circular Economy Package;
- Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów - Europejski Zielony Ład;
- Europejski Zielony Ład (The European Green Deal);
- Fit for 55;

5.2.1.1. Rio+20 pn. „Przyszłość jaką chcemy mieć”⁹

Konferencja Narodów Zjednoczonych, która odbyła się w dniach 20–22 czerwca 2012 r. w Rio de Janeiro w sprawie zrównoważonego rozwoju, przyjęła dokument końcowy pn. Przyszłość jaką chcemy mieć (ang. *The Future We Want*). Dokument ten zawiera deklaracje krajów uczestniczących w Konferencji do:

- kontynuowania procesu realizacji celów zrównoważonego rozwoju, zapoczątkowanych na poprzednich konferencjach, wykorzystania koncepcji zielonej gospodarki jako narzędzia do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, uwzględniając ważność przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do tych zmian;
- opracowania strategii finansowania zrównoważonego rozwoju;
- ustanowienia struktur służących sprostaniu wyzwaniom zrównoważonej konsumpcji i produkcji.

⁹ <http://unic.un.org.pl/rio20/>

5.2.1.2. Ramowa konwencja narodów zjednoczonych w sprawie zmian klimatu¹⁰

W ramach Konwencji, podpisanej w trakcie „Szczytu Ziemi” w 1992 r. w Rio de Janeiro, wszystkie jej strony, m. in. Polska i Unia Europejska, zobowiązały się do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegłby niebezpiecznej, antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Dla uniknięcia zagrożenia produkcji żywności i dla umożliwienia zrównoważonego rozwoju ekonomicznego, poziom taki powinien być osiągnięty w okresie wystarczającym do naturalnej adaptacji ekosystemów do zmian klimatu.

Do Konwencji przyjęty został tzw. Protokół z Kioto z 1997 r., w którym strony Protokołu zobowiązały się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do 2012 r. o wynegocjowane wielkości, nie mniej niż 5% w stosunku do roku bazowego 1990 (UE o 8%, Polska o 6% w stosunku do 1988 r.). Aktualnie trwają negocjacje nowego protokołu lub zawarcia nowego porozumienia nt. dalszej redukcji emisji gazów cieplarnianych.

5.2.1.3. Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości (LRTAP)¹¹

Strony Konwencji postanowiły chronić człowieka i jego środowisko przed zanieczyszczeniem powietrza oraz dążyć do ograniczenia i, tak dalece jak to jest możliwe, do stopniowego zmniejszania i zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza, włączając w to transgraniczne zanieczyszczenie powietrza na dalekie odległości. Służyć temu mają ustalone zasady wymiany informacji, konsultacji, prowadzenia badań i monitoringu. Ponadto zobowiązują się rozwijać politykę i strategię, które będą służyć jako środki do zwalczania emisji zanieczyszczeń powietrza, biorąc pod uwagę podjęte już wysiłki w skali krajowej i międzynarodowej.

Priorytetami konwencji do 2020 r. są:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z punktu widzenia wpływu na zdrowie (szczególnie w zakres pyłów PM_{2,5});
- zwiększenie znaczenia monitoringu przy ocenie wywiązywania się państw z przyjętych zobowiązań w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza oraz
- zwiększenie znaczenia ocen zintegrowanych z punktu widzenia wpływu na ekosystemy.

Do konwencji podpisano szereg protokołów:

- Protokół w sprawie długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie;
- Protokół dotyczący ograniczenia emisji siarki lub jej przepływów transgranicznych;
- Protokół dotyczący kontroli emisji tlenków azotu lub ich transgranicznego przemieszczania;
- Protokół w sprawie dalszego ograniczania emisji siarki;
- Protokół dotyczący metali ciężkich;
- Protokół w sprawie przeciwdziałania zakwaszaniu, eutrofizacji i ozonowi przyziemnemu (tzw. Protokół z Göteborga).

5.2.1.4. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej¹²

Celem dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych oraz w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych;

¹⁰ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19960530238/O/D19960238.pdf>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:I28162&from=PL>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0060&from=PL>

- promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych;
- zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczeniu;
- przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz;

a przez to przyczyniają się do:

- zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód;
- znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych;
- ochrony wód terytorialnych i morskich;
- osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego, poprzez wspólnotowe działanie celem zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, z ostatecznym celem osiągnięcia w środowisku morskim stężeń bliskich wartościom tła dla substancji występujących naturalnie i bliskich zera dla syntetycznych substancji wytworzonych przez człowieka.

5.2.1.5. EUROPA 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu¹³

Strategia Europa 2020 zatwierdzona została przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r. i obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Wśród celów nadrzędnych Strategii jest osiągnięcie celów „20/20/20” (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, a jeżeli warunki na to pozwolą o 30% w porównaniu z poziomami z 1990 r., uzyskanie 20% udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym zużyciu energii, uzyskanie 20% oszczędności energii do 2020 r. w stosunku do 1990 r.).

Jednym z siedmiu najważniejszych inicjatyw wiodących jest Projekt przewodni: Europa efektywnie korzystająca z zasobów. Celem projektu jest:

- wsparcie zmian w kierunku niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów gospodarki;
- uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii;
- ograniczenie emisji CO₂, zwiększenie konkurencyjności, zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.

Państwa członkowskie UE mają w zakresie tego projektu:

- stopniowo wycofywać dotacje szkodliwe dla środowiska, stosując wyjątki jedynie w przypadku osób w trudnej sytuacji społecznej;
- stosować instrumenty rynkowe, takie jak zachęty fiskalne i zamówienia publiczne w celu zmiany metod produkcji i konsumpcji;
- stworzyć inteligentne, zmodernizowane i w pełni wzajemnie połączone infrastruktury transportowe i energetyczne oraz korzystać w pełni z potencjału technologii ICT;

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:em0028>

- zapewnić skoordynowaną realizację projektów infrastrukturalnych w ramach sieci bazowej UE, które będą miały ogromne znaczenie dla efektywności całego systemu transportowego UE;
- skierować uwagę na transport w miastach, który jest źródłem dużego zagęszczenia ruchu i emisji zanieczyszczeń;
- wykorzystywać przepisy, normy w zakresie efektywności energetycznej budynków i instrumenty rynkowe, takie jak podatki, dotacje i zamówienia publiczne w celu ograniczenia zużycia energii i zasobów, a także stosować fundusze strukturalne na potrzeby inwestycji w efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej i bardziej skuteczny recykling;
- propagować instrumenty służące oszczędzaniu energii, które mogłyby podnieść efektywność sektorów energochłonnych.

5.2.1.6. Porozumienie Paryskie¹⁴

Na konferencji klimatycznej w Paryżu w grudniu 2015 r. 195 krajów przyjęło pierwsze w historii powszechne, prawnie wiążące światowe porozumienie w dziedzinie klimatu. W porozumieniu określono ogólnoświatowy plan działania, który ma uchronić ludzkość przed groźbą daleko posuniętej zmiany klimatu dzięki ograniczeniu globalnego ocieplenia do wartości znacznie poniżej 2°C. Każdy z krajów miał również określić cele dotyczące ograniczenia emisji (ang. Intended Nationally Determined Contributions (INDC)), oparte na ambitnych założeniach i zdecydowanie wykraczające poza podejmowane dotąd wysiłki. Porozumienie paryskie jest pomostem łączącym dzisiejszą politykę z neutralnością klimatyczną, która jest celem na koniec bieżącego stulecia. UE jako pierwsza duża światowa gospodarka przedstawiła swój planowany wkład w nowe porozumienie.

Łagodzenie zmiany klimatu: zmniejszenie emisji

Rządy osiągnęły porozumienie w kwestii:

- długoterminowego celu, jakim jest utrzymanie wzrostu średniej temperatury na świecie znacznie niższego niż 2°C w odniesieniu do poziomu sprzed epoki przemysłowej;
- dążenia do tego, by ograniczyć wzrost do 1,5°C, gdyż znacznie obniżyłoby to ryzyko i skutki zmiany klimatu;
- konieczności jak najszybszego osiągnięcia w skali świata punktu zwrotnego maksymalnego poziomu emisji – przy założeniu, że krajom rozwijającym się zajmie to dłużej;
- doprowadzenia do szybkiej redukcji emisji zgodnie z najnowszymi dostępnymi informacjami naukowymi.

Przed konferencją klimatyczną w Paryżu i w czasie jej trwania poszczególne państwa przedkładały obszerne krajowe plany działania na rzecz zmniejszenia emisji. Wprowadzić nie są one jeszcze wystarczające, aby utrzymać globalne ocieplenie na poziomie poniżej 2°C, ale porozumienie wytycza drogę do osiągnięcia tego celu.

Przejrzystość i śledzenie postępów

Rządy ustaliły, że będą:

- spotykać się co 5 lat, aby wyznaczać ambitniejsze cele zgodnie z dostępną w danym momencie wiedzą naukową;
- zdawać sprawozdanie – zarówno sobie nawzajem, jak i opinii publicznej – o postępach w osiąganiu celów;
- śledzić postępy w realizacji długoterminowego celu przy pomocy systemu gwarantującego przejrzystość i rozliczalność.

Przystosowanie się do zmiany klimatu

Rządy ustaliły, że będą:

- poprawiać zdolność społeczeństw do radzenia sobie ze skutkami zmian klimatu;
- udzielać krajom rozwijającym się stałego wsparcia w zwiększonym wymiarze, aby umożliwić im przystosowanie się do zmian klimatu.

¹⁴ https://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris_pl

Straty i szkody

Ponadto w porozumieniu:

- uznano znaczenie ostrzegania o możliwych stratach i szkodach związanych z niekorzystnym wpływem zmian klimatu oraz znaczenie minimalizowania ich i reagowania na nie;
- uznano potrzebę współpracy i lepszego zrozumienia, działania i wsparcia w różnych obszarach, takich jak systemy wczesnego ostrzegania, gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowych oraz ubezpieczenie od ryzyka.

Rola miast, regionów i władz lokalnych

W porozumieniu uznano ważną rolę różnego rodzaju zainteresowanych stron w przeciwdziałaniu zmianom klimatu, w tym między innymi rolę miast, władz niższego szczebla, społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego.

Strony te wezwano do:

- wzmożenia wysiłków i wspierania działań służących zmniejszeniu emisji;
- budowania odporności na niekorzystne skutki zmian klimatu i zmniejszania podatności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu;
- podtrzymywania i propagowania współpracy na poziomie regionalnym i międzynarodowym.

Wsparcie:

- UE i inne kraje rozwinięte będą nadal wspierać działania chroniące klimat, które zmierzają do ograniczenia emisji oraz budować odporność na skutki zmian klimatu w krajach rozwijających się.
- Pozostałe państwa zachęca się do udzielania wsparcia lub kontynuowania takiego wsparcia na zasadzie dobrowolnej.
- Kraje rozwinięte mają zamiar nadal przeznaczać na ten wspólny cel 100 mld USD rocznie do 2020 r. i przedłużyć to rozwiązanie do roku 2025. Po tym okresie zostanie wyznaczony nowy, ambitniejszy cel.

Plan powstał z inicjatywy Peru i Francji – państw przewodniczących konferencji stron. Jednoczy on miasta, przedsiębiorstwa i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, których celem jest dynamizacja współpracy na rzecz ochrony klimatu w ramach wspierania realizacji nowego porozumienia.

5.2.1.7. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie Europy efektywnie korzystającej z zasobów¹⁵

Rezolucja wzywa do realizacji działań w zakresie efektywności zasobowej Europy, zgodnie z ustaleniami Strategii Europa 2020 oraz jej projektu wiodącego, jak również opracowanego na tej podstawie Planu działań na rzecz zasobooszczędnej Europy zawartego w komunikacie Komisji

5.2.1.8. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie planu działania prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.¹⁶

Rezolucja wzywa do realizacji działań na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonych w Strategii Europa 2020, jak również w Mapie drogowej do niskoemisyjnej gospodarki do 2050 r. przedstawionej w Komunikacie Komisji Europejskiej, zgodnie z przyjętymi przez Radę Europejską celami redukcji emisji gazów cieplarnianych od 80% do 95% do 2050 r. w odniesieniu do 1990 r.

5.2.1.9. Strategia UE adaptacji do zmiany klimatu¹⁷

Strategia określa działania w celu poprawy odporności Europy na zmiany klimatu. Zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmian klimatu na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, opracowanie spójnego podejścia i poprawa koordynacji działań.

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012IP0223&from=PL>

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012IP0086&from=PL>

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013DC0216&from=PL>

5.2.1.10. VII ogólny unijny program działań w zakresie środowiska do 2020 r. Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety (7 etap)¹⁸

Celami priorytetowymi Programu są:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii;
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu;
- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie środowiska poprzez lepsze wdrażanie tego prawodawstwa;
- doskonalenie bazy wiedzy i bazy dowodowej unijnej polityki w zakresie środowiska;
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz podjęcie kwestii ekologicznych efektów zewnętrznych;
- lepsze uwzględnianie problematyki środowiska i większa spójność polityki;
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii;
- zwiększenie efektywności Unii w podejmowaniu międzynarodowych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem.

5.2.1.11. Zrównoważona Europa dla lepszego świata: strategia zrównoważonego rozwoju UE¹⁹

Strategia ta przyjęta została przez Radę Europejską w Göteborgu w 2001 r. i zaktualizowana w 2006 r. Wiele dokumentów strategicznych UE aktualizowało i uściślało jej kierunki działań od czasu jej opracowania, jednak warto przytoczyć jej cele długoterminowe:

- działania przekrojowe obejmujące wiele polityk;
- ograniczenie zmian klimatycznych oraz wzrostu zużycia czystej energii;
- uwzględnienia zagrożeń dla zdrowia publicznego;
- bardziej odpowiedzialne zarządzanie zasobami przyrodniczymi;
- usprawnienie systemu transportowego i zagospodarowania przestrzennego.

5.2.1.12. Unia energetyczna dla Europy²⁰

Pakiet dotyczący unii energetycznej ma zapewnić Europie i jej obywatelom niedrogą, bezpieczną i zrównoważoną energię. Przewidziane działania dotyczą pięciu dziedzin, w tym bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej i dekarbonizacji.

Zaproponowany przez Komisję Europejską w 2015 r. pakiet dotyczący unii energetycznej opiera się na trzech filarach:

- ramowej strategii opisującej cele unii energetycznej i konkretne działania potrzebne do jej urzeczywistnienia;
- unijnej wizji porozumienia klimatycznego z Paryża;
- planie osiągnięcia celu w postaci międzysystemowej zdolności przesyłu energii elektrycznej na poziomie 10% do 2020 r.

Unia energetyczna ma pobudzić unijną gospodarkę oraz zwiększyć bezpieczeństwo UE i jej zaangażowanie w działania klimatyczne.

¹⁸ <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/Siodmy-program-dzialan-UE-na-rzecz-ochrony-srodowiska-175.html>

¹⁹ https://ec.europa.eu/poland/news/190130_sustainable_pl

²⁰ <http://ineuropa.pl/akademia-in-europa-pierwsza-edycja/unia-energetyczna/>

UE musi zmniejszyć wydatki na importowaną energię. Wynoszą one około 350 mld EUR rocznie, co czyni UE największym importerem energii na świecie. Wiele państw członkowskich jest też znacznie uzależnionych od niewielkiej liczby dostawców. Przez to są narażone na przerwy w dostawach energii.

UE musi też osiągnąć cele klimatyczno-energetyczne 2030 w zakresie paliw kopalnych i emisji cieplarnianych.

Powinna również zmodernizować starzejącą się infrastrukturę energetyczną, w pełni zintegrować swoje rynki energii i skoordynować krajowe ceny energii.

Stworzenie w pełni funkcjonalnej unii energetycznej przyniesie unijnym konsumentom i przedsiębiorcom większy wybór i niższe ceny.

5.2.1.13. HORYZONT 2020 – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji²¹

Program został przyjęty rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 11 grudnia 2013 r. Nadrzednym celem programu jest zrównoważony wzrost. Program skupia się na następujących wyzwaniach:

- zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan;
- bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważone rolnictwo, badania morskie i gospodarka ekologiczna;
- bezpieczna, ekologiczna i efektywna energia;
- inteligentny, ekologiczny i zintegrowany transport;
- działania w dziedzinie klimatu, efektywna gospodarka zasobami i surowcami;
- integracyjne, innowacyjne i bezpieczne społeczeństwa.

5.2.1.14. Czysta energia dla wszystkich Europejczyków – tzw. „Pakiet Zimowy”²²

Zaprezentowany 30 listopada 2016 roku przez Komisję Europejską zbiór dokumentów „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”, zwany także Pakietem Zimowym, składa się z czterech rozporządzeń oraz czterech dyrektyw. Jest to zestaw rekomendacji Komisji Europejskiej w sprawie zmian w prawie, dotyczących polityki energetycznej i klimatycznej UE na lata 2020-2030. Pakiet składa się z propozycji reformy systemu legislacyjnego zarządzania tzw. Unią Energetyczną, nowelizacji dyrektywy o efektywności energetycznej, nowelizacji dyrektywy o OZE oraz rozporządzenia i dyrektywy rynkowej, mających na celu dokończenie budowy europejskiego rynku energii, zakładających integrację krajowych i regionalnych rynków, tak aby umożliwić handel energią elektryczną. Zaproponowane zmiany mają wejść w życie w krajach członkowskich UE po 2020 roku.

W Pakiecie Zimowym określono scenariusz odejścia od węgla w latach 2020-2030, zakładający dekarbonizację (limit emisyjności dla źródeł wytwórczych mogących korzystać z rynku mocy (pomoc publiczna) wynosi poniżej 550 kgCO₂/MWh, co ma doprowadzić do redukcji CO₂ o 40%), osiągnięcie udziału OZE w 2030 roku w wysokości 32%, powstanie Regionalnych Centrów Operacyjnych oraz zwiększenie celu efektywności energetycznej do poziomu docelowego wynoszącego 32,5%.

5.2.1.15. 2018 Circular Economy Package²³

Komisja Europejska przyjęła pakiet dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym. Ma on pomóc europejskim przedsiębiorstwom i konsumentom w przejściu na silniejszą gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której zasoby są zużywane w sposób bardziej zrównoważony. Proponowane działania przyczynią się do „zamknięcia obiegu” cyklu życia produktów dzięki zwiększeniu recyklingu i ponownego użycia oraz przyniosą korzyści tak środowisku, jak i gospodarce. Realizacja tych planów pozwoli uzyskać maksymalną wartość i maksymalne wykorzystanie wszystkich surowców, produktów i odpadów, a to będzie sprzyjać oszczędnościom energii i zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych.

²¹ https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/default/files/H2020_PL_KI0213413PLN.pdf

²² http://www.igwp.org.pl/images/pliki/oze/wrzesien2017/Zalacznik_1_Struktura_pakietu_zimowego_UE_przeglad_IEO.pdf

²³ https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/first-circular-economy-action-plan_en

Propozycje te obejmują cały cykl życia produktów: od produkcji i konsumpcji do gospodarki odpadami i rynku surowców wtórnych. Proces ten będzie wspierany finansowo z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, z czego 5,5 mld euro zostanie przeznaczonych na inwestycje w gospodarkę odpadami. Ponadto zostanie udzielone wsparcie w wysokości 650 mln euro w ramach programu „Horyzont 2020” (programu finansowego UE na rzecz badań naukowych i innowacji) oraz inwestycji w gospodarkę o obiegu zamkniętym podejmowanych na poziomie krajowym.

5.2.1.16. Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów - Europejski Zielony Ład²⁴

Jest to nowa strategia na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, oszczędnej w zasoby i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 roku osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto, i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych. Jej celem jest również ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem.

Europejski Zielony Ład (The European Green Deal)

Nowa strategia, której celem jest poprawa dobrostanu obywateli Unii Europejskiej oraz przekształcenie jej w neutralną dla klimatu, o oszczędnej w zasoby i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 roku osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych. Jej zamierzeniem jest również ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii oraz ochrona zdrowia i życia obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem. Plan podejmowanych działań dotyczy transformacji takich dziedzin, jak sektor żywnościowy, energetyczny, transport, przemysł czy budownictwo. Europejski Zielony Ład ma również pomóc w wyjściu z pandemii COVID-19.

Fit for 55

Dokument uchwalony przez Parlament Europejski, aktualizujący strategię pt. Europejski Zielony Ład. Zgodnie z tym dokumentem Unia Europejska do 2030 roku ma osiągnąć redukcję emisji dwutlenku węgla o co najmniej 55% względem 1990 roku. Najważniejszym elementem osiągnięcia wyznaczonego celu ma być coraz większa efektywność energetyczna. Postulowane zmiany mają zwiększyć innowacje wybieranych rozwiązań technicznych i technologicznych, przyspieszyć wzrost gospodarczy z równoczesnym zrównoważonym rozwojem, uniezależnić państwa członkowskie Unii Europejskiej od importu energii oraz poprawić jakość powietrza. Wdrażanie Fit for 55 ma przede wszystkim zintensyfikować realizację celów klimatycznych, a przy tym określić zasady efektywności energetycznej i wytycznych określających sposób inicjowania zmian.

Podsumowanie

Z analizy podstawowych dokumentów na szczeblu międzynarodowym i UE, można wyprowadzić następujące wnioski:

- stwierdza się, że projekt Planu wspiera realizację celów zawartych w analizowanych dokumentach zarówno w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, jak też i w zakresie celów dodatkowych np. w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i poprawy jego jakości,
- nie zidentyfikowano sprzeczności celów projektu Planu z celami dokumentów międzynarodowych oraz UE.

5.2.2. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym

Celem analizy jest określenie zgodności projekt Planu z najważniejszymi celami i kierunkami działań z podstawowymi dokumentami strategicznymi Państwa.

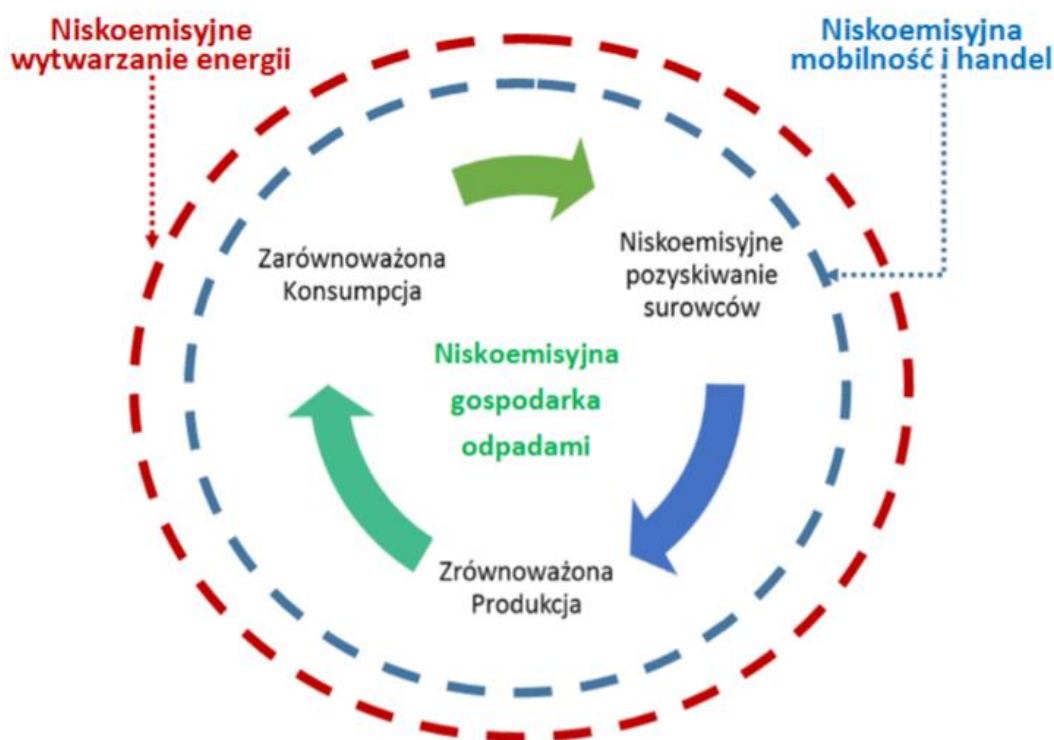
Analizie poddano dokumenty strategiczne na poziomie krajowym, takie jak:

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>

- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej;
- Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.;
- Strategia Europa 2020 i pakiet energetyczno-klimatyczny
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020);
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Polityka Ekologiczna Państwa;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności;
- Programowanie perspektywy finansowej 2021-2027 – Umowa Partnerstwa;
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030;
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku);
- Krajowa Polityka Miejska 2023;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

5.2.2.1. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)

Celem głównym NPRGN jest Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Realizacja celu głównego zakłada jednoczesną konieczność podjęcia działań stymulujących rozwój gospodarczy, potrzebę uwzględnienia ochrony środowiska oraz aspektów w społecznych w planowanych przedsięwzięciach w perspektywie do 2050 roku. Priorytetem jest, aby działania, które zostaną ujęte w NPRGN wspierały wzrost gospodarczy. Podjęcie wysiłków na rzecz zmniejszania emisyjności gospodarki, m.in. dzięki zwiększaniu efektywności energetycznej, zrównoważonej reindustrializacji oraz zwiększaniu efektywności wykorzystywania zasobów, jest zgodne z celami najważniejszych dokumentów strategicznych (na szczeblu krajowym oraz UE).

Rysunek 3. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.²⁵

²⁵ Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)

5.2.2.2. Strategia Europa 2020 i pakiet energetyczno-klimatyczny

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020, przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 roku, to kluczowy dokument dla średniookresowej strategii rozwoju kraju jako członka Unii Europejskiej.

Cele unijnej Strategii Europa 2020 zostały sformułowane w odniesieniu do stanu na rok 2020 następnie przyjęto ramy do roku 2030 – aktualne ambicje:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 40 % w stosunku do poziomu z 1990 r.;
- osiągnięcie 32% poziomu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- wzrost efektywności energetycznej o 32,5 %.

5.2.2.3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności²⁶

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, określa również kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB. Zasadniczym sposobem osiągnięcia tego celu jest stabilny i wysoki wzrost gospodarczy kraju. Osiągnięcie strategicznego celu będzie możliwe poprzez podjęcie działań w trzech obszarach zadaniowych, są to:

- Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja);
- Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja);
- Efektywność i sprawność państwa (efektywność).

Dla każdego z tych obszarów zostały określone cele strategiczne oraz kierunki interwencji. Wśród celów Strategia wymienia m.in.: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju.

W kolejnej tabeli zostały przedstawione podstawowe cele i kierunki interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności, które są zgodne z założeniami PGN.

Tabela 2. Cele strategiczne i kierunki interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności, które są spójne z PGN Miasta Łomża.

cele strategiczne	kierunki interwencji
Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki	
Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	<ul style="list-style-type: none">• Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;• Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych;• Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację kierunków pozyskiwania gazu;• Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce;• Integracja polskiego rynku elektroenergetycznego, gazowego i paliwowego z rynkami regionalnymi;• Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii;• Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;• Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski	

²⁶ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20130000121/OM20130121.pdf>

cele strategiczne	kierunki interwencji
<p>Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach; • Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta; • Zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś-miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich; • Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
<p>Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego; • Zmiana sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; • Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych.

Wśród wskaźników Strategia wymienia m.in.: energochłonność gospodarki, udział energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii, emisję CO₂, wskaźnik czystości wód, wskaźnik odpadów nierecyklingowanych, indeks liczebności pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego (FBI).

5.2.2.4. Programowanie perspektywy finansowej 2021-2027 – Umowa Partnerstwa²⁷;

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym współpracę UE z Polską, przedstawia strategię wykorzystanie Funduszy Europejskich na lata 2021-2027. Założenia UP określają priorytetowe obszary wsparcia oraz wyznaczają konkretne działania. Umowa Partnerska Polski i Unii Europejskiej określa 6 celów polityki spójności, są to:

- Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa;
- Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;
- Cel 3: Lepiej połączona Europa;
- Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym;
- Cel 5: Europa bliżej obywateli;
- Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

W poniższej tabeli zostały przedstawione cele i kierunki działań spójnych z projektem Planu.

Tabela 3. Cele polityki spójności zawarte w Umowie Partnerstwa na lata 2021-2027.

obszar wsparcia	kierunek działań
Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa	
Efektywność energetyczna	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw, budynków mieszkalnych i publicznych; • Budowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła; • Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła opartych na paliwach stałych; • Promocja, doradztwo, podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)
Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje w infrastrukturę energetyczną; • Rozbudowa systemu magazynowania energii; • Rozwój systemów dystrybucyjnych (lokalne stacje gazu ziemnego); • Rozwój sieci punktów ładowania pojazdów elektrycznych; • Rozwijanie inteligentnych systemów w energetyce • Podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców i przedsiębiorców dotyczącej energetyki
Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii wraz z magazynami; • Rozwój energetyki prosumenckiej, czyli rozproszonych instalacji o małej mocy

²⁷ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f5965d24-4ed6-11e8-be1d-01aa75ed71a1.0012.02/DOC_1&format=PDF

obszar wsparcia	kierunek działań
	<ul style="list-style-type: none"> Niwelowanie niestabilności produkcji energii z OZE za pomocą instalacji hybrydowych
Transport niskoemisyjny i mobilność miejska	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury dla rowerzystów i pieszych oraz transportu zbiorowego Inwestycje w nowoczesny tabor nisko i zeroemisyjny wraz z infrastrukturą do jego ładowania/tankowania; Rozbudowa infrastruktury szynowej komunikacji miejskiej, w tym metra; Wprowadzanie nowoczesnych systemów zarządzania ruchem oraz inteligentnych technologii Promowanie korzystania z niskoemisyjnego transportu zbiorowego i ruchu niezmotoryzowanego
Cel 3: Lepiej połączona Europa	
Transport	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój lądowej oraz wodnej infrastruktury transportowej (w Transeuropejskiej Sieci Transportowej i poza nią) z priorytetem dla rozwoju kolei Integracja różnych rodzajów transportu pasażerskiego i towarowego; Realizacja działań inwestycyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa Przyspieszenie wprowadzania rozwiązań cyfrowych do polskiego systemu transportowego
Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu	
Europa w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu	<ul style="list-style-type: none"> Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorców w rozwijaniu działalności, szczególnie w branżach innowacyjnych Wsparcie w sektorze „zielonej energetyki” i ograniczenie niskiej emisji; Zmiana i podnoszenie kwalifikacji pracowników Regeneracja obszarów pogórnictwa i przemysłowych Podniesienie dostępności wybranych usług publicznych

5.2.2.5. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030²⁸

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) przedstawia wizję rozwoju sektora paliwowo-energetycznego wraz z oceną wpływu na gospodarkę, środowisko i społeczeństwo w perspektywie 2030 r. Cele zdefiniowane w KPEiK mają zapewnić osiągnięcie założeń unii energetycznej. Dotyczą one głównie redukcji emisji gazów cieplarnianych, udziału OZE oraz poprawy efektywności energetycznej.

Dokument został sporządzony w oparciu o krajowe strategie rozwoju zatwierdzone na poziomie rządowym (m.in. Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityka ekologiczna Państwa 2030, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030) oraz uwzględniając projekt Polityki energetycznej Polski do 2040 r.

Cele Polski na 2030 zawarte w KPEiK to:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem EU ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005;
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie;
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie;
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007;
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

²⁸ <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2063,krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-20>

5.2.2.6. Polityka energetyczna Polski do 2040 r.²⁹

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040) jest strategią sektorową, która określa ramy transformacji energetycznej w Polsce.

Celem Polityki energetycznej Polski do 2040 r. jest bezpieczeństwo energetyczne – przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko – biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny określa osiem kierunków polityki podzielonych na trzy obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych.

filary	I filar. Sprawiedliwa transformacja		
	II filar. Zeroemisyjny system energetyczny		
	III filar. Dobra jakość powietrza		
CEL SZCZEGÓLOWY 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych	CEL SZCZEGÓLOWY 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej	CEL SZCZEGÓLOWY 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych	
PROJEKT STRATEGICZNY 1. Transformacja regionów węglowych	PROJEKT STRATEGICZNY 2A. Rynek mocy, PROJEKT STRATEGICZNY 2B. Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych	PROJEKT STRATEGICZNY 3A. Budowa Baltic Pipe PROJEKT STRATEGICZNY 3B. Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego	
CEL SZCZEGÓLOWY 4. Rozwój rynków energii		CEL SZCZEGÓLOWY 5. Wdrożenie energetyki jądrowej	CEL SZCZEGÓLOWY 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii
PROJEKT STRATEGICZNY 4A. Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej) PROJEKT STRATEGICZNY 4B. Hub gazowy, PROJEKT STRATEGICZNY 4C. Rozwój elektromobilności		PROJEKT STRATEGICZNY 5. Program polskiej energetyki jądrowej	PROJEKT STRATEGICZNY 6. Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej
CEL SZCZEGÓLOWY 7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji		CEL SZCZEGÓLOWY 8. Poprawa efektywności energetycznej	
PROJEKT STRATEGICZNY 7. Rozwój ciepłownictwa systemowego		PROJEKT STRATEGICZNY 8. Promowanie poprawy efektywności energetycznej	

Rysunek 4. Filary oraz cele strategiczne PEP2040 wraz ze wskazaniem projektów strategicznych.³⁰

5.2.2.7. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)³¹

SPA2020 jest dokumentem strategicznym mającym na celu zapewnić zrównoważony rozwój oraz efektywne funkcjonowanie gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu przez działania legislacyjne, organizacyjne, informacyjne czy naukowe.

Głównym celem strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Wskazane kierunki działań adaptacyjnych należy podjąć w sektorach i obszarach najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu, są to: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

SPA2020 określa sześć celów szczegółowych, są to:

²⁹ <https://monitorpolski.gov.pl/M2021000026401.pdf>

³⁰ <https://monitorpolski.gov.pl/M2021000026401.pdf>

³¹ http://www.mos.gov.pl/g2/big/2013_03/e436258f57966ff3703b84123f642e81.pdf

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska;
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich;
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu;
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

5.2.2.8. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

KPZK 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie 2030 roku oraz określa cele i kierunki polityki przestrzennej wraz z planem działań o charakterze prawnym i instytucjonalnym niezbędnym dla jej realizacji. Wskazuje także na zasady i sposób koordynacji publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny

- Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;
- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;
- Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

5.2.2.9. Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030) – Strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców.

Strategia wspiera realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Cele szczegółowe PEP2030 dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne, dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Do projektów strategicznych PEP2030 należą:

- czyste powietrze;
- audyty krajobrazowe;
- opracowanie i wdrożenie spójnej i kompleksowej Polityki Surowcowej Państwa;
- GreenEvo – akcelerator zielonych technologii;
- leśne Gospodarstwa Węglowe;

- budownictwo drewniane;
- adaptacja do zmian klimatu;
- kompleksowy program adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatycznych do roku 2020;
- woda dla rolnictwa.

5.2.2.10. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)³²

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym.

Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie do 2020 r. i dalszej wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych określonych dla każdego sektora transportu – transport drogowy, transport kolejowy, transport lotniczy, transport morski i wodny śródlądowy, transport miejski oraz logistyka.

Cele szczegółowe określone w strategii:

- Cel szczegółowy 1: Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej;
- Cel szczegółowy 2: Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- Cel szczegółowy 3: Poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów;
- Cel szczegółowy 4: Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- Cel szczegółowy 5: Zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

5.2.2.11. Krajowa Polityka Miejska 2023³³

Krajowa Polityka Miejska 2023 (KPM2023) jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej w zakresie polityki miejskiej. Uwzględnia cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego oraz służy celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju. Celem strategicznym polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju, tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Cel ten wynika z obranej wizji rozwoju polskich miast i dotyczy wszystkich miast, niezależnie od ich wielkości czy położenia. Wskazuje na wagę i rolę miast w systemie współczesnej gospodarki – w generowaniu rozwoju gospodarczego i tworzeniu miejsc pracy.

Ponadto KMP2023 określa pięć celów szczegółowych, których realizacja powinna odbywać się poprzez wykonanie działań opisanych w dziesięciu wątkach tematycznych:

Tabela 4. Cele szczegółowe i wątki tematyczne KPM2023.

Cele szczegółowe polityki miejskiej				
Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na	Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji	Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich	Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia	Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmocnienie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu

³² https://www.gov.pl/documents/905843/1047987/Strategia_Rozwoju_Transportu_do_2020_roku.pdf/ead3114a-aac7-3cdd-c71d-7f88267ce596

³³ https://www.mirr.gov.pl/media/11579/Krajowa_Polityka_Miejska_2023.pdf

Cele szczegółowe polityki miejskiej				
obszarach metropolitalnych				
Wątki tematyczne				
Kształtowanie przestrzeni	Transport i mobilność	Rewitalizacja	Rozwój gospodarczy	Demografia
Partycypacja publiczna	Niskoemisyjność i efektywność energetyczna	Polityka inwestycyjna	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Zarządzanie obszarami miejskimi

Kierunki działań polityki miejskiej promują koncepcje miasta inteligentnego (smart city), dobrego do życia (liveable city) oraz zwartej (compact city). Istotnym wyzwaniem jest tworzenie miast o wysokiej jakości przestrzeni i racjonalnie gospodarujących zasobami. Ważnym wątkiem w zakresie miejskiej polityki transportowej jest osiągnięcie zrównoważonej mobilności w obszarach funkcjonalnych miast, przy racjonalnym wykorzystaniu poszczególnych podsystemów transportu miejskiego.

5.2.2.12. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)³⁴

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) skupiać się będzie na planach odbudowy Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej na przyszłość.

Podsumowanie

Z analizy strategicznych dokumentów krajów, można wyciągnąć następujące wnioski:

- stwierdza się, że projekt Planu wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie krajowym;
- nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych.

5.2.3. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu wojewódzkim

Celem analizy jest określenie zgodności założeń PGN z celami i kierunkami określonymi w dokumentach strategicznych dla województwa podlaskiego.

Analiza obejmuje następujące dokumenty strategiczne na poziomie wojewódzkim:

- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego;
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.;
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej.

5.2.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030³⁵

Sejmik Województwa Podlaskiego do w dniu 27 kwietnia 2020 r. podjął uchwałę nr XVIII/213/2020 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030. Dokument ten jest kluczowy dla samorządu województwa, określa trendy rozwoju, cele oraz główne działania zmierzające do ich osiągnięcia w określonym horyzoncie czasowym. Wskazuje on drogę do osiągnięcia dynamicznej gospodarki województwa możliwej do osiągnięcia poprzez rozwijanie technologii przemysłowej, inwestowanie w innowacje oraz promowanie wytwórstwa energii z odnawialnych źródeł energii

W strukturze celów wyróżnia się trzy główne cele Strategii Rozwoju Województwa. Są to:

³⁴ <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/czym-jest-kpo2>, 13.04.2021

³⁵ https://strategia.wrotapodlasia.pl/pl/strategia_rozwoju_wojewdztwa_podlaskiego_2030/

- Dynamiczna gospodarka;
- Zasobni Mieszkańcy;
- Partnerski region.

Te trzy cele strategiczne są ze sobą ściśle powiązane i współzależne.

Cel strategiczny dynamiczna gospodarka realizowany będzie przez następujące cele operacyjne:

- Przemysły przyszłości;
- Podlaski system otwartych innowacji;
- Lokalna przedsiębiorczość;
- Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego;
- E-podlaskie

Na cel strategiczny zasobni mieszkańcy składają się następujące cele operacyjne:

- Kompetentni mieszkańcy;
- Aktywni mieszkańcy;
- Przestrzeń wysokiej jakości.

Z kolei cel strategiczny partnerski region będzie osiągnięty przez cele operacyjne takie jak:

- Dobre zarządzanie;
- Kapitał społeczny;
- Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne;
- Gościnny region

5.2.3.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego³⁶

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. Plan ten jest dokumentem o charakterze regionalnym, który ma ułatwić prowadzenie przez władze samorządowe województwa podlaskiego polityki regionalnej, w tym kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego. Jest to podstawowy dokument normalizujący cel i sposób zagospodarowania terenu województwa, warunki jego zabudowy oraz rozmieszczenie inwestycji.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego składa się z 4 głównych celów:

- Cel 1 – Zwiększenie konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków – wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości: infrastruktury funkcji publicznych ponadlokalnych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania;
- Cel. 2 – Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego;
- Cel. 3 – Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej;
- Cel 4 – Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, dziedzictwa kulturowego i walorów krajobrazowych oraz racjonalne jego wykorzystanie.

Realizacja przyjętych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego kierunków zagospodarowania przestrzennego ma na celu osiągnięcie ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju województwa.

³⁶ http://bip.pbppb.wrotapodlasia.pl/plan_zag.htm

5.2.3.3. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022 (WPGO)

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016 – 2022 dotyczy odpadów wytworzonych na obszarze województwa podlaskiego i 5 gmin województwa mazowieckiego (Andrzejewo, Boguty Pianki, Nur, Szulborze Wielkie, Zaręby Kościelne) oraz przywożonych na jego obszar, w tym odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych i odpadów niebezpiecznych.

W WPGO 2016 ustalono, że jego celem głównym jest zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów, zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie i odzysku szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania.

W dokumencie tym wskazano też cele szczegółowe, tj. m.in.:

- objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- osiągnięcie do 2020 roku poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 50% ich masy;
- poddanie do 2025 roku recyklingowi 60% odpadów komunalnych a do 2030 roku – 65%;
- redukcja do 2030 roku składowania odpadów komunalnych maksymalnie do 10%.

5.2.3.4. Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r.³⁷

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 r. zawiera ocenę aktualnego stanu środowiska w 10 obszarach interwencji takich jak: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami. Dla poszczególnych obszarów interwencji zostały określone problemy i zagrożenia środowiska, na ich podstawie zostały sformułowane cele, kierunki interwencji i zadania, których realizacja zmierza do ochrony i poprawy stanu środowiska województwa podlaskiego.

Cele, kierunki interwencji oraz realizujące je zadania określone w Programie zorientowane są na:

- spełnieniu wymagań w zakresie jakości powietrza;
- poprawie efektywności energetycznej;
- wzroście wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako działania adaptacyjne do zmian klimatu;
- ograniczaniu emisji hałasu;
- ochronie przed polami elektromagnetycznymi;
- ograniczaniu ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszu i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych;
- racjonalizacji gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej;
- poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- racjonalnym i efektywnym gospodarowaniu zasobami kopalin;
- zapewnieniu właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi;
- racjonalnym gospodarowaniu odpadami;
- zachowaniu różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków;

³⁷ https://bip.wrotapodlasia.pl/wojewodztwo/urzed_mar/programy_i_dzialania/programy_od_2009/program-ochrony-srodowiska-wojewodztwa-podlaskiego-na-lata-2017-2020-z-perspektywa-do-2024-roku.html

- adaptacji do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych;
- ochronie krajobrazu naturalnego i kulturowego;
- podnoszeniu poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym;
- zapobieganiu poważnym awariom przemysłowym;
- doskonaleniu systemu zarządzania kryzysowego;
- monitoringu obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii.

5.2.3.5. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2020³⁸

Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2020 stanowi wynik oceny jakości powietrza w województwie za omawiany rok sporządzany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Celem prowadzenia rocznych ocen jakości powietrza jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref, w zakresie umożliwiającym:

1. Dokonanie klasyfikacji stref, według określonych kryteriów (poziom dopuszczalny substancji, poziom docelowy, poziom celu długoterminowego).
2. Uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach.
3. Wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach (w zakresie możliwym do uzyskania na podstawie posiadanych informacji).

Określenie przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń, w rozumieniu wskazania źródeł lub grup źródeł emisji odpowiedzialnych za zanieczyszczenie powietrza w danym rejonie, często wymaga przeprowadzenia złożonych analiz, z wykorzystaniem obliczeń za pomocą modeli matematycznych. Analizy takie stanowią element programu ochrony powietrza POP. W niektórych przypadkach, informacje zgromadzone na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza, w połączeniu z wynikami wieloletnich badań, ze znajomością rejonu i z doświadczeniem osób wykonujących ocenę, mogą pozwolić na wskazanie przyczyn przekroczeń norm jakości powietrza na określonych obszarach.

5.2.3.6. Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej³⁹

W dniu 08.06.2020 r. Sejmik Województwa Podlaskiego uchwalił nowe programy ochrony powietrza (POP) dla wszystkich stref województwa podlaskiego tj. strefy aglomeracja białostocka (Uchwała Nr XIX/235/2020) oraz strefy podlaskiej (Uchwała Nr XIX/236/2020). Programy powstały w oparciu o wyniki opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2018”.

Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Dokument zawiera analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazuje działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa podlaskiego w danym roku kalendarzowym.

Planowanie działania naprawcze w strefie podlaskiej to:

- Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w miastach na prawach powiatu, miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy;

³⁸ <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1427>

³⁹ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/show/1002161>

- Szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach miejskich oraz miasta będących siedzibą gmin miejsko-wiejskich strefy podlaskiej;
- Opracowanie i przyjęcie w miastach na prawach powiatu oraz miastach siedzibach powiatów strefy podlaskiej oraz w mieście Łapy szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego;
- Zwiększanie powierzchni zieleni w Łomży;
- Edukacja ekologiczna.

Podsumowanie

Z analizy strategicznych dokumentów wojewódzkich, można wyciągnąć następujące wnioski:

- stwierdza się, że projekt Planu wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie wojewódzkim;
- nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych na szczeblu województwa podlaskiego.

5.2.4. Analiza dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym

Celem analizy jest określenie zgodności założeń PGN z celami i kierunkami określonymi w dokumentach strategicznych opracowanych dla Miasta Łomża.

Analiza obejmuje następujące dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym:

- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do 2030 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko;
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Miasto Łomża na lata 2018-2033;
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Łomża na lata 2017-2023 – aktualizacja z 29 maja 2019 r.;
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w Łomży na lata 2013-2023;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łomża do 2020 roku;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łomża.

5.2.4.1. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Łomża na lata 2020-2023 z perspektywą do 2026 r (POŚ) wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.⁴⁰

Rada Miejska w Łomży uchwałą nr 401/XLI/21 z dnia 7 lipca 2021 r. przyjęła do realizacji Program Ochrony Środowiska dla Miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Program ten określa cele ekologiczne, priorytety, harmonogram działań proekologicznych oraz źródła finansowania niezbędne do osiągnięcia postawionych celów wynikających z zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji.

Wyznaczone dla obszarów interwencji cele, kierunki oraz zadania mają na celu poprawę stanu środowiska a przede wszystkim mają służyć ochronie i zachowaniu obecnego stanu pozostałych komponentów środowiska.

Obszary/kierunki interwencji oraz cele określone w POŚ przedstawia tabela poniżej.

Tabela 5. Obszary/kierunki interwencji oraz cele określone w POŚ dla Miasta Łomża.

obszar/kierunek interwencji	cel
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza
	Poprawa efektywności energetycznej
	Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako działania adaptacyjne do zmian klimatu
Zagrożenia hałasem	Ograniczenie emisji hałasu

⁴⁰ <http://www.lomza.pl/bip/index.php?wiad=18820>

obszar/kierunek interwencji	cel
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
Gospodarowanie wodami	Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszu i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych
Gospodarka wodno–ściekowa	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej Poprawa jakości wód powierzchniowych
Zasoby geologiczne	Ochrona zasobów naturalnych
Gleby	Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych
Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

5.2.4.2. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Łomża na lata 2018-2033⁴¹

Uchwała nr 531/LVIII/18 Rady Miejskiej Łomży z dnia 29 sierpnia 2018 roku wprowadza Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Łomża. Jest to dokument ukierunkowany na działania o charakterze planistycznym, rozwojowym i badawczym. W dokumencie dokonano oceny stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliw gazowych. Wskazano przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych oraz możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii, kogeneracji oraz ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych. Opisano również możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej oraz zakres współpracy z innymi gminami.

Przyjęte cele:

- wzrost bezpieczeństwa energetycznego miasta;
- ułatwienie procesów decyzyjnych w zakresie lokalizacji inwestycji energetycznych na terenie miasta, w szczególności odnawialnych źródeł energii;
- ułatwienie procesów decyzyjnych w zakresie wyboru źródeł energii w obiektach prywatnych i publicznych.

5.2.4.3. Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Łomża na lata 2017-2023.⁴²

Rada Miejska w Łomży uchwałą nr 94/IX/19 z dnia 29 maja 2019 r. podjęła uchwałę w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Łomża na lata 2017-2023.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Łomża jest wieloletnim programem, który ma za zadanie wyprowadzić podobszary rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzyć warunki do ich zrównoważonego rozwoju. Jest dokumentem stanowiącym narzędzie do planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

W ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Łomża na lata 2017-2023” wyznaczony został cel nadrzędny rewitalizacji pn. „Obszar rewitalizacji w Łomży to miejsce, które jest atrakcyjne do

⁴¹ <http://www.lomza.pl/bip/zalaczniki/prawo/180830135026.pdf>

⁴² <http://www.lomza.pl/bip/zalaczniki/prawo/190530141328.pdf>

zamieszkania, pracy i wypoczynku.” Na cel nadrzędny składają się cele strategiczne i operacyjne, które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Łomża na lata 2017-2023.

sfera	cele strategiczne	cele operacyjne
Spoleczna	Wysoki poziom kapitału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji	Zmniejszenie bezrobocia na rewitalizowanym obszarze
		Aktywizacja społeczna osób narażonych na wykluczenie społeczne
		Wyższy poziom bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
		Zwiększenie poziomu integracji wszystkich grup społecznych zamieszkujących obszar rewitalizacji
		Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji
Przestrzenno-funkcjonalna	Wysoki poziom funkcjonalności przestrzeni publicznie dostępnej	Modernizacja i doposażenie obiektów infrastruktury społecznej
		Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej, w tym drogowej
		Utworzenie nowych i doposażenie istniejących przestrzeni publicznych w małą architekturę
Gospodarcza	Wyższy poziom rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji	Wykorzystanie potencjału turystycznego do ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji
		Wspieranie działań lokalnych przedsiębiorców

5.2.4.4. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w Łomży na lata 2013-2022⁴³

W dniu 28 maja 2014 r. została podjęta uchwała nr 458/LIII/14 w sprawie przyjęcia Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w Łomży na lata 2013-2022.

Plan transportowy jest dokumentem określającym rozwój zbiorowego transportu publicznego na terenie Miasta Łomża, z uwzględnieniem gmin ościennych, które podpisały z Miastem Łomża porozumienie dotyczące powierzenia zadań w zakresie publicznego transportu zbiorowego – Łomża, Nowogród, Piątnica, Zbójna i Wizna.

Celem nadrzędnym Planu transportowego jest rozwój systemu transportowego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W trakcie realizacji celu zostanie zachowana równowaga między aspektami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi oraz ochrony środowiska.

Cel nadrzędny planu transportowego zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu – instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych;
- Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego – instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów;
- Cel 3. Integracja systemu transportowego – w układzie gałęziowym i terytorialnym;
- Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki obszaru – instrument rozwoju gospodarczego;
- Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa – radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu;
- Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowiska naturalne i warunki życia.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta Łomża ma na celu przyczynienie się do poprawy stanu jakości powietrza np. poprzez wymianę starszych pojazdów na pojazdy spełniające obecne normy emisji spalin lub „zeroemisyjne”. W związku z bezpośrednim

⁴³ <http://www.lomza.pl/bip/zalaczniki/art/140127083929.pdf>

wpływem transportu na emisję prekursorów ozonu troposferycznego oraz emisję CO₂ i innych gazów cieplarnianych.

5.2.4.5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łomża do 2020 roku.⁴⁴

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łomża do 2020 roku, uchwalona przez Radę Miejską w Łomży (Uchwała Nr 62/XIII/07 z dnia 27 czerwca 2007 r.), jest jednym z głównych dokumentów kształtujących politykę rozwoju gminy. Zawiera wizję Gminy, do której należy dążyć poprzez realizację celów priorytetowych i szczegółowych kierunków działań w trzech obszarach – sfera społeczna, sfera zasobów i potencjałów, sfera gospodarki.

Z końcem 2020 r. upłynął okres obowiązywania Programu Rozwoju Miasta Łomża do roku 2020 plus. W lutym 2021 r. Rada Miejska Łomży podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do opracowania „Strategii Rozwoju Miasta Łomża do roku 2030”, zawierającą jednocześnie harmonogram oraz tryb prac i konsultacji nad Strategią⁴⁵.

5.2.4.6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łomża⁴⁶

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łomża przyjęte uchwałą nr 100/XI/19 z dnia 26 czerwca 2019 roku zostało sporządzone w celu określenia kierunków kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej miasta oraz lokalnych zasad zagospodarowania terenu. Ponadto wyznacza strefy i obszary szczególnie ważne dla rozwoju przestrzennego Gminy. Dla każdej z wyznaczonych stref i obszarów zostały określone zróżnicowane zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Za podstawową zasadę rozwoju przestrzennego miasta przyjęto równowagę rozwoju dziedzin: przedsiębiorczości, usług, mieszkalnictwa, ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego. Jako dziedzinę uzupełniającą przyjmuje się funkcję turystyczno-wypoczynkową.

Dla określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i zasad rozwoju wydzielono strefy polityki przestrzennej miasta oraz kategorie obszarów zainwestowanych i obszarów rozwoju, dla których wskazano działania związane z utrzymaniem i wzrostem kondycji tych obszarów, zgodnie z podstawowymi kryteriami ich wydzielenia, którymi były:

- obecny stan zainwestowania i charakter zagospodarowania;
- jakość środowiska przyrodniczego;
- jakość środowiska kulturowego i charakter krajobrazu miasta;
- stopień urbanizacji;
- możliwości rozwojowe i presja inwestycyjna;
- diagnoza stanu istniejącego.

Na tej podstawie wyróżniono następujące kategorie obszarów, z dominacją określonych funkcji zagospodarowania na cele:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- zabudowy wielofunkcyjnej (strefy śródmiejskiej);
- usług (w tym usług publicznych);
- produkcyjno – składowe;
- zabudowy produkcyjnej, składowej i usługowej wraz z obiektami handlowymi o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² ;
- zieleni – urzędzonej i nieurzędzonej (w tym usług sportu i wypoczynku, cmentarzy, ogrodów działkowych);

⁴⁴ <http://www.lomza.pl/bip/zalaczniki/art/070702083345.pdf>

⁴⁵ <http://www.lomza.pl/index.php?wiad=10595>

⁴⁶ <http://www.lomza.pl/bip/prawo.php?wiad=7328>

- obsługi technicznej miasta;
- terenów rolnych i niezainwestowanych.

Podsumowanie

Z analizy strategicznych dokumentów lokalnych objętych PGN można wyciągnąć następujące wnioski:

- stwierdza się, że PGN wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie lokalnym, gminnym;
- nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych opracowanych dla Miasta Łomża.

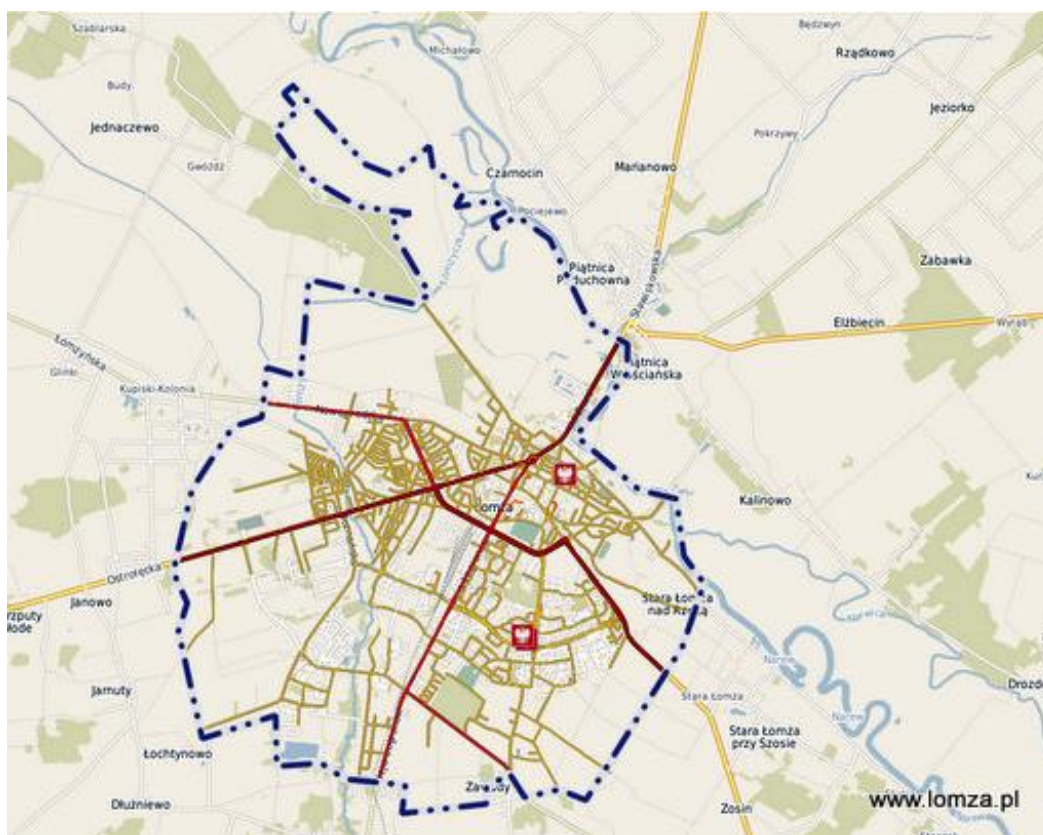
6. Charakterystyka Miasta Łomża, istniejący stan środowiska

Charakterystyka miasta obejmuje opis lokalizacji, opis ukształtowania terenu, charakterystykę demograficzną obszaru, czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom substancji w powietrzu, ocenę stanu środowiska oraz analizę stanu i potencjału technicznego ograniczenia zużycia energii na obszarze Miasta Łomża. Analizę stanu aktualnego wykonano dla 2020 roku – roku pośredniego inwentaryzacji emisji CO₂.

6.1. Opis obszaru

6.1.1. Położenie administracyjne

Miasto Łomża to gmina miejska położona w północno-wschodniej części kraju w województwie podlaskim na terenie powiatu łomżyńskiego, nad rzeką Narew. Miasto Łomża graniczy z gminą Łomża i Piątnica.

Rysunek 5. Położenie Miasta Łomża.⁴⁷

⁴⁷ <http://www.lomza.pl/index.php?wiad=4527>

Rady Osiedli są jednostkami pomocniczymi miasta Łomży i do ich kompetencji należy m.in. organizowanie i wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, współdziałanie w tworzeniu projektu budżetu miasta w zakresie przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczących osiedla, a także opiniowanie i zgłaszanie wniosków w sprawach skierowanych do Rady Osiedla przez Radę Miejską, Prezydenta Miasta czy rozpatrywanie wniosków mieszkańców. W Łomży wyróżnia się 15 osiedli⁴⁸.

6.1.2. Położenie fizyczno-geograficzne, warunki naturalne, walory krajobrazowe i turystyczne

Położenie fizyczno-geograficzne

Obszar Miasta Łomża położony jest w środkowym biegu Narwi na Nizinie Mazowieckiej. Tereny miasta położone są na wysokości ok. 125 m n.p.m. Łomżę okalają dwa regiony geograficzne - Międzyrzecze Łomżyńskie i Dolina Narwi wchodzące w skład Niziny Północno mazowieckiej.

Przez wschodnią granicę gminy przepływa rzeka Narew.

Miasto osadzone jest na wzgórzach morenowych obejmujących wysoką skarpę pradoliny Narwi - około 30 - 40 metrów oraz wykształcone doliny rzek Łomżyczki i Strugi Lepackiej⁴⁹.

Warunki naturalne

W Łomży największy udział stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, następnie użytki rolne, grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzaczenia, grunty pod wodami, nieużytki i inne grunty. Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są głównie przez: zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Do zanieczyszczenia gleb przyczynia się także opad zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Rodzaj występującego zalesienia w dużej mierze uzależniony jest od rodzaju występujących gleb, najczęściej w obszarze gminy spotykane są wielogatunkowe lasy liściaste.

Miasto Łomża charakteryzuje się terenem płaskim, miejscami lekko pagórkowaty o wzniesieniach względnych maksymalnie sięgających ok. 150 m.

Walory krajobrazowe i turystyczne

Ponad 1% powierzchni miasta stanowią lasy i zadrzewienia. Część z nich to obszary chronione. W północnej części miasta znajduje się obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi. W granicach miasta położony jest również Las Jednaczewski .

W Łomży znajduje się także 12 pomników przyrody. Kilka z nich można zobaczyć niemal w centrum miasta w najstarszym parku im. Jakuba Wagi przy ulicy Wojska Polskiego. Na obszarze ponad 3,5 ha rosną sędziwe lipy.

Od 1994 roku ochroną zalewowych terenów Narwi wyróżniających się występowaniem wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt zajmuje się Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi (23,56 ha w Mieście Łomża). Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi charakteryzuje się wyjątkowym urozmaiceniem rzeźby terenu ze znacznymi różnicami wysokości. Dno doliny znajduje się na wysokości 99 - 101 m. n.p.m.⁵⁰.

Miasto charakteryzuje się także wysoką wartością dziedzictwa kulturowego. Do ciekawszych obiektów zabytkowych o znaczeniu architektoniczno-historycznym należą⁵¹:

Zabytki nieruchome:

- Ratusz;
- Kasa Pożyczkowa Przemysłowców Łomżyńskich;
- Szpital św. Ducha;
- Dom starców;
- Dom katolicki;

⁴⁸ <http://www.lomza.pl/bip/index.php?wiad=8605>

⁴⁹ <http://www.lomza.pl/index.php?k=30>

⁵⁰ <http://www.lomza.pl/index.php?k=30>

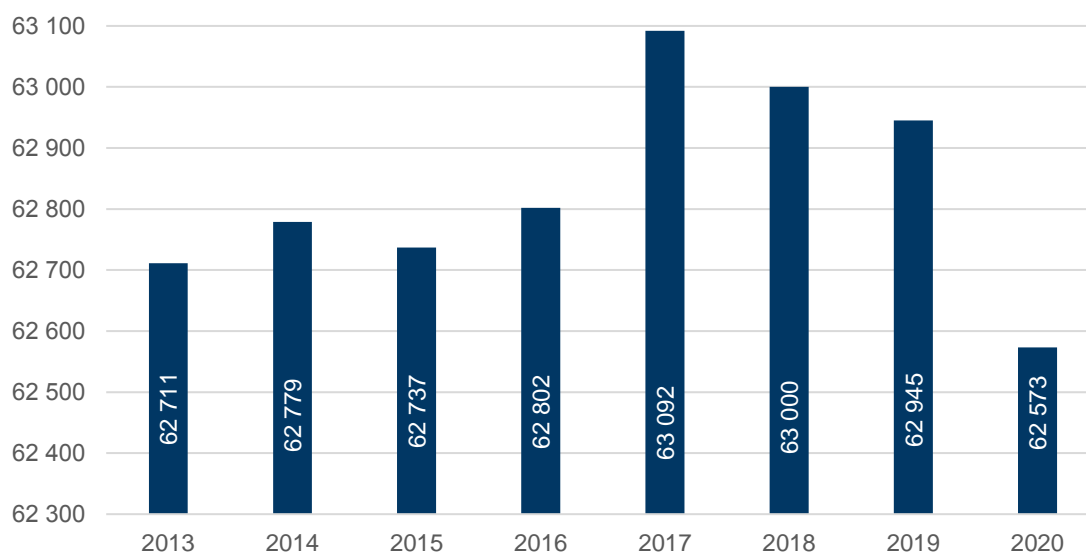
⁵¹ <http://www.lomza.pl/index.php?k=42>

- Szpital Żydowski;
- Stary Cmentarz – zespół cmentarzy wyznaniowych przy ulicy Kopernika;
- Pałac Biskupi, ul. Sadowa;
- Dom Ludowy;
- Bank Państwa, ul. Dworna;
- Ogród Spacerowy;
- Plac Pocztowy;
- Stary Rynek;
- Kościół o. o. Kapucynów;
- Kościół p. p. Benedyktynki;
- Zabytkowy Kościół św. Michała Archanioła w Łomży.

6.1.3. Demografia

Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój miast jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Przyrost ludności to przyrost liczby konsumentów, a zatem wzrost zapotrzebowania na energię oraz jej nośniki, zarówno sieciowe jak i w postaci paliw stałych czy ciekłych. Duży wpływ na zmiany demograficzne mają takie czynniki jak: przyrost naturalny, będący pochodną liczby zgonów i narodzin, a także migracje krajowe oraz zagraniczne, a także rynek pracy.

Według danych publikowanych przez Bank Danych Lokalnych, w 2020 roku Miasto Łomża zamieszkiwało 62 573 osoby⁵², natomiast gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 1 915 osób/km².

Rysunek 6. Zmiany liczby mieszkańców Łomży na przestrzeni lat 2013-2020.⁵³

W ostatnich trzech latach widoczna jest ciągła tendencja spadkowa liczby mieszkańców Miasta Łomża. W stosunku do roku bazowego – 2013, liczba mieszkańców spadła o 0,22% (138 osób). Spadek liczby mieszkańców gminy wynika głównie z migracji mieszkańców na tereny przyległych wiosek. Spadek liczby mieszkańców przekłada się bezpośrednio na spadek liczby ludności na 1 km².

W Łomży obserwuje się również wzrost osób w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2020 roku w Mieście Łomża odnotowano 13 867 osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowi wzrost osób starszych w stosunku do roku 2013 o 39,84%. Natomiast osób w wieku

⁵² Dane GUS, dane za 2020 r. - stan na 31 XII

⁵³ Dane GUS, dane za lata 2013-2020

przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) w 2020 roku było 9 081, a w wieku produkcyjnym (15–59 lat kobiety, 15–64 lata mężczyźni) 39 625 osób.

Tabela 7. Charakterystyka parametrów demograficznych na terenie Łomży za lata 2013-2020.⁵⁴

rok	gęstość zaludnienia [osób/km ²]	liczba mieszkańców		
		w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2013	1 920	8 722	44 073	9 916
2014	1 922	8 709	43 602	10 468
2015	1 920	8 653	43 040	11 044
2016	1 922	8 702	42 472	11 628
2017	1 931	8 907	41 983	12 202
2018	1 928	9 044	41 129	12 827
2019	1 927	9 111	40 405	13 429
2020	1 915	9 081	39 625	13 867

6.1.4. Mieszkalnictwo

Według danych GUS na koniec 2020 roku w Mieście Łomża istniało 5 218 budynków mieszkalnych, w których znajdowało się 24 262 mieszkań o przeciętnej powierzchni 66,5 m². Świadczy to o zdecydowanym udziale mieszkalnictwa wielorodzinnego. Na jedno mieszkanie przypadało średnio 2,58 osób. Jak przedstawia poniższa tabela od 2013 roku obserwuje się stały, lecz niewielki wzrost powierzchni użytkowej mieszkań. Średnioroczne w gminie przybywa około 228 mieszkań.

Tabela 8. Zmiany w zasobie mieszkaniowym w Mieście Łomża w latach 2013-2020.⁵⁵

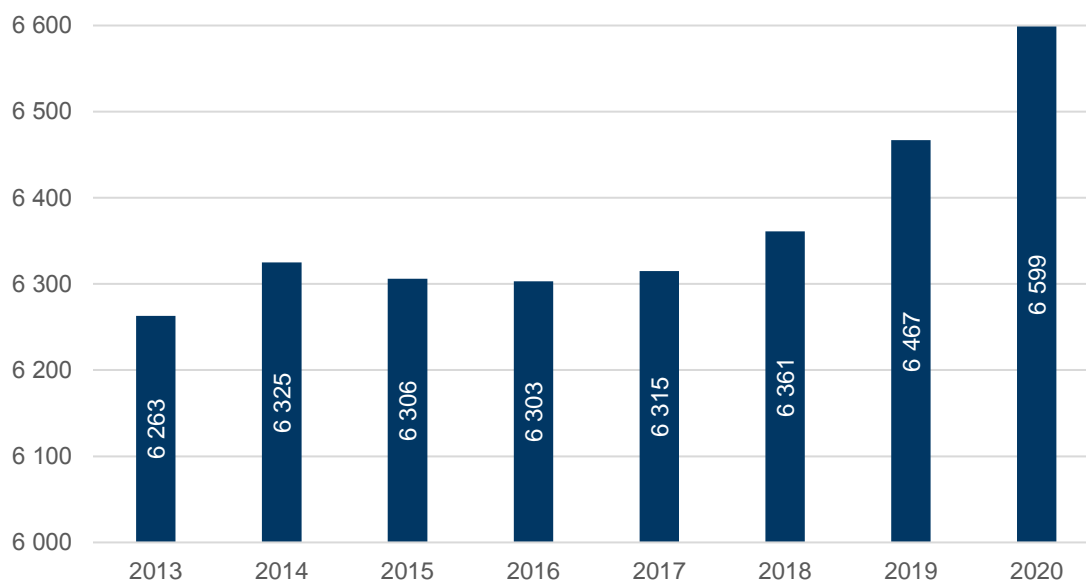
rok	liczba budynków [szt.]	liczba mieszkań [szt.]	powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie
2013	4 915	22 668	1 487 267	65,6	2,77
2014	4 952	22 888	1 502 481	65,6	2,74
2015	5 004	23 063	1 517 174	65,8	2,72
2016	5 057	23 383	1 542 298	66,0	2,69
2017	5 095	23 649	1 561 530	66,0	2,67
2018	5 135	23 849	1 577 374	66,1	2,64
2019	5 251	24 045	1 595 914	66,4	2,62
2020	5 218	24 262	1 612 923	66,5	2,58

6.1.5. Działalność gospodarcza

Na terenie Miasta Łomża w 2020 roku odnotowano łącznie 6 599 aktywnych podmiotów gospodarczych, w porównaniu do roku poprzedniego ilość podmiotów gospodarczych wzrosła o 132. W 2015 i 2016 roku obserwowany był spadek liczby podmiotów gospodarczych wynikający z mniejszej aktywności ekonomicznej mieszkańców, czego wynikiem była zwiększona liczba podmiotów wyrejestrowanych w stosunku do liczby nowo rejestrowanych firm. Natomiast od 2017 roku nastąpił rozwój działalności gospodarczej.

⁵⁴ Dane GUS, dane za lata 2013-2020

⁵⁵ Dane GUS

Rysunek 7. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Łomża w latach 2013-2020.⁵⁶

Na terenie Miasta Łomża w 2020 roku dominującym typem działalności jest handel hurtowy i detaliczny. Handel i hurt stanowią 22,78% wszystkich zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarczych, 15,04% stanowią firmy przemysłowe i budowlane, natomiast sektor rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa stanowi zaledwie 0,84% istniejących podmiotów gospodarczych. Liczbę występujących podmiotów gospodarczych na terenie gminy w 2020 roku w podziale na sekcje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Miasta Łomża w podziale na sekcje wg PKD w 2020 roku.⁵⁷

sekcja wg PKD	opis	liczba podmiotów gospodarczych
Sekcja A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	55
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	3
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	522
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	17
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12
Sekcja F	Budownictwo	988
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 496
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	524
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznym	155
Sekcja J	Informacja i komunikacja	174
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	226
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	209
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	626
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	171

⁵⁶ Dane GUS

⁵⁷ Dane GUS

sekcja wg PKD	opis	liczba podmiotów gospodarczych
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22
Sekcja P	Edukacja	252
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	513
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	130
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	472

6.1.6. Transport

Na system transportowy składają się transport zbiorowy, transport indywidualny oraz sieć dróg publicznych wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą.

Sieć drogowa

Sieć dróg publicznych w Mieście Łomża stanowią:

- ulice krajowe o długości 10,253 km;
- ulice wojewódzkie – 9,098 km;
- ulice powiatowe – 24,894 km, w tym:
 - nawierzchnia asfaltowa – 24,294 km;
 - nawierzchnia z kostki – 0,599 km;
- ulice gminne – 86,748 km, w tym:
 - nawierzchnie utwardzone – 79,658 km;
 - nawierzchnia gruntowa – 7,090 km.

Układ sieci ulicznej miasta jest ściśle związany z układem dróg zamiejskich. Podstawowe drogi krajowe i wojewódzkie przebiegające przez miasto obsługują główne kierunki ruchu wewnętrznego. Łomża jest węzłem dróg o znaczeniu tranzytowym, są to: 2 drogi krajowe:

- droga Nr 61: (Warszawa) Ostrołęka – Łomża - Augustów, na terenie miasta przebiegająca ciągiem ulic: Wojska Polskiego - Plac Kościuszki – Zjazd - gr. miasta (kierunek Piątnica);
- droga Nr 63: Zambrów – Łomża – Giżycko - gr. z obwodem Kaliningradzkim (bez przejścia granicznego); w Łomży przebiega wzdłuż ciągu ulic: Szosa Zambrowska – Sikorskiego - Wojska Polskiego - Plac Kościuszki – Zjazd - gr. miasta (kierunek Piątnica);

oraz 3 drogi wojewódzkie:

- droga Nr 645: Myszyniec - Łomża, na terenie miasta przebiegająca ciągiem ulicy Nowogrodzkiej (od granicy miasta do ul. Sikorskiego) i ul. Sikorskiego (od Nowogrodzkiej do Wojska Polskiego);
- droga Nr 677: Sokołów Podl. - Ostrów Maz. - Łomża; przebieg od granicy miasta wzdłuż Obwodnicy Konarzyc, Al. Legionów do Placu Kościuszki;
- droga nr 679: Łomża - Mężenin (droga nr 8); w Łomży przebiega wzdłuż ciągu ulicy Szosa do Mężenina.

W bezpośrednim sąsiedztwie Łomży, w miejscowości Piątnica krzyżują się także:

- droga krajowa Nr 64: (Łomża) Piątnica - Jezewo; przebieg wzdłuż ulicy Szkolnej;
- droga wojewódzka Nr 668: (Łomża) Piątnica – Przytuły - droga nr 65;
- 13 odcinków ulic w mieście ma status ulic powiatowych, tj:

Zamiejska, Nadnarwiańska, Grobla Jednaczewska;

- Rybaki, Zdrojowa;

- Aleja Piłsudskiego;
- Poznańska;
- Giełczyńska, Stary Rynek;
- Sikorskiego na odcinku Szosy Zambrowskiej do gr. miasta (kierunek Piątница);
- Dworna;
- Nowogrodzka od Wojska Polskiego do Sikorskiego;
- Piękna
- ciąg ul. Polowa - Szosa Zambrowska
- Rządowa
- Spokojna, Rotmistrza Witolda Pileckiego - od ul. Wojska Polskiego do Al. Legionów;
- ul. Zawadzka.

Blisko 203 ulic w Łomży zostało zaliczonych do dróg gminnych.

Układ ulic w Łomży ma charakter promienisto-obwodowy. Podstawę systemu stanowi 5 ciągów ulicznych usytuowanych promieniście w stosunku do centrum miasta, położonego w jego części północno-wschodniej i opartego na skarpie nad rzeką Narew. Podstawowe ciągi ulic to:

- Al. Legionów,
- ul. Zjazd i ul. Wojska Polskiego,
- ul. Sikorskiego
- ul. Nowogrodzka,
- ul. Szosa Zambrowska.

Ulice te zbiegają się w rejonie Pl. Kościuszki i decydują o jakości systemu komunikacji indywidualnej, z uwagi na funkcję jaką pełnią w obsłudze zarówno ruchu lokalnego, źródłowo-docelowego związanego z miastem, jak też ruchu tranzytowego.

Transport indywidualny⁵⁸

Transport indywidualny (prywatny) ma za zadanie zaspokoić potrzeby transportowe konkretnej osoby lub rodziny.

W Mieście Łomża zarejestrowanych wg CEPIK jest 42 147 pojazdów prywatnych napędzanych własnym źródłem napędu, w tym:

- 35 437 samochodów osobowych;
- 1 605 motocykli.

Podczas analizy struktury pojazdów indywidualnych należy wziąć pod uwagę rodzaj paliw wykorzystywanych do ich napędu, ponieważ znacząca część emisji gazów cieplarnianych pochodząca z sektora transportu jest efektem spalania paliw w silnikach spalinowych. Decydującą grupę pojazdów indywidualnych zarejestrowanych na terenie Miasta Łomża stanowią samochody osobowe, dlatego też dla tego typu pojazdów została dokonana analiza struktury paliw.

⁵⁸ Dane z CEPIK

Tabela 10. Struktura paliw zasilających samochody osobowe zarejestrowane w Mieście Łomża w 2020 r.⁵⁹

rodzaj paliwa podstawowego	rodzaj paliwa alternatywnego	liczba pojazdów
Benzyna	–	12 908
Benzyna	Gaz płynny (Propan-butan)	6 795
Benzyna	Gaz ziemny sprężony (metan)	3
Benzyna	Energia elektryczna	107
Benzyna bezołowiowa	–	703
Benzyna bezołowiowa	Gaz płynny (Propan-butan)	88
Benzyna uniwersalna	–	4 147
Benzyna uniwersalna	Gaz płynny (Propan-butan)	71
Olej napędowy	–	10 576
Olej napędowy	Gaz płynny (Propan-butan)	7
Olej napędowy	Energia elektryczna	9
Gaz płynny (Propan-butan)	–	6
Energia elektryczna	–	6
Inne	–	11

Najliczniejszą grupę stanowią samochody zasilane benzyną jako paliwem podstawowym – 19 813 szt., następnie pojazdy zasilane olejem napędowym 10 592 szt. W Mieście Łomża zarejestrowano 6 zeroemisyjnych samochodów osobowych zasilanych energią elektryczną.

Transport zbiorowy ^{60,61}

Na system transportu publicznego (zbiorowego) na terenie Miasta Łomża składają się:

- system transportu miejskiego, za który odpowiedzialny jest Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Łomży;
- system połączeń autobusowych realizowany przez prywatnych przewoźników.

1) Transport kolejowy

Sieć kolejowa w Łomży nie odgrywa żadnej roli w układzie transportowym miasta. W 1993 roku zawieszono połączenia kolejowe z Łomżą, a miasto nie istnieje w rozkładzie jazdy kolei. Jednotorowy szlak kolejowy nr 49 prowadzący do Łomży ze Śniadowa jest niezelektryfikowany i oznaczony na mapach jako towarowy. Przez obszar miasta przebiega wspomniana linia nr 49 prowadząca do obszarów torowisk po byłej stacji kolejowej.

2) Transport autobusowy

Sieć komunikacji miejskiej tworzą linie autobusowe organizowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Łomży. W Łomży nie ma przewoźnika, który stanowiłby konkurencję dla MPK w zakresie przewozów miejskich, natomiast jest pewna ilość przewoźników, którzy mają przystanki na terenie Miasta Łomża a obsługują trasy międzymiastowe i międzynarodowe.

Są to firmy takie jak - PKS w Łomży sp. z o.o. (korzysta z Dworca Autobusowego, skąd odjeżdżają autobusy do 50 miejscowości), PKS –Ekspress z Białegostoku (korzysta z Dworca Autobusowego), Biuro Usług Turystycznych "Żak Tourist" Sp. z o.o. z Augustowa (przystanek przy supermarkecie LIDL – oferuje kursy na lotniska międzynarodowe w Modlinie i na Okęciu w Warszawie), PKS w Suwałkach S.A. (zatrzymuje się przy Dworcu Autobusowym) oraz PKS w Ostrołęce S.A (Mobilis group), a także firmy: Arriva RP, PKS Polonus Warszawa, DL- Trans, Faster Typa Radosław, PKS Nova.

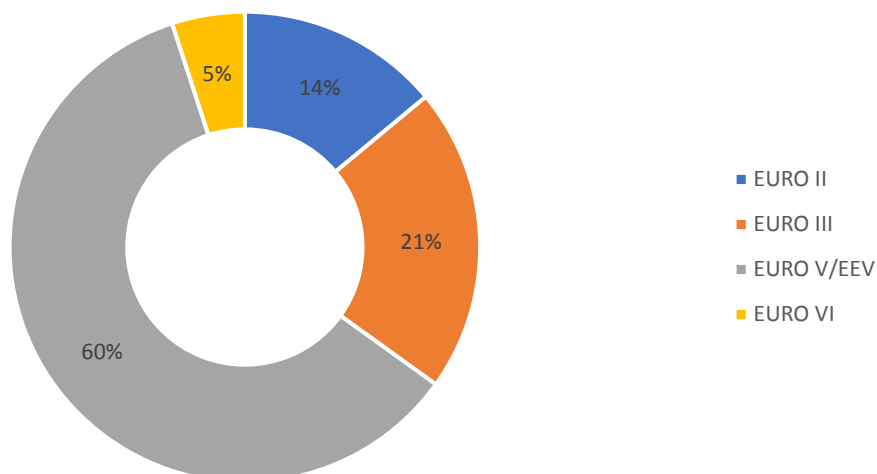
⁵⁹ Dane z CEPIK

⁶⁰ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w Łomży na lata 2013-2022

⁶¹ Łomżyńska Strategia Elektromobilności na lata 2020-2035

Oprócz połączeń regionalnych z Augustowem, Białymstokiem, Grajewem, Szczuczynem przewoźnicy prywatni zapewniają dobre powiązanie komunikacyjne z Warszawą, Modlinem, Gdańskiem, Olsztynem oraz Szczecinem. Dzięki temu Łomża stanowi ważny węzeł komunikacyjny w regionie.

MPK w swojej flocie posiada 43 autobusy. Wszystkie pojazdy zapewniają emisję na poziomie normy EURO 2 lub wyższej oraz umożliwiają odbycie podróży osobom z niepełnosprawnością.

Rysunek 8. Normy emisji spełniane przez autobusy komunikacji miejskiej.⁶²

Jak wynika z powyższego wykresu, zdecydowana większość autobusów używanych do zaspokajania potrzeb publicznego transportu miejskiego spełnia normę EURO V/EEV lub wyższą (łącznie jest to 28 pojazdów). Najniższą normę – EURO II – zapewnia 6 autobusów, zaś EURO III – 9 autobusów.

Aż 22 autobusy (51% wszystkich używanych autobusów) zostały wyprodukowane w 2011 r. przez tego samego producenta. Na terenie Łomży funkcjonuje 196 czynnych przystanków autobusowych.

Autobusy komunikacji miejskiej obsługują nie tylko pasażerów na terenie Miasta Łomża, ale również na obszarze pobliskich gmin na mocy porozumień międzygminnych. Zgodnie z porozumieniami Miasto świadczy usługi transportu miejskiego w obrębie sąsiadujących gmin, które partycypują w kosztach związanych z wykonywaniem tego zadania. Wobec tego obszar działania MPK w Łomży sp. z o.o. został podzielony na strefę miejską i zamiejską.

Transport rowerowy^{63,64}

Rozwijana inicjatywa realizacji tras rowerowych widziana jest jako ważny element kreowania rozwoju zrównoważonego gminy. Planowane trasy rowerowe powstają przy założeniu, że będą służyć do rekreacji oraz częściowo do dojazdów do pracy.

W Mieście Łomża dynamicznie rośnie długość ścieżek rowerowych. W 2020 roku długość ścieżek rowerowych wynosiła o 36,4 km.

Tabela 11. Zmiana długości ścieżek rowerowych znajdujących się na terenie Miasta Łomża w latach 2013-2020.⁶⁵

rok	długość ścieżki rowerowej [km]			
	ogółem	będących pod zarządem gminy	będących pod zarządem starostwa	będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego
2013	14,8	14,8	0,0	0,0
2014	20,7	20,7	0,0	0,0

⁶² Łomżyńska Strategia Elektromobilności na lata 2020-2035

⁶³ Łomżyńska Strategia Elektromobilności na lata 2020-2035

⁶⁴ Dane GUS

⁶⁵ Dane GUS

rok	długość ścieżki rowerowej [km]			
	ogółem	będących pod zarządem gminy	będących pod zarządem starostwa	będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego
2015	24,4	24,4	0,0	0,0
2016	25,1	25,1	0,0	0,0
2017	32,4	32,4	0,0	0,0
2018	34,2	34,2	0,0	0,0
2019	35,0	35,0	0,0	0,0
2020	36,4	36,4	0,0	0,0

Mieszkańcy Łomży coraz chętniej korzystają z sieci miejskich ścieżek rowerowych. Na miejskich stacjach rowerowych czeka 100 jednośladów. Na terenie Miasta Łomża można wypożyczyć rowery miejskie. Przez pierwszych sześć miesięcy funkcjonowania Łomżyńskiej Komunikacji Rowerowej, czyli w roku 2018 r., w systemie zarejestrowało się 2 322 użytkowników, którzy wypożyczyli rowery prawie 22.600 razy, na łączny czas 11 500 godzin.

W roku 2019 liczba użytkowników rowerów wzrosła o 993, co dało łącznie 3 442 aktywnych użytkowników, którzy wypożyczyli rowery niemal 27 000 razy. Największą popularnością cieszyły się stacje zlokalizowane przy Galerii Łomża (3 097 wypożyczeń i 2 788 zwrotów), Orliku przy ul. Katyńskiej (3 015 wypożyczeń i 2 795 zwroty) oraz Alei Park (2 469 wypożyczeń i 2 559 zwroty). Na 15 stacjach znajdowało się łącznie 100 rowerów, w tym po jednym typu tandem i cargo.

Na terenie Miasta istnieją pojedyncze odcinki ścieżek rowerowych, które nie tworzą jednolitego, pełnego systemu. W 2020 r. łączna długość ścieżek rowerowych na terenie Miasta wynosiła 36,4 km. Aby wyjść naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców Łomży, zwłaszcza biorąc pod uwagę rosnącą liczbę osób korzystających z rowerów koniecznym jest budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Miasta, które połączą najważniejsze miejsca pracy, wypoczynku, nauki z terenami mieszkaniowymi.

6.1.7. Kierunki zagospodarowania przestrzennego⁶⁶

Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Łomża zostało sporządzone w celu określenia kierunków kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej miasta oraz lokalnych zasad zagospodarowania terenu. Ponadto wyznacza strefy i obszary szczególnie ważne dla rozwoju przestrzennego gminy. Dla każdej z wyznaczonych stref i obszarów zostały określone zróżnicowane zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Na przyjęte w Studium kierunki zagospodarowania Miasta Łomża istotny wpływ mają:

- cele rozwoju i uwarunkowania ich realizacji wynikające z istniejącego stanu zagospodarowania przestrzennego miasta;
- założenia rozwoju społeczno-gospodarczego;
- zgłoszone wnioski i wydane decyzje administracyjne.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania zewnętrzne, jako cele rozwoju wskazano:

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa;
- rozwój zasobów ludzkich zgodnie z potrzebami rynku pracy;
- podniesienie atrakcyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym;
- ochrona środowiska naturalnego;
- rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego;
- wykorzystanie przygranicznego i transgranicznego położenia województwa.

Z kolei dla uwarunkowań wewnętrznych cele podzielono na dwie grupy. Celami kierunkowymi są:

- Łomża – miasto nowoczesne, bezpieczne i przyjazne do zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej, sprawnie realizujące zbiorowe potrzeby mieszkańców przy

⁶⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łomża

respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, racjonalnego gospodarowania i partycypacji społecznej;

- Łomża – miasto o uznanej randze w otoczeniu, regionalnym centrum edukacji, ochrony zdrowia, kultury, współpracy międzynarodowej, w pełni wykorzystujące walory swego położenia geograficznego, dbające o tradycję historyczną i integrację mieszkańców.

Do celów strategicznych zalicza się:

- w sferze społecznej – stała poprawa środowiska życia mieszkańców oraz organizowanie i wspieranie działań na rzecz integracji łomżyńskiej społeczności oraz kreowania tożsamości lokalnej;
- w sferze gospodarczej – tworzenie jak najlepszych warunków dla trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego miasta;
- w sferze ekologiczno-przestrzennej i transportowej – osiągnięcie europejskich standardów stanu środowiska przyrodniczego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzeni i usprawnienie systemu transportowego miasta.

Uwarunkowania rozwoju wskazują na zróżnicowane możliwości rozwoju danych funkcji w poszczególnych strefach Łomży:

- 1) **tereny zabudowy śródmiejskiej** oznaczone jako **strefa IA** – obejmujące stare miasto i **strefa IB** – jako wielofunkcyjny teren wokół starego miasta;
- 2) **tereny kontynuacji i uzupełnień zabudowy z dominacją funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej** – **strefa IIA** (os. Piaski), **IIB** (osiedla: Słoneczne, Parkowe, Nowa Łomżyca, Skowronki), **IIC** (os. Skarpa, zabudowa w rejonie ul. Wąskiej) i **IID** (os. Kraska);
- 3) **tereny kontynuacji i uzupełnień zabudowy z dominacją funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej** – oznaczone jako **strefa III**. Strefa obejmuje południową część miasta, powstałą w latach 70 – tych i nadal rozwijającą się;
- 4) **tereny rozwoju zabudowy z dominacją funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej** – obejmuje obszary położone we wschodniej (**strefa IVA**), południowej (**IVB**), południowo-zachodniej (**IVC**) i zachodniej (**IVD**) części miasta;
- 5) **tereny rozwoju zabudowy z dominacją funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej** – oznaczone symbolem V. Zlokalizowane są w dwóch rejonach miasta: **strefa VA** – na zachód od strefy IIA oraz **strefa VB** – na południe od strefy zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (III);
- 6) **tereny przekształceń zabudowy z dominacją funkcji usługowej** – oznaczone jako **strefa VI**, zlokalizowane pomiędzy ul. Sikorskiego, Poznańską i al. Legionów. Obejmują zabudowę usługową, w tym usług publicznych, obsługi komunikacyjnej, lokalnie zabudowy mieszkaniowej;
- 7) **tereny kontynuacji i uzupełnień zabudowy z dominacją funkcji produkcyjnej, składowej i usługowej** – oznaczone jako **strefa VII**. Obejmują tereny lokalizacji przemysłu, zakładów produkcyjnych, składów, magazynów, uzupełnionych zabudową usługową i marginalnie mieszkaniową;
- 8) **Dolina Narwi** – oznaczona jako **strefa VIIIA** i **VIIIB**, obejmuje tereny położone w północnej części miasta wraz z obszarem obejmującym stadion i Bulwary Nadnarwiańskie, objęta jest formami ochrony przyrody (obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000) i stanowi strefę ekologiczną (**VIIIA**) oraz rozwoju turystyki i rekreacji (**VIIIB**);
- 9) **Dolina Łomżyczki** – oznaczona jako **strefa IX**, obejmuje tereny jednego z głównych elementów przyrodniczych zlokalizowanych w zwartej strukturze miasta stanowiącej naturalną granicę przestrzenną między strefą produkcyjno-składowo-usługową, a terenami o mniej uciążliwym użytkowaniu;
- 10) **tereny otwarte i rolne** – oznaczone jako **strefa X**, obejmują wschodnie, południowe o zachodnie krańce miasta, stanowiące rolniczą przestrzeń produkcyjną oraz kompleksy zieleni nieurządzonej;
- 11) **tereny kontynuacji i uzupełnień zabudowy z dominacją funkcji produkcyjnej, składowej i usługowej** – oznaczone jako **strefa XI**, obejmują tereny położone między ul. Meblową i ul. Wojska Polskiego, a granicą miasta.

Dla wskazanych stref funkcjonalno-przestrzennych określone zostały priorytety polityki przestrzennej oraz zadania dotyczące działań planistycznych, w tym ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego i zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów, które powinny stanowić wytyczne do sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jako aktów prawa miejscowego o większym stopniu szczegółowości.

6.2. Ocena stanu środowiska, analiza stanu aktualnego na obszarze objętym projektem Planu

6.2.1. Klimat ⁶⁷

Na warunki termiczne, mezoklimat obszaru Miasto Łomża wpływ mają czynniki lokalne, które uwarunkowane są rzeźbą terenu, poziomem wód gruntowych oraz rodzajem gruntu. Najkorzystniejsze warunki termiczne posiadają zbocza o spadkach powyżej 5%, o wystawie południowej. Korzystne warunki termiczne panują na obszarze falistej wysoczyzny, o gruntach zwięzłych. Na obszarach wysoczyzny o gruntach piaszczystych, głównie w zachodniej części miasta, występują większe amplitudy dobowe temperatury w przyziemnej warstwie powietrza. Najmniej korzystne warunki termiczne mają wszelkie obniżenia terenowe, a przede wszystkim szeroka i głęboko wcięta (30 – 40 m) dolina Narwi. Występowanie na tym obszarze obniżonych temperatur spowodowane jest zarówno wypromieniowaniem ciepła przez grunt nocą, jak również spływami chłodnego powietrza z terenów otaczających. Istnienie dwóch przegród poprzecznych w dolinie hamuje spływ chłodnego powietrza i powoduje tworzenie i utrzymanie się jego zastoisk. Na obszarze tym należy spodziewać się częstszych przymrozków, występowania wysokich amplitud dobowych temperatury w okresach lata oraz znacznych spadków temperatury zimą. Korzystniejsze nieco warunki termiczne, z uwagi na słabe wcięcie oraz brak przegród mogących utrudniać grawitacyjny spływ chłodnego powietrza, panują w dolinach (zwłaszcza Łomżyczki) i obniżeniach położonych w obrębie wysoczyzny. Mało korzystne warunki termiczne mają również strome zbocza, eksponowane na północ, występujące we wschodniej części miasta Łomży.

Według podziału klimatycznego Polski, obszar miasta znajduje się na granicy dwóch dzielnic klimatycznych: dzielnica środkowa (w zachodniej części) oraz dzielnica podlaska (we wschodniej części). Warunki klimatyczne obszaru opracowania są charakterystyczne dla dzielnicy środkowej. Poniżej przedstawiono charakterystykę warunków makroklimatycznych.

Temperatura powietrza:

- średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 5-6°C;
- najcieplejszymi miesiącami są czerwiec i lipiec;
- średnia temperatura powietrza w lutym wynosi około -4,4°C do -5°C, średnia temperatura powietrza w lipcu wynosi około 17,4-18°C;
- dni z przymrozkami około 100-110 w ciągu roku;
- okres wegetacyjny - 210-220 dni.

Opady atmosferyczne i wilgotność powietrza:

- w mieście średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi ok. 550 mm, z czego na okres wegetacyjny przypada ok. 370 mm, dla strefy środkowej opad roczny poniżej 500 mm;
- najwyższe sumy opadów charakteryzują miesiące letnie: lipiec i sierpień, natomiast najniższe miesiące zimowe: luty i marzec;
- pokrywa śniegowa utrzymuje się 50-80 dni w ciągu roku;
- liczba dni z burzą ok. 18-20, najwięcej w lipcu.

Opady w miesiącach letnich są najczęściej krótkotrwałe o dużym natężeniu, natomiast opady zimowe są długotrwałe o małym natężeniu. Teren Miasto Łomża charakteryzuje się średnią roczną wilgotnością powietrza i wynosi 80 – 82%. Najniższe wartości tego wskaźnika odnotowuje się na przełomie wiosny i lata, z wartością minimalną w czerwcu. W ujęciu dobowym najwyższe wartości wilgotności względnej obserwuje się nocą, natomiast najmniejsze w godzinach popołudniowych. W ciągu roku średnio

⁶⁷ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

występuje 30 – 40 dni z mgłą. Najczęściej obserwuje się zjawisko mgły w październiku, natomiast w maju i czerwcu nie zauważa się tego zjawiska.

Zachmurzenie i nasłonecznienie

Największe średnie zachmurzenie występuje w listopadzie, a najmniejsze w czerwcu oraz we wrześniu. Poziom zachmurzenia jest typowy dla Polski nizinnej i jest średni. W 11 stopniowej skali wynosi ok. 6,5 stopnia pokrycia nieba. Nasłonecznienie silnie uzależnione jest od ukształtowania terenu i najkorzystniejsze zaobserwować można na zboczach południowych, wschodnich i zachodnich o największym stopniu nachylenia. Najmniejszym nasłonecznieniem charakteryzują się zbocza o ekspozycji północnej.

Wiatry

W rejonie Łomży przeważają wiatry zachodnie i południowo – zachodnie o średniej rocznej prędkości od 3 – 3,5 m/s. Opis warunków klimatycznych został uśredniony dla obszaru Miasto Łomża i okolic. Lokalnie niniejsze warunki mogą się różnić.

6.2.2. Stan powietrza atmosferycznego⁶⁸

Aktualna ocena stanu jakości powietrza wykonana została na podstawie badań przeprowadzonych w 2020 roku i analiz wykonanych na poziomie wojewódzkim i krajowym, dotyczących stanu zanieczyszczenia powietrza na obszarze województwa podlaskiego oraz stopnia dotrzymania obowiązujących kryteriów jakości powietrza.

Ocena jakości powietrza na terenie Miasta Łomża została opracowana przez GIOŚ w ramach monitoringu powietrza. Ocena jakości powietrza dokonywana jest z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Kryteria ustanowione w celu ochrony zdrowia, to:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu dla: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz zawartości ołowiu Pb w pyłe zawieszonym PM₁₀;
- poziomy docelowe dla: As, Cd, Ni, B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀;
- poziomy celów długoterminowych dla ozonu.

Dla celów oceny jakości powietrza pod kątem zawartości SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀ oraz zawartego w pyłe PM₁₀ ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu województwo podlaskie zostało podzielone na dwie strefy: strefa Aglomeracja Białostocka oraz strefa podlaska, do której przynależy Miasto Łomża.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w gminie jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa) oraz komunikacja samochodowa przede wszystkim na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym stopniu natężenia ruchu (emisja liniowa), ponadto znaczny udział w emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych mają również zakłady przemysłowe (emisja punktowa).

W poniższej tabeli został przedstawiony bilans wielkości emisji dla wybranych zanieczyszczeń na obszarze strefy podlaskiej (do której przynależy Miasto Łomża).

Tabela 12. Zestawienie wielkości emisji poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy podlaskiej.

rodzaj emisji	wielkość emisji [kg/rok]				
	SO _x	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	B(a)P
komunalno-bytowa	3 753 737	1 401 984	6 421 370	6 301 518	3 883,4
transport drogowy	17 081	8 945 841	589 144	439 887	8,4
punktowa	1 737 143	1 868 076	470 850	330 939	17,5
hałdy i wyrobiska	n.d.	n.d.	1 243 987	298 486	n.d.
inne	3 108	8 453 472	3 845 477	541 759	0,0

⁶⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim, raport wojewódzki za rok 2020

rodzaj emisji	wielkość emisji [kg/rok]				
	SO _x	NO _x	PM10	PM2,5	B(a)P
suma	6 025 981	20 669 373	12 570 827	7 912 588	3 909,4

Zgodnie z przedstawionym bilansem emisji w 2020 roku w strefie podlaskiej najwięcej zostało wprowadzonych do atmosfery tlenków azotu (NO_x) – 20 669 373 kg, następnie pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2,5 – odpowiednio 12 570 827 kg i 7 912 588 kg. Największy udział w emisji ogółem miały źródła powierzchniowe, które stanowiły 38% emisji całkowitej z obszaru strefy podlaskiej. Z liniowych źródeł wyemitowanych zostało 21% całkowitej emisji, natomiast punktowe były odpowiedzialne za 9% całkowitej emisji w strefie.

Wyniki klasyfikacji

Objęte oceną w kryterium ochrony zdrowia zanieczyszczenia gazowe w roku 2020, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon osiągały na terenie strefy podlaskiej stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy podlaskiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami do klasy A.

W przypadku ozonu dotrzymany został poziom docelowy w zakresie stężenia 8-godzinnego – strefa podlaska otrzymała klasę A. Nie został natomiast dotrzymany poziom celu długoterminowego przez co strefa została zaliczona do klasy D2.

Niedotrzymany został średnioroczny poziom dopuszczalny dla pyłu PM10 przez co strefa podlaska została zaliczona do klasy C. Strefa podlaska otrzymała również klasę C ze względu na przekroczenie dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w kryterium ochrony zdrowia.

Wyniki badań powietrza atmosferycznego przeprowadzonych w 2020 r. w regionie wykazały przekroczenie dopuszczalnego stężenia średnioroczного pyłu PM2,5 fazy II w strefie podlaskiej przez co strefa otrzymała klasę C1. Wyniki badań powietrza atmosferycznego przeprowadzonych w 2020 r. w regionie nie wykazały przekroczenia dopuszczalnego stężenia średnioroczного pyłu PM2,5 fazy I, przez co strefie podlaskiej nadano klasę A.

Dla metali w pyłe PM10 (arsen, kadm, nikiel, ołów) wartości odniesienia zostały dotrzymane na obszarze całego województwa – strefa podlaska zaliczona została do klasy A. Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenach miejskich – strefa podlaska zaliczona została do klasy C.

Wyniki klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi dla strefy podlaskiej zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 13. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa.

nazwa strefy	klasa strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
Strefa podlaska	A	A	A	A	A/D2	C	A/C1	A	A	A	A	C

Podlegające ocenie za rok 2020 zanieczyszczenia gazowe, tj. dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon osiągały na terenie strefy podlaskiej stężenia nieprzekraczające obowiązujące dla tych substancji wartości kryterialne. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy podlaskiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami do klasy A.

W odniesieniu do poziomu celu długoterminowego ozonu w kryterium ochrony roślin w 2020 r. strefa podlaska zaliczona została do klasy D2.

Wyniki klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin dla strefy podlaskiej zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 14. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

nazwa strefy	kasa strefy		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
Strefa podlaska			
	A	A	A/D2

Główny element oceny jakości powietrza w województwie, decydujący o przypisaniu strefie odpowiedniej klasy, stanowiły wyniki pomiarów ze stacji monitoringu powietrza w regionie.

Wyniki pomiarów substancji, dla których strefa została przypisana do ponadnormatywnej klasy

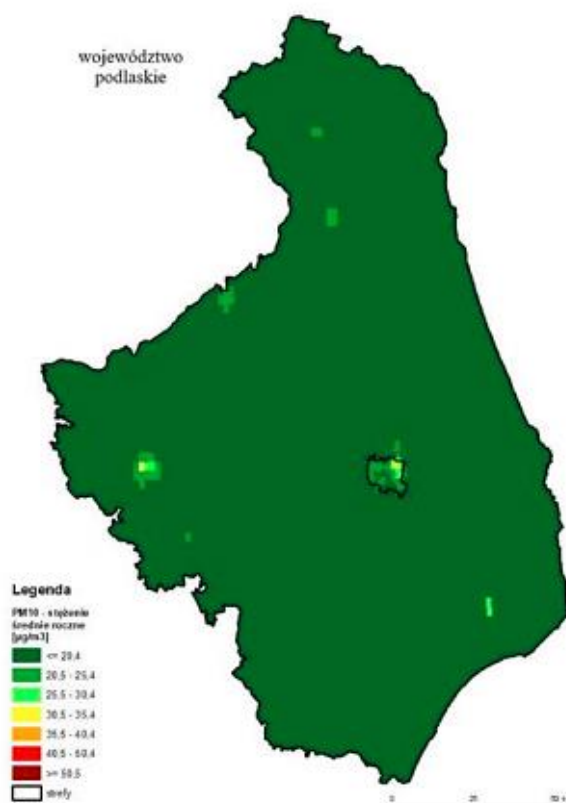
Pył zawieszony PM10

W 2020 roku badania nad zanieczyszczeniami powietrza pyłami PM10 prowadzone były w województwie podlaskim na 7 stacjach pomiarowych. Do oceny zanieczyszczenia powietrza za rok 2020 wykorzystano wyniki pomiarów pyłu PM10 z 7 stanowisk, na których pomiary wykonano z wykorzystaniem metody manualnej i automatycznej.

W 2020 r. na żadnej stacji pomiarowej w województwie podlaskim nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszzonego PM10. Stężenia średnioroczne pyłu PM10 na stacjach pomiarowych nie przekroczyły 29 µg/m³ (ok. 70% normy średniorocznej).

W strefie podlaskiej na stacjach tła miejskiego dotrzymana została dopuszczalna liczba dni ze stężeniem dobowym pyłu PM10 nie wyższym niż 50 µg/m³. Wyjątkiem jest Łomża, gdzie pomiary wykazały przekroczenie normy dobowej – wystąpiło 39 dni przekroczeń (przy dopuszczalnych 35).

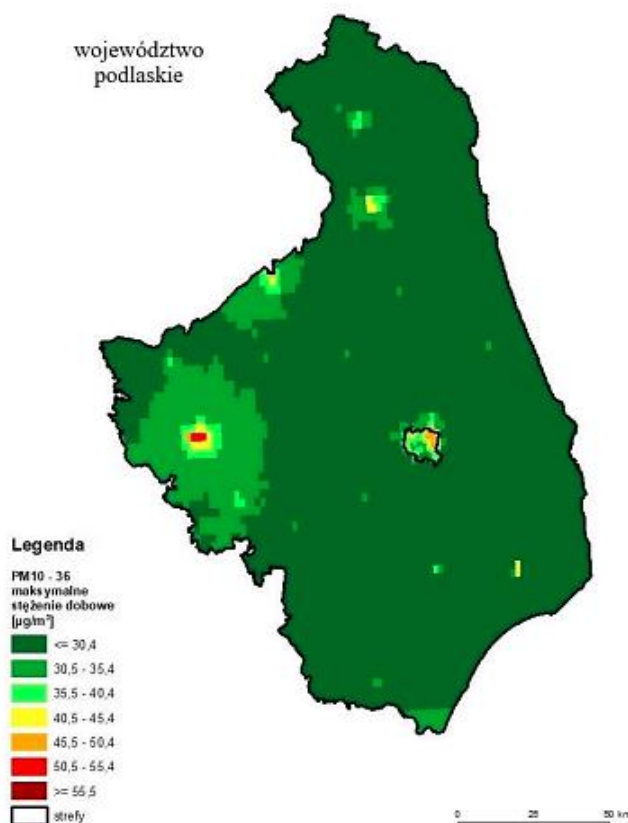
Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 wykonany z wykorzystaniem wyników modelowania w zakresie pyłu PM10, przeprowadzonego dla województwa podlaskiego dla roku 2020, potwierdził dotrzymanie obowiązującej normy średniorocznej dla tego zanieczyszczenia na obszarze całego regionu.

Rysunek 9. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM10 w województwie podlaskim w 2020 r., opracowany z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020.

Wartości średnioroczne pyłu PM10 na terenie województwa wynosiły poniżej 20 µg/m³. Wyjątkiem były: północno-wschodnia część Aglomeracji Białostockiej, Hajnówka i Łomża, gdzie stężenia wzrosły do 35 µg/m³.

W zakresie stężeń 24-godzinnych pyłu PM10, wykonany rozkład stężeń oparty na wynikach modelowania na obszarze województwa podlaskiego wartości 36 max. stężeń dobowych wskazuje na występowanie niskich wartości tego wskaźnika. Na przeważającym obszarze województwa podlaskiego nie przekraczały one 30 µg/m³. W kilku lokalizacjach: okolice Łomży, Suwałk, Augustowa, Grajewa, Hajnówki, wahały się między 35 µg/m³, a 45 µg/m³. Na obszarze miasta Łomży stężenia przekroczyły wartość 50 µg/m³.

Rysunek 10. Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnej pyłu PM10 w województwie podlaskim w 2020 r., będący wynikiem modelowania jakości powietrza dla roku 2020.

Na terenie Miasta Łomża został wyznaczony obszar przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia.

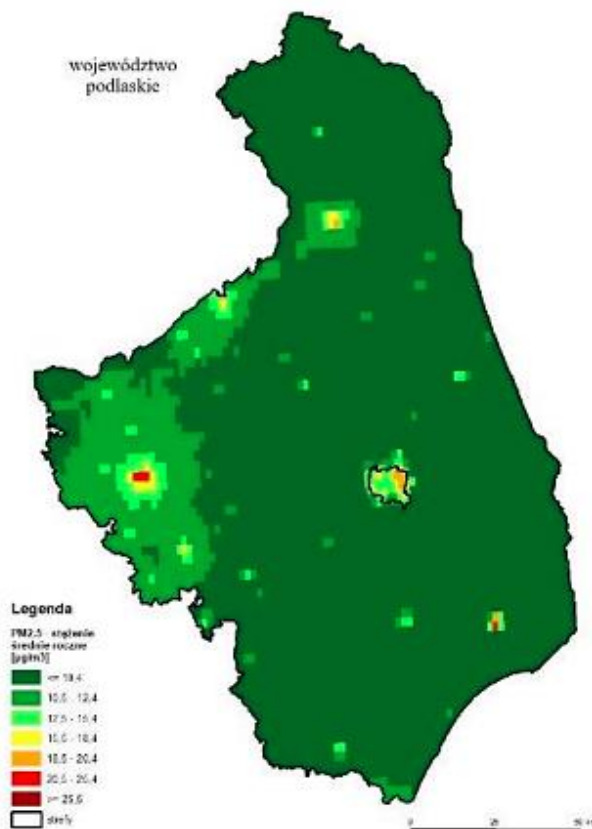
Pył zawieszony PM2,5

W 2020 r. badania zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym o średnicy ziaren poniżej 2,5 µm prowadzone były w województwie podlaskim na 7 stacjach pomiarowych. Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 były oceniane w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu dopuszczalnego dla I i II fazy.

W strefie podlaskiej, na stacjach: w Suwałkach (10 µg/m³), w Augustowie (18 µg/m³), w Grajewie (17 µg/m³) oraz w Borsukowiznie (stacja pozamiejska - 8 µg/m³), nie odnotowano przekroczeń wartości dopuszczalnej średniorocznej II fazy dla tego zanieczyszczenia. W Łomży natomiast, otrzymane wyniki wykazały przekroczenia poziomu dopuszczalnego (równiej 20 µg/m³). Średnia roczna wyniosła tu 22 µg/m³.

W strefie podlaskiej, na wszystkich stacjach, na których badano stężenia pyłu PM 2,5 nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla I fazy. Maksymalna wartość średnioroczna została odnotowana w Łomży i wyniosła 22 µg/m³.

Rozkład stężeń oparty na wynikach modelowania wskazuje na występowanie na obszarze województwa podlaskiego wartości średniorocznych pyłu PM2,5 w przedziale 8-22 µg/m³ (32-110% normy fazy II).

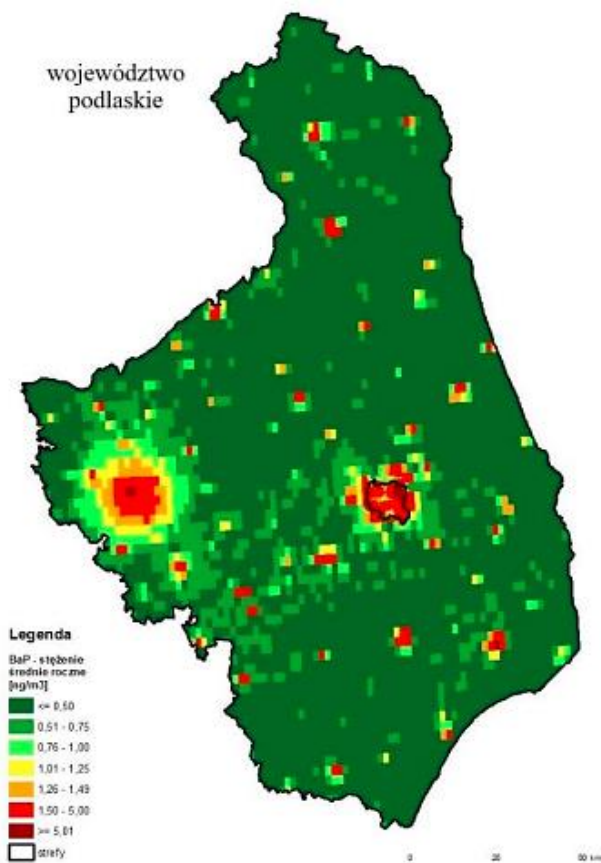
Rysunek 11. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM_{2,5} w województwie podlaskim w 2020 r., opracowany z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania.

Na stacji w Łomży rokrocznie stwierdzano przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla obu faz I i II ze względu na ochronę zdrowia.

Benzo(a)piren

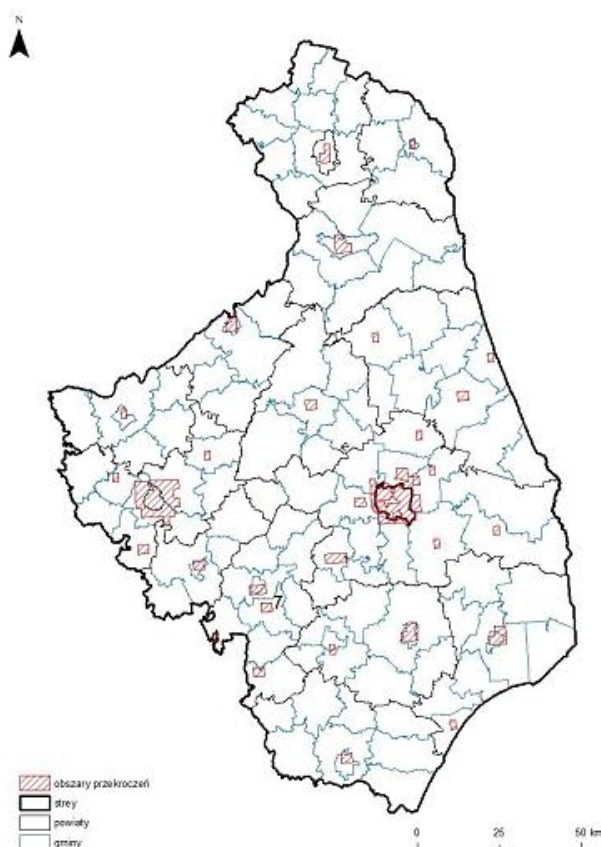
W 2020 r. na obszarze województwa podlaskiego badania zanieczyszczenia powietrza B(a)P zawartym w pyłe PM₁₀ w kryterium ochrony zdrowia prowadzone były na 3 stacjach pomiarowych. Dla Aglomeracji Białostockiej na stacji tła miejskiego w Białymstoku, przy ul. Waszyngtona, a dla strefy podlaskiej na stacjach: w Suwałkach, przy ul. Pułaskiego i w Łomży przy ul. Sikorskiego.

W Aglomeracji Białostockiej średnia roczna benzo(a)pirenu wyniosła 2 ng/m³ i przekroczyła poziom docelowy dla tego zanieczyszczenia. W strefie podlaskiej, wyniki z obu stanowisk pomiarowych przekroczyły poziom docelowy. W Suwałkach średnioroczna zawartość benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ wyniosła 2 ng/m³. Najwyższą wartość średnioroczną zanotowano na stacji w Łomży - 5 ng/m³.

Rysunek 12. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego B(a)P w pyłe PM10 w województwie podlaskim w 2020 r., opracowany z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania.

W 2020 roku pod względem zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem zawartym w pyłe zawieszonym PM10 odnotowano, na podstawie przeprowadzonych pomiarów, przekroczenia poziomu docelowego w obu strefach województwa. Obszary przekroczeń zostały wyznaczone na podstawie przeprowadzonych pomiarów oraz wyników rozkładu przestrzennego stężenia średniorocznego w województwie podlaskim, opracowanych z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla 2020 roku. Rozmieszczenie obszarów przekroczeń przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 13. Zasięg obszarów przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego B(a)P określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie podlaskim w 2020 r.

6.2.3. Zagrożenie hałasem

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitorami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, ciężarowe, motocykle), place budowy, miejsca publiczne, rolnicze użytkowanie pojazdów i urządzeń, zakłady produkcyjne i przetwórcze, warsztaty naprawcze, urządzenia chłodnicze (zewnętrzne).

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (LAeq), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku stosuje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Głównymi źródłami hałasu na terenie Miasto Łomża jest transport drogowy, w tym tranzytowy (drogi krajowe nr 61 i nr 63 oraz droga wojewódzka nr 677) oraz w nieznacznym stopniu zakłady przemysłowe.

W 2019 r. opracowany został Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami LDWN i LN (POŚPH) (Uchwała Sejmiku Województwa Nr XIV/148/19 z dnia 28.10.2019 r.). Program ten objął także drogi główne na terenie Miasto Łomża.

Zgodnie z informacjami zawartymi w POŚPH dla terenu Miasto Łomża opracowano Mapę Akustyczną dla odcinków dróg krajowych nr 61,63, drogi wojewódzkiej 677 oraz dróg powiatowych nr 2598B i 2608B znajdujących się w granicy Miasto Łomża.

Hałas komunikacyjny

Zgodnie z zapisami „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa podlaskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDWN i LN” liczba mieszkańców narażonych na ponadnormatywny poziom hałasu wzdłuż badanego odcinka drogi krajowej nr 61 wyniosła dla pory dnia 259 gospodarstw (507 osób) oraz 212 gospodarstw dla pory nocy (778 osób).

Wielkość poziomu hałasu określono na podstawie pomiaru w pięciu punktach pomiarowych (1 punkt dla poziomu długoterminowego – Aleja Legionów 54 oraz 4 dla poziomu krótkoterminowego: Al. J. Piłsudskiego, ul. Zawadzka 6, ul. Wojska Polskiego 31 i ul. Gen. W. Sikorskiego 271).

Tabela 15. Wyniki pomiaru hałasu na terenie Miasto Łomża.⁶⁹

POMIARY DŁUGOOKRESOWE				
Adres punktu pomiarowego	L_{DWN} [dB]	L_N [dB]	Wartość przekroczenia L_{DWN} [dB]	Wartość przekroczenia L_N [dB]
Łomża, ul. Aleja Legionów 54	72,4	65,2	4,4	6,2
POMIARY KRÓTKOOKRESOWE				
Adres punktu pomiarowego	L_{AeqD} [dB]	L_{AeqN} [dB]	Wartość przekroczenia L_{AeqD} [dB]	Wartość przekroczenia L_{AeqN} [dB]
Łomża, ul. Piłsudskiego	66,3	56,1	1,3	0,1
Łomża, ul. Sikorskiego 271	66,9	53,9	5,9	Brak
Łomża, ul. Wojska Polskiego 31	68,2	64	3,2	8
Łomża, ul. Zawadzka 6	64,3	56,7	Brak	0,7

Należy zauważyć, że zostały przekroczone poziomy dopuszczalne dla hałasu zarówno w porze dnia jak i nocy.

Hałas kolejowy

Sieć kolejowa nie odgrywa żadnej roli w układzie transportowym miasta. W roku 1993 r. zawieszono połączenie kolejowe z Łomżą. Jednotorowy szlak kolejowy nr 49 prowadzący do Łomży ze Śniadowa jest niezelektryfikowany i oznaczony jako towarowy.

Hałas przemysłowy

Na terenie Miasta Łomży hałas przemysłowy ma znikomy wpływ na występujące przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu.

6.2.4. Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w Gminie, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia;
- stacje elektroenergetyczne;
- stacje radiowe i telewizyjne;

⁶⁹ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku np. kuchenki mikrofalowe;
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych, jeśli zostały przekroczone.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 258).

W 2018 r. na terenie Miasto Łomża badania pól elektromagnetycznych były prowadzone przez WIOŚ w Warszawie. Natomiast od 2019 r. zgodnie z nowelizacją ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 z późn. zm.) badania okresowe w ramach PMŚ wykonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Poniżej zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych w latach 2018-2020.

Tabela 16. Wyniki monitoringu pól elektromagnetycznych przeprowadzone w latach 2018 – 2020 na terenie Miasto Łomża⁷⁰

Adres punktu pomiarowego	Wynik pomiaru [V/m]
2018 r.	
Łomża, ul. Kwiatowa 51	<0,2
Łomża, ul. Dworna 45/ Szkolna	<0,2
Łomża, ul. Strażacka/ Harcerska	<0,2
Łomża, ul. Spokojna 9	0,25
Łomża, ul. Raginisa 6	<0,2
2019 r.	
Łomża, ul. Szeroka1/Partyzantów	0,47
Łomża, ul. Broniewskiego/Spółdzielcza	0,21
Łomża, ul. 3 Maja 2	<0,2
Łomża, ul. Niemcewicz/Sniadeckiego 3	0,31
Łomża, ul. Staszica 21/Strojna	<0,2
2020 r.	
Łomża, ul. Kazańska 10	0,81
Łomża, ul. Bohaterów Monte Cassino 1	<0,2
Łomża, ul. Bohaterów Monte Cassino 1	0,45
Łomża, ul. Księcia Janusza 6	<0,2
Łomża, ul. Nowoprojektowana/Wesoła 75	0,26

W latach 2018 – 2020 na terenie Miasto Łomża, w żadnym z punktów pomiarowych objętych badaniami poziomu PEM nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej, która w zależności od częstotliwości zawiera się w przedziale od <0,2 V/m do 0,81 V/m (zakres promieniowania elektromagnetycznego zawiera się w częstotliwościach od 3 MHz do 3 GHz, a składowa elektryczna podawana jest w V/m).

Porównanie wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat pozwala stwierdzić, że nie obserwuje się znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych. Wartości pól elektromagnetycznych utrzymują się na niskim poziomie.

⁷⁰ Oceny poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku, GIOŚ (na podstawie badań WIOŚ)

6.2.5. Gospodarka wodami

Jakość wód podziemnych⁷¹

Zgodnie z obowiązującym podziałem na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd), Miasto Łomża położone jest w zasięgu JCWPd nr 51. Struktura JCWPd 51 jest złożona z pięciu poziomów wodonośnych rozdzielonych utworami trudno przepuszczalnymi. Każdy z tych poziomów charakteryzuje się nieco innym układem stref zasilania i drenażu. Obszar jednostki nie stanowi obiektu zamkniętego w sensie hydrogeologicznym. Wody dopływają lateralnie spoza obszaru JCWPd 51, głównie z północy i północnego-wschodu w rejonie Łomży oraz południa pomiędzy Pułtuskim, a Ostrowią Mazowiecką.⁷²

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego w obrębie JCWPd 51 występują 3 zbiorniki wód podziemnych. Na obszarze JCWPd 51 występują dwa lub trzy poziomy czwartorzędowe oraz poziomy mioceniński (lokalnie dwudzielnym) i oligoceniński. Lokalnie stwierdzono również wodonośne twory kredy. Poziom mioceniński i oligoceniński zazwyczaj występują w bezpośredniej więzi hydraulicznej.²⁹

Tabela 17. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) na obszarze Miasto Łomża.⁷³

Ocena stanu JCWPd nr 51	
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	dobry
Ogólna ocena stanu JCWPd	dobry
Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	niezagrożona
Przyczyna zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych	-

Jakość wód powierzchniowych⁷⁴

Wody na terenie Miasto Łomża położone są w obrębie dorzecza Wisły. JCWP wyodrębnione w obrębie Miasto Łomża to:

- JCWP Lepacka Struga (PLRW200017263949);
- JCWP Łomżyczka (PLRW20001726369);
- JCWP Narew od Biebrzy do Pisy (PLRW20002126399).

Tabela 18. Ocena Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie Miasto Łomża.⁷⁵

Nazwa JCWP	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najnowszych badań	Ocena
Lepacka Struga	2019	4	słaby stan ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód
Łomżyczka	2019	4	słaby stan ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód
Narew od Biebrzy do Pisy	2018	5	zły stan ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód

W 2019 r., w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) wykonano badania elementów biologicznych i fizykochemicznych JCWP wyodrębnionych na terenie Miasto Łomża. Na podstawie przeprowadzonych badań elementów biologicznych wszystkim ww. JCWP (Lepacka Struga, Łomżyczka, Narew od Biebrzy do Pisy) przypisano klasę >2, natomiast uzyskane wyniki badań elementów fizykochemicznych- specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne pozwoliły przypisać ww. JCWP klasę 2. W 2019 r. stan ekologiczny JCWP Lepacka Struga oraz Łomżyczka oceniono jako słaby. Z kolei ocenę stanu/potencjału ekologicznego JCWP Narew od Biebrzy do Pisy dokonano w 2018 r.- zły stan ekologiczny. Klasyfikacji stanu chemicznego ww. JCWP dokonano w 2019 r. Stan chemiczny wszystkich ww. JCWP oceniono jako poniżej dobrego. Na podstawie

⁷¹ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

⁷² Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

⁷³ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

⁷⁴ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

⁷⁵ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

uzyskanych wyników badań stan JCWP Lepacka Struga, Łomżyczka, Narew od Biebrzy do Pisy oceniono jako zły.

6.2.6. Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych GUS zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w mieście Łomża w 2019 r. wyniosło 3 683,0 dam³ (wzrost o ponad 3% w porównaniu do 2016 r. - 3 564,2 dam³), w tym na potrzeby przemysłu 1 361,0 dam³, na zasilanie sieci wodociągowej zarówno dla celów bytowych, jak i innych – 2 322,0 dam³. Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych wyniosło 1748,7 dam³. W 2019 r. przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych wynosiło 58,5 m³ i utrzymywało się na bardzo zbliżonym poziomie w latach: 2018 (59,0 m³), 2017 (58,7 m³) i 2016 (56,8 m³). Zużycie wody na potrzeby przemysłu w 2019 r. wyniosło 1361,0 dam³, z czego 720 dam³ stanowiły wody podziemne, natomiast 639 dam³ wody powierzchniowe. Długość czynnej sieci wodociągowej w mieście Łomża w 2019 r. wynosiła 394,2 km (przyrost w stosunku do 2016 r. o 15,6 km). Natomiast długość czynnej sieci rozdzielczej w 2019 r. wynosiła 128,8 km (przyrost w stosunku do 2016 r. o 5,1 km). W 2019 r. liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosiła 61271 osób i była wyższa w stosunku do roku 2016 o 0,31%.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w mieście Łomża w 2019 r. wynosiła 364,2 km (przyrost w stosunku do 2016 r. o 21,7 km). Odsetek liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2019 r. wynosił 99% (wzrost o 0,1% w stosunku do 2016 r.).

W 2019 r. odprowadzono ogółem 2148,6 dam³ ścieków, w porównaniu do 2016 r. (2222,0 dam³) odnotowano 6% wzrost (wzrost o 147,0 dam³). W tym samym roku oczyszczono 3907,0 dam³ ścieków łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi.

W 2019 r. ścieki komunalne wymagające oczyszczania były oczyszczane z zastosowaniem technologii z podwyższonym usuwaniem biogenów (2369,0 dam³ ścieków). Na terenie Miasto Łomża funkcjonuje 1 oczyszczalnia, w której oczyszczane są ścieki z zastosowaniem ww. technologii.

Na terenie Miasto Łomża, ze względu na rozproszoną sieć osadniczą oraz bariery techniczne, część mieszkańców korzysta ze zbiorników bezodpływowych oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków. Ze zbiorników bezodpływowych w 2018 r. korzystało 346 gospodarstw domowych, natomiast z przydomowych oczyszczalni ścieków korzystało 11 nieruchomości. W odniesieniu do 2016 r. liczba zbiorników bezodpływowych wzrosła o 96 sztuk, a liczba oczyszczalni przydomowych o 7 sztuk⁷⁶.

6.2.7. Użytkowanie terenu, zasoby geologiczne

Obszar Miasta Łomża zajmuje powierzchnię 33 km². Strukturę użytkowania terenu dla gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Struktura użytkowania gruntów Miasta Łomża⁷⁷

rodzaj użytkowania	udział [%]
tereny zabudowane i zurbanizowane	39,64
użytki rolne	56,05
lasy i zadrzewienia	1,04
grunty pod wodami	1,01
pozostałe	2,26

Miasto posiada generalnie przejrzystą i czytelną strukturę zabudowy. W związku z rozwojem przestrzennym miasta w okresie powojennym wykształciły się charakterystyczne jednostki funkcjonalne. Układ terenów zainwestowanych tworzy pasma rozłożone promieniście wokół historycznego centrum. W układzie przestrzennym Łomży czytelne są strefy o dominujących funkcjach:

- tereny północnej części miasta o dominującej funkcji ekologicznej, w której zlokalizowane są obszary Natura 2000, Obszar Chronionego Krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej

⁷⁶ GUS, Bank Danych Lokalnych

⁷⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łomża

Narwi, wzdłuż rzeki Narew (od mostu na Piątnicę w południowym kierunku biegu Narwi) przebiega granica Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi;

- śródmiejska część miasta, w której zlokalizowana tzw. zabudowa wielofunkcyjna, czyli głównie funkcja mieszkaniowo – usługowa, administracyjna oraz tereny zieleni urządzonej. W strefie występują prawne formy ochrony zabytków;
- w zachodniej i południowo – zachodniej części miasta dominuje zabudowa jednorodzinna z niewielkim udziałem usług (poza powstającym wielkopowierzchniowym obiektem handlowym w rejonie ul. Ciepłej i Wojska Polskiego);
- w południowej części miasta dominuje zabudowa wielorodzinna uzupełniona usługami podstawowej obsługi mieszkańców oraz obiektami użyteczności publicznej o znaczeniu regionalnym (np. szpital) i wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi (wzdłuż ul. Zawadzkiej);
- tereny przemysłowo – produkcyjno – składowe zlokalizowane są w południowo – zachodniej części miasta;
- tereny położone na zachodnich i południowych obrzeżach miasta są wykorzystywane rolniczo lub pozostają niezainwestowane.

Elementami, które delimitują wskazane wyżej struktury przestrzenne są między innymi: układ drogowy, tereny (pasma) zieleni nieurządzonej i urządzonej (w tym areał użytków rolnych ogrody działkowe), ukształtowanie terenu (w tym doliny cieków), a także linie elektroenergetyczne wysokich napięć.

Zasoby geologiczne⁷⁸

Miasto Łomża leży na wzgórzach morenowych, obejmujących wysoką, lewobrzeżną skarpę pradoliny Narwi. Pod względem geologicznym obszar miasta położony jest w obrębie prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej.

Ukształtowanie terenu miasta Łomży wynika z akumulacyjnej działalności najmłodszego stadiału zlodowacenia środkowopolskiego oraz akumulacyjno-erozyjną działalność wód lodowcowych i rzecznych w okresie zlodowacenia bałtyckiego. Dominującą formą terenu jest wysoczyzna morenowa falista, silnie zdenudowana (zwłaszcza w części południowej), wyniesiona około 110 - 145 m n.p.m., o przeważających spadkach 5 %, ogólnym nachyleniu w kierunku dolin rzecznych.

W północno-wschodniej części terenu wysoczyzna opada do doliny Narwi wysoką, stromą krawędzią, natomiast na zachodzie, południowo-zachodzie opada łagodnie zarówno ku dolinie Narwi jak i dolinie Łomżyczki. Południowo-zachodni fragment wysoczyzny jest niższy, a jego wysokość wynosi 110 - 125 m n.p.m. Powierzchnię wysoczyzny urozmaica szereg różnorodnych form terenu. Wyróżnić należy:

- strefę krawędziową o wysokości względnej 20 - 40 m, o przeważających spadkach 10 - 15 %, występującą po obu stronach przełomowego odcinka Narwi; powierzchnia strefy krawędziowej podlega silnej erozji, jest rozcięta głębokimi dolinkami i rozcięciami erozyjnymi;
- wzgórza moreny czołowej występujące w południowej części terenu o wysokościach bezwzględnych powyżej 140 m n.p.m. i o wysokościach względnych przekraczających 20 m i spadkach terenu w przewadze 5 - 10 %;
- doliny erozyjno-denudacyjne - głęboko wcięte, mające strome zbocza, bywają na ogół suche i tylko okresowo prowadzić mogą cieki epizodyczne; często zakończone są stożkiem napływowym, w południowo-zachodniej części omawianego terenu mają wyrównany profil podłużny i są słabo wcięte;
- doliny fluwialno-denudacyjne, o płaskich, wyraźnych często podmokłych dnach, wykorzystywane są przez cieki stałe, rzadziej okresowe.

Pierwotna rzeźba znacznej części obszaru wysoczyzny jest zmieniona wskutek zainwestowania miejskiego, przemysłowego i komunikacyjnego.

Północną część omawianego obszaru zajmuje rozległa dolina Narwi, a zachodnią dolina Łomżyczki.

Położenie Miasto Łomża w krawędziowej części wysoczyzny było przyczyną, dla której nie podejmowano prac związanych z rozpoznaniem surowców mineralnych, brak jest więc udokumentowanych złóż kopalin.

⁷⁸ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

6.2.8. Gospodarka odpadami

Podstawą prawną regulującą gospodarowanie odpadami na terenie województwa podlaskiego jest Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022. Plan ten ma służyć do osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego w województwie podlaskim wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami:

- Region Centralny;
- Region Południowy;
- Region Północny;
- Region Zachodni (do którego należy Miasto Łomża).

Miasto Łomża w roku 2020 obejmowało wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych, zorganizowanym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Właściciele pozostałych nieruchomości: niezamieszkałych, miejsc prowadzenia działalności gospodarczej oraz budynków użyteczności publicznej są zobowiązani do posiadania umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Miasto Łomża.

W 2020 r. wszystkie odebrane z terenu Miasta Łomża odpady komunalne zmieszane i selektywne, w tym odpady ulegające biodegradacji, zgodnie ze wskazaniem wytycznych Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego, trafiły bezpośrednio do Instalacji Komunalnej Zakładu Gospodarowania Odpadami. Znajduje się ona w Czartorii na terenie Gminy Miastkowo.

Do przyjmowania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i rozbiórkowych przeznaczony jest Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Na terenie Miasta Łomża funkcjonuje jeden PSZOK, który zlokalizowany jest przy ul. Akademickiej 22. W celu prawidłowego gospodarowania oraz zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych, na zlecenie Miasta Łomża organizowane są kampanie informacyjne propagujące selektywne zbieranie surowców wtórnych oraz promujące naprawy jak i ponowne wykorzystanie materiałów i produktów.

W 2020 roku punkcie PSZOK zebrano 916,403 Mg odpadów komunalnych. Z terenów zamieszkałych w 2020 r. odebrano i zebrano 17 136,27 Mg odpadów komunalnych. Całkowita, łączna masa odpadów komunalnych odebranych z terenów zamieszkałych i niezamieszkałych oraz zebranych w PSZOK wyniosła 23 890,693 Mg.⁷⁹ Kolejna tabela przedstawia masę odpadów wytworzonych w ciągu roku 2020.

Tabela 20. Masa odpadów wytworzonych w ciągu roku na terenie Miasta Łomża w podziale na rodzaj odpadów.⁸⁰

rodzaj odpadów	PSZOK		rodzaj odpadów	tereny zamieszkałe	
	masa zebranych odpadów [Mg]	udział [%]		masa zebranych odpadów [Mg]	udział [%]
Opakowania z tworzyw sztucznych	6,520	0,71	Zmieszane	11 383,78	66,43
Opakowania wielomateriałowe	1,560	0,17	Szkło	681,38	3,98
Opakowania ze szkła	10,260	1,12	Papier, tektura	668,20	3,90
Zużyte opony	15,590	1,70			
Odpady betonu oraz gruz betonowych	513,330	56,02	Plastik	707,88	4,13

⁷⁹ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi miasta Łomża w roku 2020

⁸⁰ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi miasta Łomża w roku 2020

rodzaj odpadów	PSZOK		rodzaj odpadów	tereny zamieszkałe	
	masa zebranych odpadów [Mg]	udział [%]		masa zebranych odpadów [Mg]	udział [%]
Papier i tektura	25,270	2,76			
Lampy fluorescencyjne i inne odpady z rtęcią	0,068	0,007	Biodegradowalne	2007,54	11,72
Oleje i tłuszcze	0,029	0,003			
Farby, tusze, farby drukarskie, kleje	0,945	0,10	Wielkogabarytowe	497,62	2,90
Leki	1,740	0,19			
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	51,441	5,61	Remontowe i budowlane	887,41	5,18
Odpady ulegające biodegradacji	32,320	3,53	Inne	302,46	1,76
Odpady wielkogabarytowe	257,330	28,08			
Suma	916,403	-	Suma	17 136,27	-

6.2.9. Formy ochrony przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody⁸¹ na terenie Miasta Łomża występują trzy obszary Natura 2000, jeden park krajobrazowy, jeden obszar chronionego krajobrazu oraz dwanaście pomników przyrody.

Obszar Natura 2000

Ostoja Narwiańska

Kod obszaru: PLH200024.

Powierzchnia obszaru: 18 604,96 ha.

Teren w znaczącym stopniu (ok. 60%) jest zajmują siedliska łąkowe i zaroślowe, ok. 20% stanowią siedliska rolnicze, pozostałą część obszaru zajmują lasy liściaste, iglaste, torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki, wody śródlądowe, inne tereny. Ostoja Narwiańska obejmuje przeważającą część dna i zboczy doliny Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Supraśli na wschodzie i ujściem Szkwy na zachodzie. Znaczenie doliny Narwi jako ostoi Natura 2000 wynika z dużego zróżnicowania przyrodniczego, w tym obecności wielu typów siedlisk, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów. Wiele z nich występuje w postaci reprezentatywnych, doskonale zachowanych i wielkopowierzchniowych płatów, które są już rzadko spotykane i często niedostatecznie chronione w obrębie innych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce północno-wschodniej. Należy do nich zaliczyć w pierwszej kolejności starorzecza, jałowczyska oraz murawy napiaskowe i kserotermiczne, a także różne typy łąk oraz dąbrowy świetliste. Dolina Narwi pełni również istotną funkcję korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z ekosystemami nieleśnymi w rolniczym krajobrazie Niziny Północnopodlaskiej i Północnomazowieckiej. Na okrajkach dąbrów, m.in. na południowych obrzeżach kompleksu leśnego chronionego w rezerwacie Rycerski Kierz (na zachód od Łomży) występuje leniec bezpodkwiatkowy - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG⁸².

Dolina Dolnej Narwi

Kod obszaru: PLB140014.

Powierzchnia obszaru: 26 527,92 ha.

⁸¹ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

⁸² http://ine.eko.org.pl/index_areas.php?rek=819

Ostoja obejmuje odcinek rzeki długości 140km, od Łomży do Pułtuska w regionie geograficznym Dolina Dolnej Narwi. Od wschodu graniczy z ostoją Przełomowa Dolina Narwi. Ostoja Dolina Dolnej Narwi składa się z kilku szerokich łuków. Od Łomży rzeka skręca w kierunku północno-zachodniego stopniowo na południowy-zachód i płynie rozszerzając się doliną. Brzegi doliny stają się asymetryczne. Lewy to stroma krawędź wysoczyzny Międzyrzecza Łomżyńskiego, po prawej stronie zbocze przychodzi łagodnie w długie stoki sandru. W okolicy Różana zmienia się krajobraz. Brzeg prawy staje się wyższy. Dolina wciną się w łagodne wyniesienie Wysoczyzny Ciechanowskiej, staje się szeroka na 3km, a rzeka się kieruje wyraźnie na zachód. Następnie, zataczając gwałtownie łuk, ponownie skręca na południe. Dno doliny Narwi zajmują zbiorowiska roślinności wodnej związane ze starorzeczami, roślinności szuwarowej, torfowiskowej i łąkowej. Strome, nasłonecznione zbocza doliny zajmują murawy ciepłolubne, a żyzniejsze stanowiska lasy grądowe z dominacją sosny i udziałem dębu, grabu i lipy. W ostoi Dolina Dolnej Narwi stwierdzono występowanie co najmniej 35 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebność 4 gatunków spełniają kryteria wyznaczania ostoi ptaków kwalifikujące do międzynarodowych ostoi. 19 z wymienionych gatunków zostało zamieszczone na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Dolina jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoi rybitwy rzecznej, białoczelnej i czarnej. W Dolinie przystępują do łęgów dubelt i kraska. Na obszarze ostoi znajdowało się również do niedawna jedno z ostatnich krajowych łęgowisk kulona⁸³.

Przełomowa Dolina Narwi

Kod obszaru: PLB200008.

Powierzchnia obszaru: 7 649,17 ha.

Ostoję obejmuje 16 kilometrowy odcinek rzeki Narwi między miejscowościami Bronowo i Piątница oraz jej bogato urzeźbioną strefę krawędziową. Dolina rzeki zwęża się na tym odcinku od kilku kilometrów do maksymalnie 1 200 m w rejonie Łomży. Dolina ma podłoże głównie mineralne, miejscami duże fragmenty podłoża torfowego. Teren jest płaski, na wysokości 98,5-102 m n.p.m. otoczony wysoczyzną sięgającą ponad 148 m n.p.m. Narew płynie na tym odcinku nieuregulowanym korytem, tworząc liczne meandry, starorzecza i rozgałęzienia, które wraz z dopływami i rowami składają się na skomplikowaną sieć wodną. Na charakter terenu, układ gleb i bogatą roślinność silnie wpływają coroczne wylewy Narwi. Szata roślinna ostoi jest bardzo urozmaicona; obok siebie występuje tu roślinność wodna, szuwarowa, łąkowa, zbiorowiska turzycowo-mszyste, a także murawy napiaskowe i kserotermiczne. Wyraźna jest specyficzna strefowość roślinności w poprzek doliny. Większe obszary leśne, o charakterze olsów i łęgów, spotyka się tylko we wschodniej części omawianego terenu. Na stokach doliny występują miejscami świetliste dąbrowy, a nad nimi płyty grądów.

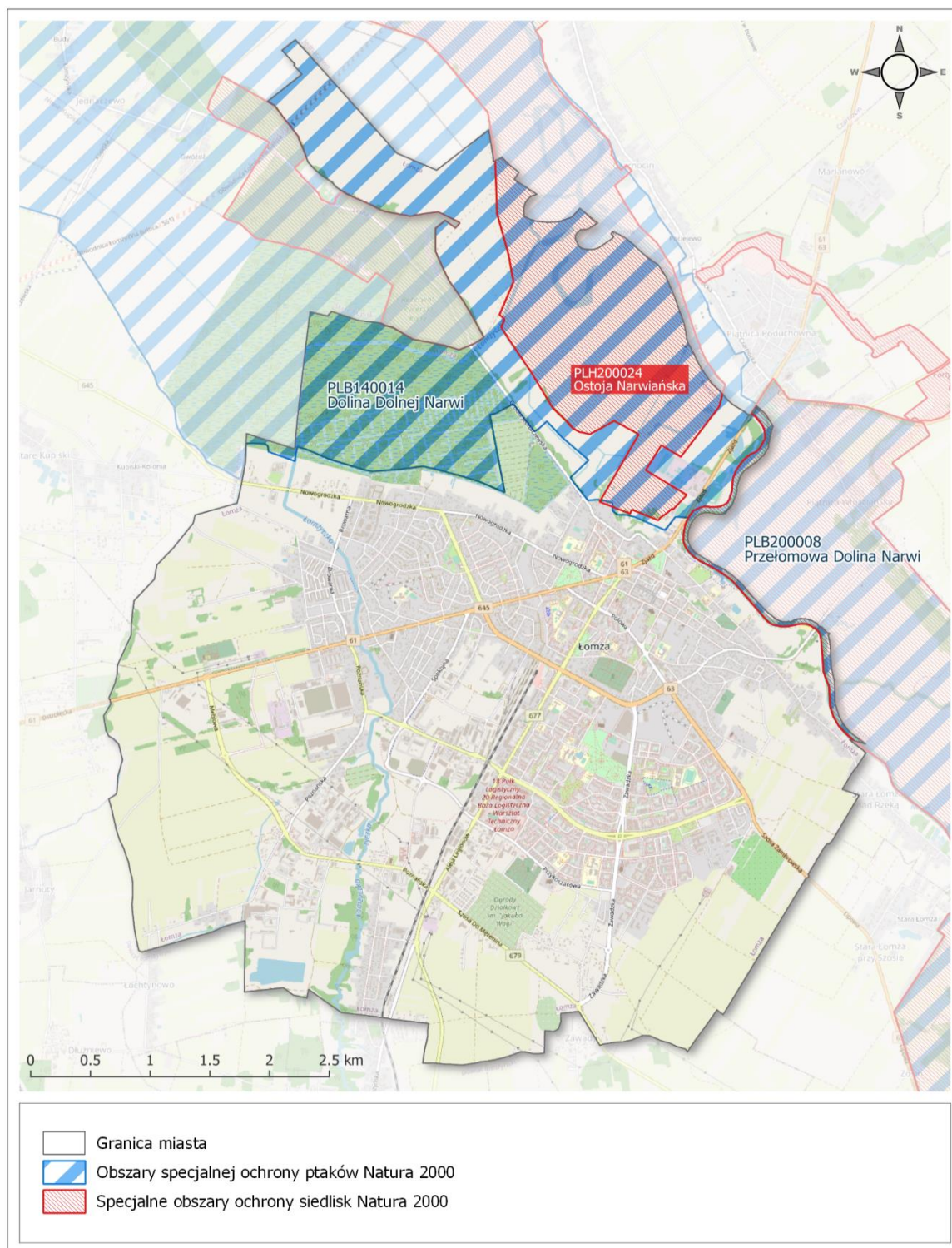
Ponadto na terenie Miasta Łomża znajdują się⁸⁴:

- Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi;
- obszar chronionego krajobrazu Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi.

⁸³ http://ine.eko.org.pl/index_areas.php?rek=420

⁸⁴ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Rysunek 14. Obszary chronione na terenie Miasta Łomży.

Parki Krajobrazowe

Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi

na terenie miasta zajmuje powierzchnię 23,56 ha, a jego całkowita powierzchnia wynosi 7 368,22 ha. Otulina Parku zajmuje powierzchnię 12 228,58 ha.

Park został powołany w celu ochrony walorów przyrodniczych oraz zachowania swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Narew oraz jej nieregularnego koryta i doliny ze starorzeczami, które wraz z dopływami i rowami tworzy skomplikowaną sieć wodną.

Ponadto Park powołano w celu zachowania chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin, wartości historycznych i kulturowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz ochrony wartości krajobrazowych w tym wyróżniających się w środowisku wizualnych form geomorfologicznych, jak również zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska.

Z uwagi na położenie zasadniczej części Parku w wyznaczonym (Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków oraz projektowanym Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk Natura 2000 - Przełomowa Dolina Narwi - PLC200003 - celem planu ochrony parku jest również zapewnienie właściwej ochrony gatunkom i siedliskom przyrodniczym, dla ochrony których został powołany obszar Natura 2000.

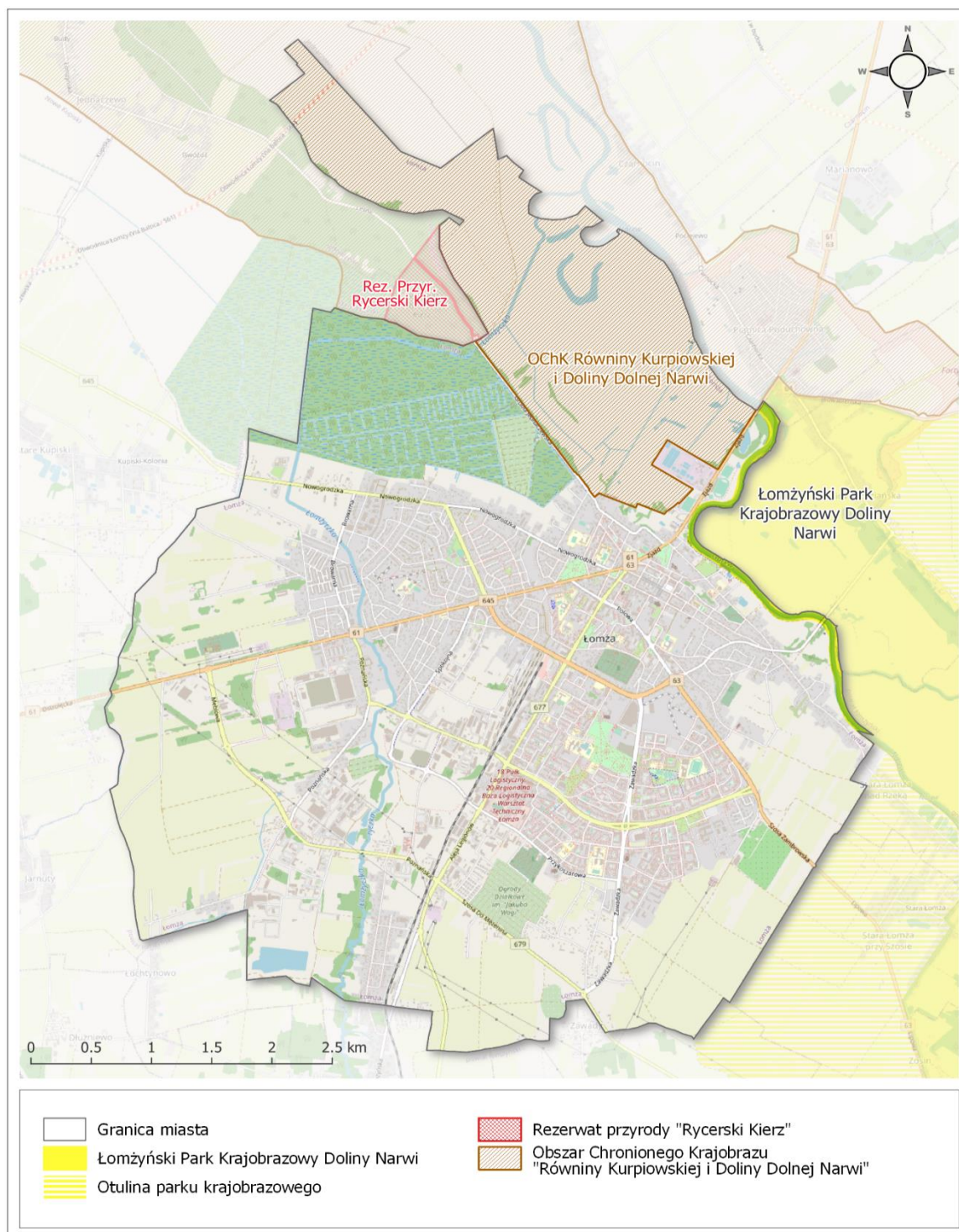
Dla Parku został uchwalony Plan ochrony Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi z planem zadań ochronnych OSOP i SOOS Natura 2000 Przełomowa Dolina Narwi.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi

zajmuje łączną pow. 48 994,1 ha (na terenie miasta Łomża 512,54 ha). Ochrona Obszaru realizowana jest w ramach racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinach meandrujących rzek Narwi i Pisy, z licznymi starorzeczami oraz na terenie kompleksu leśnego Puszczy Kurpiowskiej.

Rysunek 15. Obszary chronione na terenie Miasta Łomży.

Pomniki przyrody

Na terenie miasta Łomży zlokalizowanych jest 12 pomników przyrody, które stanowią głównie pojedyncze okazy drzew oraz aleje drzew.

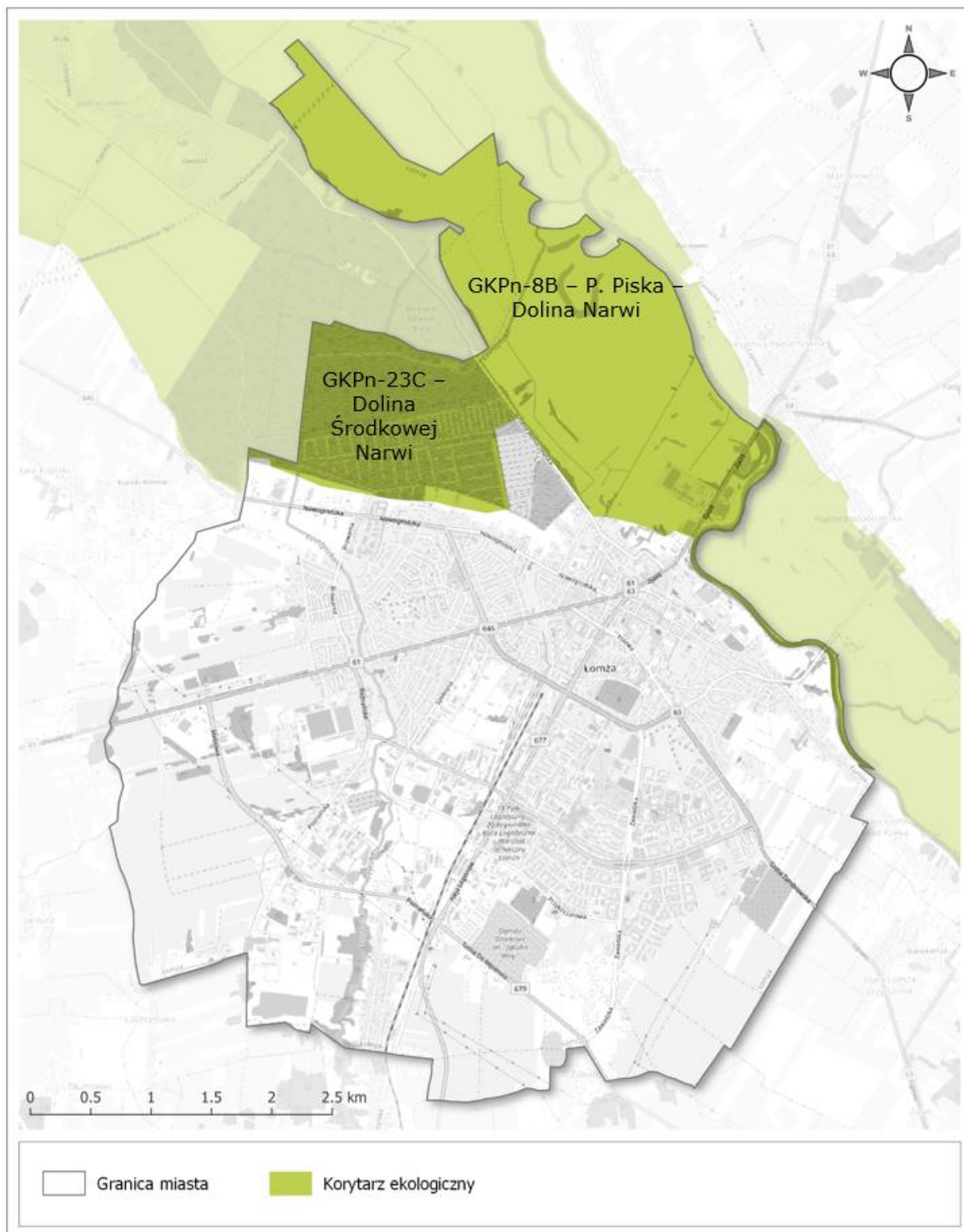
Korytarze ekologiczne

Miasto Łomża położone jest w obrębie korytarza ekologicznego łączącego dwa obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym - obszar Puszczy Kurpiowskiej obejmującej oraz tereny ekstensywnych łąk oraz torfowisk niskich z obszarem Doliny Górnej Narwi stanowiącej szeroką dolinę nieuregulowanej

rzeki z licznymi dopływami. Szatę roślinną obszaru budują rozległe szuwały, torfowiska niskie oraz łąki wilgotne.

Na poziomie krajowym oraz międzynarodowym korytarz przebiegający przez miasto należy do jednego z głównych powiązań ekologicznych pomiędzy Pojezierzem Augustowskim a Doliną Wisły – podstawowymi elementami struktury ekologicznej kraju, na terenie jednego z najmniej przekształconych antropogenicznie obszarów w Polsce.

Rysunek 16. Korytarze ekologiczne na terenie Miasta Łomży.

6.2.10. Zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed wystąpieniem poważnych awarii jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami, związanymi z substancjami niebezpiecznymi. Kolejnym dokumentem regulującym te zasady jest Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 z późn. zm.).

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska mówiąc o:

- „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Poważne awarie stanowią powszechne niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi, jak i dla całego środowiska przyrodniczego. Zagrożenie, spowodowane gwałtownym zdarzeniem, jakim są poważne awarie, może wywołać znaczne zniszczenie wszystkich elementów środowiska lub pogorszenie jego stanu. Ochrona przed skutkami wystąpienia poważnej awarii powinna w głównej mierze być oparta na zapobieganiu zaistnienia tego typu zdarzeń oraz w przypadku wystąpienia awarii, na szybkim ograniczeniu jej skutków. W tym celu na podmioty stwarzające ryzyko wystąpienia tego typu zagrożeń nakłada się obowiązek postępowania tak, aby przeciwdziałać występowaniu jakichkolwiek awarii i sytuacji stwarzających zagrożenia. Zadania z zakresu zapobiegania występowaniu poważnych awarii przemysłowych realizuje WIOŚ oraz Państwowa Straż Pożarna. Organy te prowadzą kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzają badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków, szkolenia i instruktaże w tym zakresie oraz współdziałają z organami administracji samorządowej⁸⁵.

Na terenie Miasta Łomża, zgodnie z informacjami prezentowanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na stan 31.12.2020 r. nie znajdują się żadne zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii. Niemniej jednak, zagrożenie na terenie miasta stwarzają wypadki drogowe środków transportu przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych (na Narwi i Łomżycze), które grożą bezpośrednim zanieczyszczeniem rzek. Również stacje paliw płynnych, stwarzają zagrożenie dla środowiska, wynikające przede wszystkim z transportu paliw na potrzeby tych obiektów.

⁸⁵ Program ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030

7. Istniejące problemy i zagrożenia ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Poniżej wymieniono najważniejsze problemy w poszczególnych komponentach ochrony środowiska w kontekście wyzwań związanych z tematyką projektu Planu.

Tabela 21. Problemy w poszczególnych komponentach ochrony przyrody.

Gospodarka wodno–ściekowa	Pogarszający się stan wód powierzchniowych
	Wzrost ilości zjawisk ekstremalnych – zwłaszcza deszczy nawalnych
	Brak realizacji zadań w zakresie wdrażania rozwiązań wykorzystujących wody opadowe do lokalnego zaopatrzenia w wodę.
Gleba	Wzrost ilości pojazdów oraz zanieczyszczenia powietrza.
Odpady	Wzrastająca ilość wytwarzanych odpadów komunalnych i innych niż komunalne.
Zasoby przyrodnicze	Zmniejszenie powierzchni terenów leśnych
Zagrożenia poważnymi awariami	Wzrastające zapotrzebowanie na paliwa płynne i gazowe. Wzrost natężenia ruchu pojazdów oraz zwiększenie przewozów substancji i preparatów niebezpiecznych.
Hałas	Dynamiczny przyrost liczby pojazdów i wzrost natężenia ruchu
	Rosnąca presja komunikacji w centralnych częściach większych miast;
	Wzrost liczby mieszkańców narażonych na hałas drogowy.
Powietrze	Utrzymujące się ponadnormatywne stężenia średnie roczne pyłu zawieszonego PM _{2,5} .
Klimat	Wzrastająca ilość dni bezopadowych z wysoką temperaturą

8. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji Planu

Projekt Planu jest dokumentem, który został opracowany, aby kontynuować przyjęte założenia przez Gminę Miasto Łomża, m.in. realizować i przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- redukcji zużycia energii ostatecznej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

a także do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu. Realizacja postanowień projektu Planu w efekcie przyczyni się do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców Miasta Łomża oraz pozwoli podejmować kolejne działania ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej. Opracowana prognoza oddziaływania skutków realizacji projektu Planu potwierdza, że ww. cele mogą zostać osiągnięte. Natomiast, w przypadku braku realizacji powyższego dokumentu należy się liczyć z dalszym pogorszeniem jakości parametrów środowiska we Mieście Łomża, a w szczególności z:

- brakiem osiągnięcia wspólnotowych celów dotyczących emisji gazów cieplarnianych;
- brakiem osiągnięcia celów związanych z jakością powietrza;
- narastającym zanieczyszczeniem środowiska gruntowo-wodnego;
- pogorszeniem się klimatu akustycznego;
- nieefektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, np. z powodu braku wykorzystania OZE;
- nieefektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych z powodu braku zwiększenia efektywności energetycznej.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt, że przyjęcie okrojonej wersji dokumentu (np. tylko w zakresie działań dla transportu) nie przyniesie wymiernego efektu środowiskowego, gdyż działania i problemy

łączą się w różnych sektorach (np. problem z zanieczyszczeniem powietrza nie zostanie wyeliminowany w konsekwencji działań dla samego sektora transportu, a bez uwzględnienia działań dotyczących sektora budynków administracji publicznej, mieszkalnictwa, czy usług). Brak realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w Mieście Łomża będzie w praktyce oznaczał odrzucenie lub spowolnienie kierunku zrównoważonego rozwoju.

9. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko wraz z propozycjami ich zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej

W projekcie Planu nie zostały zidentyfikowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko⁸⁶. Ze względu na skalę oraz charakter realizowanych zadań nie prognozuje się, aby powodowały one znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko. Wykazano natomiast, że istnieją działania, które mogą w sposób krótkotrwały, przejściowy i lokalny negatywnie oddziaływać na różne komponenty środowiska. Dotyczy to w szczególności etapu prowadzenia prac budowlanych lub montażowych, co wiąże się z emisją ponadnormalnego hałasu, spalin, pylenia z placów budowy oraz wzmożonym ruchem na drogach dojazdowych. Prace zapobiegawcze i minimalizacja negatywnych skutków powinny być określone w raportach o oddziaływaniu dla poszczególnych działań i zadań.

10. Analiza i ocena wpływu ustaleń projektu Planu na poszczególne komponenty środowiska

Większość wymienionych w tabeli 25 po nazwą „Matryca wpływu działań przedstawionych w Planie na poszczególne elementy środowiska”, zadań m.in.:

- Inwestycje, w zakresie, budowy instalacji odsiarczających, odazotowania;
- Budowa instalacji odsiarczania spalin (IOS) przed emitorem z instalacji energetycznego spalania w Ciepłowni Miejskiej MPEC;
- Budowa instalacji odazotowania NSCR w Ciepłowni Miejskiej MPEC;
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych poprzez zwiększenie skuteczności odpylania istniejących układów spalania w Ciepłowni Miejskiej;
- Budowa hali garażowej w MPK jako konstrukcję pod instalację fotowoltaiczną;
- Inwestycje związane z OZE (panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, biogazownia, wiatraki, pompy ciepła itp.);
- Budowa nowych sieci i przyłączy ciepłych, wchodzących w skład miejskiej sieci ciepłowniczej;
- Modernizacja, rozbudowa, budowa infrastruktury drogowej na obszarze miasta Łomża;
- Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków MPWiK Sp. z o. o.

została ujęta w Prognozie oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony środowiska dla miasta Łomża na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030, który został zaopiniowany pozytywnie zgodnie z pismem wystosowanym przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku nr WPN.410.2.1.2021.EC z dnia 08.06.2021 r.;
- Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku nr NZ.0523.19.2021 opinia nr 47/NZ/2021 z dnia 20.05.2021 r.

Oddziaływania poszczególnych zadań zaproponowanych do realizacji w ramach Planu zostały przeanalizowane w matrycy oddziaływań środowiskowych. Realizacja działań określonych w projekcie Planu będzie dotyczyć wszystkich komponentów środowiska oraz działań o charakterze monitoringowym i systemowym (np. edukacja ekologiczna). W matrycy oddziaływań środowiskowych dokonano oceny wszystkich działań, w dalszej części opracowania przeanalizowano natomiast zadania, które mają charakter inwestycyjny i potencjalnie mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko.

⁸⁶ Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019, poz. 1839)

Oddziaływanie na środowisko działań przewidzianych projektem Planu oceniano, posługując się następującymi kryteriami:

- intensywność przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne);
- sposobu oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, prawdopodobne);
- okres trwania oddziaływania (długoterminowe, średnioterminowe, krótkoterminowe);
- częstotliwość oddziaływania (stałe, chwilowe);
- zasięgu oddziaływania (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne);
- trwałości przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do rewitalizacji).

Oddziaływanie na środowisko, krajobraz, ludzi i dobra materialne działań przewidzianych projektem Planu oceniano, posługując się następującymi kryteriami, którym przypisano wagi. Suma tych wag wpłynęła na ocenę oddziaływania poszczególnych działań. Wyjątek stanowią zadania, których oddziaływanie na etapie realizacji może być negatywne natomiast w perspektywie długofalowej będzie oddziaływać pozytywnie (kolor jasnozielony i pomarańczowy).

Tabela 22. Wybrane kryteria oceny wpływu Planu na poszczególne elementy środowiska.

Lp.	Badane elementy środowiska	Kryteria oceny
1	Różnorodność biologiczna	Wpływ na gatunki i siedliska objęte ochroną, w tym w ramach sieci Natura 2000 oraz obszarach chronionych
2	Zwierzęta	Wpływ na chronione gatunki zwierząt i ich siedliska
3	Rośliny	Wpływ na chronione gatunki roślin i siedliska przyrodnicze
4	Wpływ na integralność obszarów chronionych	Wpływ na utrzymanie spójności obszarów chronionych
5	Wpływ na korytarze ekologiczne	Wpływ na utrzymanie drożność i funkcjonowanie korytarzy ekologicznych
6	Zasoby wodne	Wpływ na stan jakościowy wód powierzchniowych i podziemnych, Wpływ na utrzymanie prawidłowego reżimu hydrologicznego, Wpływ na zwiększenie ryzyka wystąpienia podtopień, Lokalizacja na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi
7	Powietrze	Wpływ na jakość powietrza (szczególnie w zakresie emisji pyłów PM10/PM2,5, benzo(a)pirenu
8	Ludzie	Wpływ ze względu na zdrowie ludzi odnoszących się do jakości powietrza, hałasu, wody pitnej, gleb, a także czynniki poprawiające standard życia oraz bezpieczeństwo mieszkańców
9	Powierzchnia ziemi	Wpływ na stan jakościowy gleb, Wpływ na ukształtowanie powierzchni terenu, przemieszczanie gruntów oraz gleb w trakcie prowadzenia prac budowlanych, Wpływ na trwałą zmianę rzeźby terenu na skutek wprowadzenia antropogenicznych form ukształtowania w postaci wykonywania nasypów, przekopów, itp., Wpływ na stabilizację gruntów i ich ochronę przed procesami osuwiskowymi
10	Krajobraz	Wpływ na pogorszenie walorów krajobrazowych
11	Klimat	Efekt w postaci redukcji emisji CO ₂ (w tym na skutek wykorzystania OZE - zastępowanie paliw kopalnych), Efektywność energetyczna, Wpływ na adaptację do zmian klimatu (zjawisk ekstremalnych)
12	Zasoby naturalne	Wpływ na wzrost zużycia surowców skalnych wykorzystywanych na etapie budowy, Wpływ na zmniejszenie zużycia surowców energetycznych (paliw kopalnych) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej
13	Zabytki	Wpływ na zachowanie dobrego stanu technicznego obiektów zabytkowych, Wpływ na poprawę, funkcjonalności i dostępności zabytków dla społeczeństwa oraz utrwalanie estetyki w przestrzeni publicznej, Wpływ prowadzonych prac budowlanych na stan techniczny zabytków zlokalizowanych w sąsiedztwie,

Lp.	Badane elementy środowiska	Kryteria oceny
		Wpływ lokalizacji nowej inwestycji na ekspozycję zabytku będącego lokalną dominantą przestrzenną
14	Dobra materialne	Wpływ na wartość nieruchomości (gruntów i budynków) z uwagi na obecność lub sąsiedztwo planowanej inwestycji, Wpływ na wartość obiektów budowlanych wszelkich prac i działań mogących oddziaływać na ich stan techniczny zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji, Wpływ na przychody firm np. na skutek zmiany organizacji ruchu drogowego w miastach, Wpływ na przychody instytucji kulturalnych oraz firm świadczących usługi towarzyszące

Tabela 23. Siła oraz charakter oddziaływań.

Oddziaływanie	Kolor
pozytywne	oznaczono kolorem zielonym
możliwe negatywne	oznaczono kolorem żółtym
negatywne znaczące	oznaczono kolorem czerwonym
zarówno pozytywne jak i możliwe negatywne	oznaczono kolorem jasnozielonym
zarówno pozytywne jak i negatywne znaczące	oznaczono kolorem pomarańczowym

Tabela 24. Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów.

Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów		
sposób oddziaływania	bezpośrednie	B
	pośrednie	P
	wtórne	W
	skumulowane	skum
okres trwania oddziaływania	krótkoterminowe	K
	średnioterminowe	Ś
	długoterminowe	D
częstotliwość oddziaływania	stałe	St
	chwilowe	C
zasięg oddziaływania	lokalne	L
	regionalne	R
	ponadregionalne	pR
intensywność przekształceń	nieznaczne	nie
	zauważalne	zauw
	duże	du
trwałość przekształceń	odwracalne	O
	nieodwracalne	nO
	możliwe do rewaloryzacji	Rew

Tabela 25. Matryca wpływu działań przedstawionych w Planie na poszczególne elementy środowiska.⁸⁷

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Aktualizacja „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Łomża” oraz Aktualizacja „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Łomża.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, nie, O	W, D, St, R, nie, O	-	-	-	-	-	-
Wdrożenie systemu zielonych zamówień publicznych. Uwzględnienie potrzeb gospodarki niskoemisyjnej, efektywności energetycznej podczas aktualizacji planów, strategii, wytycznych kształtowania przestrzeni publicznej.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, O	W, D, St, R, O	-	-	-	-	-	-
Działania edukacyjne związane z ograniczeniem emisji, zwiększeniem efektywności energetycznej, wykorzystaniem OZE oraz promocją gospodarki niskoemisyjnej.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, O	W, D, St, R, O	-	-	-	-	-	-
EKOwieża - Centrum Edukacji Ekologicznej w Łomży: stworzenie centrum edukacji ekologicznej w istniejącej wieży ciśnieniowej przy ul. Sikorskiego (DK 63) w Łomży.	-	B, D, St, L, nie, O	-	-	W, D, St, L, nie, O	W, D, St, L, zauw, O	W, D, St, L, zauw, O	-	-	-	W, D, St, L, nie, O	-	P, D, St, L, nie, O
Budowa instalacji odsiarczania spalin (IOS) przed emitorem z instalacji energetycznego spalania w Ciepłowni Miejskiej MPEC.	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	P, D, St, R, zauw, O	P, D, St, R, zauw, O	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	P, D, St, L, nie, Rew
Budowa instalacji odazotowania NSCR w Ciepłowni Miejskiej MPEC.	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	P, D, St, R, zauw, O	P, D, St, R, zauw, O	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	P, D, St, L, nie, Rew

⁸⁷ opracowanie własne

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobry materiał
Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych poprzez zwiększenie skuteczności odpylania istniejących układów spalania w Ciepłowni Miejskiej.	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	P, D, St, R, zauw, O	P, D, St, R, zauw, O	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	W, S, L, nie, Rew	P, D, St, L, nie, Rew
Budowa kotła gazowego o mocy nominalnej 15,0 MW w Ciepłowni Miejskiej.	-	B, D, St, L, nie, O	-	-	W, D, St, L, nie, O	W, D, St, L, zauw, O	W, D, St, L, zauw, O	-	-	-	W, D, St, L, nie, O	-	P, D, St, L, nie, O
Automatyzacja (telemetria) sieci ciepłych-kontynuacja prac w zakresie wybranych komór miejskiej sieci ciepłowniczej.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, nie, O	W, D, St, R, nie, O	-	-	-	-	-	-
Wymiana instalacji sieci ciepłowniczych kanałowych na sieci preizolowane.	P, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	-	-	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	-	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Budowa nowych sieci i przyłączy ciepłych, wchodzących w skład miejskiej sieci ciepłowniczej.	P, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	-	-	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	-	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Realizacja zrównoważonej mobilności miejskiej w Łomży.	P, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	P, D, St, L, nie, Rew	P, D, St, R, nie, O	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	W, D, St, R, nie, O	P, K, C, L, nie, nO	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Wymiana taboru autobusowego MPK w Łomży sp. z o.o.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, O	W, D, St, R, O	W, D, St, R, O	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	W, D, St, R, nie, Rew
Rozwój zielonego transportu publicznego w Łomży.	-	-	-	W, D, St, L, O	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	W, D, St, L, nie, O	-	W, D, St, L, nie, O

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
Wprowadzenie informacji pasażerskiej na przystankach z wykorzystaniem OZE.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, nie, O	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, R, zauw, O	-	-	-	-	-
Promocja transportu niskoemisyjnego.	-	-	-	-	-	-	W, D, St, L, zauw, O	W, D, St, L, zauw, O	-	W, D, St, L, nie, O	-	-	W, D, St, L, nie, O
Budowa hali garażowej w MPK jako konstrukcję pod instalację fotowoltaiczną.	P, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	-	-	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	-	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego w mieście Łomża – przebudowa zgodnie z audytem energetycznym oświetlenia.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, nie, O	W, D, St, O	-	-	-	-	-	-
Modernizacja oświetlenia Obiektów MOSiR ORLIK 2012 ul. Katyńska 3 w Łomży, Stadion Miejski ul. Zjazd 18 w Łomży.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, nie, O	W, D, St, O	-	-	-	-	-	-
Wykonanie instalacji fotowoltaicznej oświetlenia obiektów sportowych (m.in. Stadion Miejski, Boisko Orlik przy I LO).	B, D, K, C, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	-	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Termomodernizacja hali sportowej przy Szkole Podstawowej 9 w Łomży.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew
Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Łomży wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz z systemem zarządzania energią.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
Termomodernizacja budynku ZSMiO nr 5 w Łomży.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew
Termomodernizacja PP2 w Łomży.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew
Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Specjalnych ul. Nowogrodzka 4.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew
Termomodernizacja budynku przy ul. Nowej 2 w Łomży.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew
Modernizacja Parku Wodnego w Łomży w zakresie gospodarki energii cieplnej, elektrycznej i ściekowej, m.in. zastosowanie systemu paneli fotowoltaicznych.	B, D, K, C, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	-	W, D, St, L, nie, O	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Termomodernizacja budynków będących w zarządzie MPGKiM ZB w Łomży, ul. Zjazd 9, Nadnarwiańska 2, Rządowa 5, Senatorska 12, Dworna 26, Al. Legionów 26, Browarna 11, Jana z Kolna 3, Polowa 57, Polowa 59, Rządowa 4a, Wesoła 95, Woziwodzka 20.	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew
Termomodernizacja budynków Spółdzielni Mieszkaniowej "Perspektywa".	-	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	W, D, St, L, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	-	P, D, St, L, Rew

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobry materiał
Instalacje fotowoltaiczne/kolektory słoneczne na budynkach mieszkalnych na terenie Miasta Łomża.	B, D, K, C, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	-	-	-	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Inwestycje związane z OZE (panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, itp.).	B, D, K, C, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	-	W, D, St, L, nie, O	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Dofinansowanie wymiany pieców nieekologicznych tzw. "kopciuchów" na nowoczesne niskoemisyjne. Dofinansowanie zmiany instalacji i systemów centralnego ogrzewania z tradycyjnego na ekologiczne.	-	-	-	-	P, D, St, L, nie, Rew	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, zauw, O	-	-	-	W, D, St, R, nie, Rew	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Obieg przyszłości - Budowa linii produkcyjnej paliwa alternatywnego RDF.	-	-	B, K, C, M, niez, Rew	-	W, D, S, L, nie, Rew	P, D, S, L, nie, Rew	P, D, S, L, nie, Rew	W, D, S, L, nie, Rew	P, D, S, L, Rew	P, D, S, L, nie, Rew	W, D, S, L, nie, Rew	-	W, D, S, L, nie, Rew
Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków MPWiK Sp. z o. o.	P, K, C, L, du, Rew	B, K, C, L, du, Rew	B, D, St, L, du, Rew	-	P, D, St, L, du, Rew	-	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, du, nO	-	-	-	-	P, D, St, L, nie, Rew
Modernizacja, rozbudowa, budowa infrastruktury drogowej na obszarze miasta Łomża.	P, K, C, L, du, Rew	B, K, C, L, du, Rew	B, D, St, L, du, Rew	B, D, R, M, St, L, du, Rew	P, D, St, L, du, Rew	P, D, St, R, nie, O	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, du, nO	B, D, St, L, nie, Rew	P, D, St, R, nie, O	P, K, C, L, zauw, nO	P, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew
Rozwój systemu ścieżek rowerowych, pieszych na terenie miasta.	P, K, C, L, nie, Rew	B, K, C, L, nie, Rew	B, D, St, L, niez, Rew	B, D, St, L, nie, Rew	P, D, St, L, nie, Rew	P, D, St, R, nie, O	B, D, St, R, zauw, O	B, D, St, L, nie, nO	B, D, St, L, nie, Rew	W, D, St, R, nie, O	P, K, C, L, nie, nO	W, D, St, L, nie, O	P, D, St, L, nie, Rew

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	zwierzęta	rośliny	wpływ na integralność obszarów chronionych	woda	powietrze	ludzie	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
Wspieranie walorów turystycznych miasta dzięki lepszemu wykorzystaniu sieci ścieżek rowerowych oraz zachęcenie mieszkańców do aktywności.	-	-	-	-	-	W, D, St, R, O	W, D, St, R, O	-	-	-	-	-	-
Poprawa efektywności energetycznej, wykorzystanie OZE w sektorze handlu, usług, przedsiębiorstw produkcyjnych.	-	-	B, K, C, M, niez, Rew	-	W, D, S, L, nie, Rew	P, D, S, L, nie, Rew	P, D, S, L, nie, Rew	W, D, S, L, nie, Rew	P, D, S, L, Rew	P, D, S, L, nie, Rew	W, D, S, L, nie, Rew	-	W, D, S, L, nie, Rew

10.1. Oddziaływanie na powietrze i klimat

Na chwilę opracowania projektu Planu, a także prognozy, nie wskazano w większości zadań lokalizacji inwestycji, trudno zatem precyzyjnie określić ich oddziaływanie na poszczególne formy ochrony przyrody. Dokładna analiza wpływu, a także wynikających z niej ograniczeń lokalizacyjnych wynikać będzie z oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzonej na etapie projektowania prac.

Należy pamiętać, że jeśli dojdzie do realizacji przedsięwzięć o określonym negatywnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko, będą one poddane także odpowiedniej procedurze oceny oddziaływania.

Oddziaływanie pozytywne

Wszystkie przewidziane w projekcie Planu działania będą wykazywały pozytywne oddziaływanie głównie na jakość powietrza lokalnego i okolic miasta oraz jego klimat. Osiągnięcie lepszej jakości powietrza będzie realizowane głównie poprzez:

- rozwój niskoemisyjnego transportu miejskiego w Gminie Miasto Łomża;
- termomodernizację, modernizację oraz zwiększenie udziału OZE w budynkach użyteczności publicznej;
- modernizację infrastruktury drogowej;
- modernizację sieci ciepłowniczych oraz zmianą sposobu zasilania w ciepło;
- rozwój systemu ścieżek rowerowych;
- inwestycje, w zakresie, budowy instalacji odsiarczających, odazotowania.

Większość zaproponowanych w projekcie Planu działań skutkować będzie ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych, przyczyniających się do ocieplenia klimatu. Wraz ze wzrostem temperatur i związanych z nimi fal gorąca i długich okresów bezopadowych zwiększy się zagrożenie suszami, pogłębiając niedobór wody. Na podstawie opracowania „Warunki klimatyczne i oceanograficzne w Polsce i na Bałtyku Południowym” - seria publikacji naukowo - badawczych IMGW-PIB 2012 r., długie okresy bezopadowe skutkują systematycznym spadkiem wilgotności względnej powietrza w skali roku. Jest to zjawisko zauważalne w całym kraju i przewiduje się, jego nasilenie w kolejnych latach. Dodatkowo obserwowane zmiany klimatu, będą sprzyjać nagłym i silnym występowaniem niebezpiecznych zjawisk atmosferycznych. Obecnie obserwowane zmiany klimatu, będą wywierać wpływ na charakter zadań zawartych w projekcie Planu, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na systematyczne monitorowanie i aktualizowanie zapisów dotyczących projektu Planu i dopasowywać je zgodnie z obserwowanymi zmianami.

Dodatkowo realizacja działań zawartych w projekcie planu skutkować będzie ograniczeniem emisji pyłu zawieszanego (PM10 i PM2,5) oraz benzo(a)pirenu.

Wprowadzenie komunikacji publicznej opartej na pojazdach niskoemisyjnych, będzie korzystnie oddziaływać na ograniczenie emisji liniowej, szczególnie na części miasta o większym zagęszczeniu ludności. Dodatkowo wykonane prace dotyczące modernizacji infrastruktury drogowej ograniczą zanieczyszczenia, które w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się nawierzchni dróg Ponadto do poprawy jakości powietrza przyczyni się rozwój systemu ścieżek rowerowych - bezemisyjny transport.

Modernizacja sieci ciepłowniczej wraz ze zmianą sposobu zasilania w ciepło, również przyczyni się do poprawy jakości powietrza poprzez ograniczenie zjawiska niskiej emisji pochodzącej z kotłów indywidualnych (podłączenie nowych użytkowników) oraz poprzez wymianę kotłów na bardziej efektywne ekologicznie i ekonomicznie.

Działania głównie w zakresie edukacji społeczeństwa mogą mieć pośrednie i wtórne znaczenie w kontekście kształtowania właściwych postaw wobec środowiska oraz powinny, z wysokim prawdopodobieństwem, przyczynić się do poprawy jakości powietrza w przyszłości. Natomiast świadomość szkodliwości stosowania paliw o niskiej jakości oraz odpadów do celów grzewczych, będzie wspierać działania dążące do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Oddziaływanie negatywne

Oddziaływania negatywne w głównej mierze mają charakter przejściowy i związane są z fazą realizacji planowanych inwestycji. Zauważalne negatywne oddziaływanie na powietrze mogą mieć inwestycje w ramach, których będą prowadzone prace budowlane. Źródłem negatywnego oddziaływania

infrastruktury będzie budowa, która jest związana z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unoszenie z powierzchni pyłujących. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały, tj. do czasu zakończenia robót budowlanych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Ryzyko wystąpienia oddziaływań negatywnych związanych z prowadzeniem budowy może zostać zminimalizowane przez:

- egzekwowanie zastrzonych zapisów pozwoleń budowlanych;
- stosowanie zapisów promujących ochronę powietrza (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin czy zraszanie materiałów pyłujących) w dokumentach przetargowych;
- ograniczanie stosowania paliw wysokoemisyjnych.

10.2. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Oddziaływanie pozytywne

Hałas komunikacyjny generowany jest na dwa sposoby: jako efekt działania silników w pojazdach mechanicznych oraz toczenia kół po nawierzchniach dróg. Poziom hałas jest także determinowany natężeniem ruchu, prędkością pojazdów, udziałem samochodów ciężarowych w strumieniu pojazdów, płynnością ruchu, nachyleniem drogi, a także jakością nawierzchni (w tym zastosowaniem tzw. nawierzchni cichych). Działania zaproponowane w projekcie Planu będą zmierzać w pierwszej kolejności do poprawy jakości nawierzchni drogowych oraz upłynnienia ruchu. Wszystkie te działania wpłyną na poprawę jakości klimatu akustycznego w najbliższej okolicy dróg. Pozytywnych oddziaływań powinniśmy się również spodziewać w rejonach miasta, gdzie realizowane będą ścieżki rowerowe. W drugiej kolejności, poprawy stanu klimatu akustycznego należy spodziewać się w przypadku wymiany starego taboru komunikacji zbiorowej na nowe niskoemisyjne.

Oddziaływanie negatywne

Źródłem negatywnych oddziaływań akustycznych będzie etap realizacji budowy inwestycji. Etap budowy wiąże się z koniecznością stosowania sprzętu budowlanego powodującego hałas. Występowanie tej uciążliwości będzie jednak krótkotrwałe. Warto zaznaczyć, że w większości przypadków hałas wywołany przez roboty budowlane nie jest bardziej uciążliwy niż istniejący ruch komunikacyjny. W miejscach o zwiększonej wrażliwości na występowanie hałasu należy stosować działania ograniczające ten wpływ.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Do działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie na klimat akustyczny zalicza się:

- ograniczenie czasu prowadzenia robót ziemnych związanych z pracą koparek i spycharek do pory dnia;
- wykorzystanie zieleni izolacyjnej (zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej);
- stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych, szczególnie w sąsiedztwie obiektów szczególnie chronionych;
- budowa połączeń drogowych z wykorzystaniem nawierzchni cichych i o ograniczonej hałaśliwości.

10.3. Oddziaływanie na wody

Ustalenia projektu Planu nie ograniczają możliwości celów środowiskowych dla jednolitych wód podziemnych i powierzchniowych, zawartych w „Planie gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły” (MP z 2011 Nr 49, poz 549) oraz ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (dział III- Ochrona wód)

Przepisy krajowe jak i prawodawstwo unijne zabraniają realizowania przedsięwzięć, które mogą pogorszyć stan wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym, a także podejmowania działań, które mogłyby ograniczyć ich funkcje ekologiczne. Warto zaznaczyć również, że

zgodnie z prawem w strefach ochronnych wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. Na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych oraz powierzchniowych zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenach ochrony pośredniej może być zabronione lub ograniczone wykonywanie robót oraz innych czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, a w szczególności m.in. wykonywanie robót melioracyjnych oraz wykopów ziemnych.

Oddziaływanie pozytywne

Wszystkie działania mające pozytywny wpływ na wody będą mieć charakter długoterminowy. Bezpośrednio największe korzyści dla wód powierzchniowych i podziemnych przyniesie realizacja działań polegających na modernizacji sieci kanalizacyjnych i modernizacji oczyszczalni ścieków, które są wprost nakierowane na poprawę gospodarki wodno-ściekowej. Oczyszczanie ścieków komunalnych powoduje znaczne obniżenie presji na środowisko wodne.

Oddziaływanie negatywne

Negatywne oddziaływanie na wody będzie miało charakter krótkotrwały i będzie ograniczone do etapu realizacji inwestycji.

Realizacja działań infrastrukturalnych może pociągać za sobą szereg negatywnych oddziaływań na etapie budowy konkretnych inwestycji infrastrukturalnych, takich jak odwadnianie wykopów, skutkujące obniżeniem zwierciadła wody podziemnej oraz infiltracją zanieczyszczeń z terenu budowy do ziemi i wód gruntowych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Działania, które będą w sposób pośredni bądź bezpośredni przyczyniać się do poprawy stanu jakości wód to:

- ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni;
- prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód;
- zabezpieczenia urządzeń, w których użytkowane są niebezpieczne dla środowiska wodnego substancje przed wyciekami;
- na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji należy preferować technologie wodooszczędne.

10.4. Oddziaływanie na ochronę przyrody, w tym obiekty i obszary chronione, łącznie z obszarami Natura 2000, różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta oraz korytarze ekologiczne

Oddziaływania pozytywne

Większość zaplanowanych działań pozwoli pośrednio pozytywnie wpływać na gatunki zwierząt oraz roślin, poprzez poprawę jakości powietrza związaną z prognozowanym obniżeniem ładunkiem zanieczyszczeń transportowych i komunalnych. Mniejsza emisja zanieczyszczeń przyczyni się do poprawy jakości wód przenikających do środowiska glebowego. Tu w szczególności pozytywne oddziaływanie dotyczyć będzie siedlisk hydrogenicnych.

Oddziaływania negatywne

Możliwe oddziaływania negatywne będą miały przeważnie charakter krótkoterminowy i chwilowy. Będą polegały na emisji hałasu w związku z realizacją prac budowlanych, co może powodować płoszenie zwierząt. Ponadto część działań będzie wiązać się z koniecznością przeprowadzenia na etapie budowy usunięcia drzew lub krzewów oraz darni. Natomiast nie przewiduje się bezpośredniego negatywnego wpływu na obszary Natura 2000 oraz rezerwaty przyrody. Planowane prace odbędą się poza granicami tych terenów.

10.5. Oddziaływanie na krajobraz

Oddziaływania pozytywne

Oddziaływania na krajobraz infrastruktury transportowej oceniane są często subiektywnie, należy przy tym brać pod uwagę istniejące struktury transportowe. Oddziaływania wynikające z realizacji zadań zawartych w projekcie Planu w obrębie istniejących ciągów komunikacyjnych pod względem wizualnym będą wzmocnione, jednak ich siła nie będzie aż tak znaczna, jak w przypadku budowy nowej infrastruktury na terenie dotychczas nieprzekształconym. Projektowany Plan zakłada przede wszystkim modernizację istniejącej infrastruktury, w związku z tym zmiany w krajobrazie nie będą istotne. Planowane działania w pewnym sensie winny przyczynić się do uporządkowania struktur krajobrazowych w związku z wymianą tych elementów infrastruktury, które są mocno wyeksploatowane, w wyniku tego ujednoczone powinny zostać nawierzchnie dróg, ale także wymianie lub uzupełnieniu podlegać będą elementy infrastruktury towarzyszącej drogom, takie jak latarnie czy zieleń przyuliczna.

Zadania dotyczące termomodernizacji budynków na terenie miasta, przyczynią się do poprawy walorów krajobrazowych. Działanie obejmować będzie wymianę tych elementów budynku, które są mocno wyeksploatowane (np. stolarka okienna) oraz wykonanie nowej elewacji, w związku z tym zmiany w krajobrazie nie będą istotne.

Oddziaływania negatywne

Negatywny wpływ na krajobraz mają wszystkie inwestycje zajmujące przestrzeń, jeśli względy krajobrazowe nie będą wzięte pod uwagę na etapie planowania, a następnie realizacji inwestycji. Wszelkie projekty infrastrukturalne powinny być przeprowadzone z dbałością o tradycyjną kompozycję krajobrazu, w której się znajdują (wielkość, forma, kolorystyka budynków, identyfikacja wizualna niedominująca w krajobrazie).

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest:

- odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejącą przestrzeń;
- zagospodarowanie terenu zielenią ochronną wysoką i niską;
- wykorzystanie istniejących elementów zieleni do poprawy warunków estetycznych.

10.6. Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne

Oddziaływania pozytywne

Wpływ na jakość gleb, ziemi i zasobów naturalnych, będzie związany z zadaniami dążącymi do ograniczenia wpływu zanieczyszczeń pochodzących z ruchu samochodowego, ograniczenia emisji związanej z ogrzewnictwem oraz wpływem zanieczyszczeń pochodzących z instalacji przemysłowych. Gleby położone blisko dróg, zwłaszcza ruchliwych arterii komunikacyjnych, zawierają wiele szkodliwych związków pochodzących ze spalin i ścierających się opon. Skażenie gleb związkami siarki stanowi główny problem również wskutek ich częstego występowania w formie opadów pochodzących z dymów i pyłów kominowych zakładów przemysłowych, opalanych węglem.

Wprowadzenie pojazdów nisko oraz zeroemisyjnych, promocja komunikacji miejskiej, zadania związane z poprawą jakości nawierzchni jezdni, budowa instalacji odsiarczających, odazotowania oraz zadania dotyczące zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pyłowych poprzez zwiększenie skuteczności odpylania istniejących układów spalania w Ciepłowni Miejskiej i wymianą tradycyjnych kotłów węglowych, pozwolą na ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Oddziaływanie pozytywne będzie miało charakter wtórny, lokalny oraz długoterminowy.

Oddziaływania negatywne

Negatywne oddziaływania na środowisko glebowe związane będą z budową nowych obiektów, a także m.in. ścieżek rowerowych. W pewnym stopniu będą zajmowane tereny dotąd nieprzekształcone. Znajdzie w tym przypadku konieczność, usuwania wierzchnich warstw gleby, a także drzew i krzewów. Inne niepożądane oddziaływania związane z realizacją tego typu inwestycji to powstawanie odpadów

budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych. Negatywne oddziaływanie na gleby powoduje również infiltracja różnego rodzaju zanieczyszczeń na etapie budowy.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Działania, które będą przyczyniać się do ograniczenia negatywnych wpływów na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne to:

- prowadzenie prawidłowej gospodarki humusem;
- maksymalne wykorzystanie odpadów (gruz, kamienie, piasek, ziemia), jako materiału na podłoże pod powierzchnie utwardzone lub przesyпки izolacyjne;
- maksymalne wykorzystanie gruntu z wykopów oraz zagospodarowanie ich nadmiaru zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- minimalizacja terenu zajęcia i przekształcenia jego powierzchni;
- selektywne składowanie odpadów budowlanych;
- wykorzystywanie wydobytego materiału ziemnego do niwelacji terenu;
- zapewnienie pełnej skuteczności działania wszystkich obiektów i urządzeń ochronnych tak, aby potencjalny wpływ projektowanej inwestycji na środowisko ograniczał się jedynie do terenu użytkowanego przez inwestora.

10.7. Oddziaływanie na ludzi

Oddziaływania pozytywne

Pozytywne oddziaływania na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców związane będzie z realizacją zadań mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora transportu oraz mieszkalnictwa i budynków administracji publicznej. Dodatkowo pozytywne oddziaływania będą miały inwestycje, w zakresie, budowy instalacji odsiarczających, odazotowania oraz zadania dotyczące zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pyłowych poprzez zwiększenie skuteczności odpylania istniejących układów spalania w Ciepłowni Miejskiej.

W sposób pośredni poprawa dostępności ścieżek rowerowych, będzie wspomagać mieszkańców w uprawianiu sportu i spędzaniu czasu na świeżym powietrzu, co pozytywnie wpłynie na ich zdrowie.

Należy także podkreślić, iż zadania o charakterze informacyjnym i edukacyjnym w pewnym stopniu służą jakości życia mieszkańców i ich zdrowiu, jednak, aby były one skuteczne wymagany jest długi okres prowadzenia tych działań.

Oddziaływania negatywne

Działania negatywne (głównie krótkotrwałe i miejscowe) związane będą z etapem realizacji inwestycji polegającym na modernizacji dróg i np. ścieżek rowerowych. Dotyczyć będą one etapu prowadzenia prac budowlanych, co wiąże się z emisją ponadnormatywnego hałasu, spalin, pylenia z placów budowy oraz wzmożonym ruchem na drogach dojazdowych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Na realizację inwestycji składa się szereg działań w mniejszym lub w większym stopniu negatywnie oddziaływujących na zdrowie człowieka. W związku z tym konieczne jest zastosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych takich jak:

- odpowiednie prowadzenie prac remontowych i budowlanych;
- lokalizacja inwestycji w bezpiecznej odległości od zabudowań mieszkalnych;
- stosowanie odpowiedniego sprzętu emitującego mniejszy poziom hałasu i spalin.

10.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Pozytywny wpływ na zabytki i dobra materialne, będą miały wszelkie inwestycje drogowe, gdyż poprawa systemu transportowego (uzupełnienia brakujących odcinków, poprawa spójności) zwykle przyczynia się do wzrostu gospodarczego. Dodatkowo wszelkie działania związane z podniesieniem konkurencyjności systemu komunikacji zbiorowej również będą oddziaływać pozytywnie zarówno

w zakresie podnoszenia wartości firm świadczących usługi, jak również dostępności nowych terenów z ośrodkami miejskimi (wzrost wartości nieruchomości). Również przewiduje się pozytywne oddziaływanie na omawiany komponent środowiska (w szczególności zabytki) w związku z ograniczaniem ruchu, poprzez promowanie wykorzystania roweru, co prowadzi do ograniczenia powstawania wstrząsów.

Pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne ma również poprawa estetyki przestrzeni miejskiej.

Oddziaływania negatywne

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie na wszystkie dobra materialne oraz zabytki niesie za sobą faza realizacyjna projektowanych w ramach realizacji Planu działań. W czasie prowadzenia prac w pobliżu zabudowań, czy też zabytków dojdzie do emisji dźwięku i wibracji z maszyn budowlanych oraz transportu i przeładunku materiałów budowlanych.

Rekomendacje działań minimalizujących i kompensujących negatywne oddziaływanie

Wszelkie prace powinny być prowadzone po uwzględnieniu opinii Konserwatora zabytków.

11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Planu

W przeprowadzonej analizie i ocenie wpływu ustaleń projektu Planu, zwrócono uwagę na działania, które mogą w sposób krótkotrwały, przejściowy negatywnie oddziaływać na różne komponenty środowiska. Dotyczy to w szczególności etapu realizacji działań związanych z prowadzeniem prac budowlanych. Działania zapobiegawcze, minimalizacja oraz kompensacja negatywnych skutków powinny być określone w raportach o oddziaływaniu dla poszczególnych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko i krajobraz można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślane dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Do działań organizacyjno-administracyjnych należy zaliczyć, m. in.:

- przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko wraz z przedstawieniem wariantu możliwie najmniej obciążającego środowisko, a jednocześnie ekonomicznie uzasadnionego, zapewniającego wysoki poziom merytoryczny oraz biorącej pod uwagę wszystkie możliwe oddziaływania, zwłaszcza na obszary chronione (jeśli będzie wymagana);
- sprawne egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych;
- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej lub monitoringu na etapie planowania konkretnego przedsięwzięcia (np. w ramach oceny oddziaływania na środowisko);
- uwzględnianie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego przy wyborze lokalizacji i opracowywaniu projektu inwestycji (np. zachowanie terenów zielonych i przyjaznej ludzkiej przestrzeni publicznej) oraz zachowanie wymogów ochrony krajobrazu;
- uwzględnienie zasady turystyki zrównoważonej - infrastruktura turystyczna powinna w jak najmniejszym stopniu obciążać środowisko, uwzględniać występowanie chronionych gatunków i siedlisk oraz zakładać właściwą gospodarkę odpadami, wodno-ściekową oraz emisję hałasu;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac remontowych oraz budowlanych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów, nietoperzy i ryb lub stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy);
- zaplanowanie prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniający wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzenie zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji;

- dostosowanie rodzaju i zakresu prac do wymogów ochrony przyrody – zwłaszcza w przypadku ekosystemów wodnych i podmokłych (np. przy realizacji inwestycji hydrotechnicznych) poprzez prowadzenie konsultacji przyrodniczych oraz poprzez zachowanie zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną;
- uwzględnianie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

Działania ograniczające negatywne oddziaływanie powinny być stosowane zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. Ze względu na zasady wyboru projektów, a w szczególności na skalę możliwych do zaistnienia konfliktów społecznych, największą uwagę należy zwrócić na kwestie ochrony środowiska przyrodniczego i warunków życia ludzi. Wśród zabiegów technicznych, stosowanych podczas realizacji prac znajdują zastosowanie następujące praktyki:

- stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), pozwalających na ograniczenie negatywnego oddziaływania w trakcie budowy, w tym technologii: niskoemisyjnych, niskoodpadowych, wodooszczędnych i energooszczędnych, tj.:
 - ograniczających emisję substancji zanieczyszczających do wód (uszczelnianie procesów przy budowie i po jej zakończeniu, zabezpieczenie przed wyciekami z urządzeń oraz przestrzeganie warunków pozwoleń na budowę);
 - ograniczających emisję substancji do powietrza (stosowanie pojazdów i urządzeń niskoemisyjnych) oraz przestrzeganie zastrzonych warunków pozwoleń na budowę dotyczących odpowiedniego sposobu prowadzenia robót (np. ograniczających pylenie);
 - zabezpieczanie terenu budowy przed infiltracją ewentualnych wycieków z maszyn i urządzeń oraz ograniczanie do minimum zużycia kopalin poprzez prowadzenie efektywnej i racjonalnej gospodarki materiałami i odpadami – w celu ochrony powierzchni ziemi, w tym gleb i zasobów naturalnych (kopalin);
 - sprawna realizacja prac i ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko w celu skrócenia czasu i zasięgu możliwego negatywnego oddziaływania na środowisko;
 - racjonalne gospodarowanie materiałami ograniczające ilość powstających odpadów;
 - rekultywacja bądź przywrócenie do stanu sprzed realizacji inwestycji terenów zdegradowanych w wyniku realizacji inwestycji;
 - ograniczanie do minimum wycinki drzew i krzewów oraz zapewnienie ochrony drzew przed ewentualnym uszkodzeniem podczas prowadzenia prac;
 - stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy) na okres prowadzenia prac;
 - w przypadku prowadzenia inwestycji przez stanowiska roślin chronionych, jeśli nie można uniknąć takiego wariantu, należy stosować przenoszenie okazów w inne korzystne miejsce pod nadzorem botanicznym.

12. Propozycje wariantów alternatywnych

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 3b ustawy o oś Prognoza powinna przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Przedsięwzięcia proponowane do realizacji w ramach projektu Planu, ze względu na swoje przeznaczenie i cele oraz wywierane skutki, będą miały zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko oraz zrównoważony rozwój Miasta. Rozwiązania alternatywne dla inwestycji poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto zarówno projekt Planu jak i prognoza mają charakter strategiczny. Działania określone w Planie w większości nie mają wskazanych lokalizacji, dokładnego zasięgu, a także technologii, w jakich zostaną zrealizowane. W związku z tym, nie istnieją możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych inwestycji w dużej mierze będą zależne od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. Istotne będzie zatem dokładne rozpoznanie tych warunków na etapie przygotowania poszczególnych projektów.

13. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień planu

Realizacja działań przewidzianych w projekcie Planu wymaga stałego monitorowania oraz odpowiedniego reagowania w przypadku, gdy pojawiają się rozbieżności pomiędzy zakładanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym.

Monitorowanie postępów wynikających z realizacji działań stanowi z jednej strony podstawę dla ewentualnych zadań korygujących lub aktualizujących rozwiązania zaproponowane w niniejszym dokumencie, z drugiej zaś umożliwia całościową ocenę Planu w kategoriach sukcesu lub koniczności wprowadzenia działań tzw. naprawczych.

Dla skutecznego prowadzenia monitoringu i realizacji Planu zakłada się:

- systematyczne zbieranie ilościowych i jakościowych danych obrazujących zmiany realizacji projektów;
- analizę Planu w zakresie jego zgodności z obowiązującymi przepisami, wymogami oraz wytycznymi i zaleceniami dotyczącymi zakresu i zawartości Planu, a w razie potrzeby, dostosowanie jego zawartości do obowiązujących przepisów, wymagań oraz wytycznych i zaleceń, zarówno UE, krajowych, jak i lokalnych;
- porównywanie stanu rzeczywistego z przyjętymi wcześniej założeniami, analiza danych i podejmowanie ewentualnych działań zaradczych;
- zaangażowanie władz gminy oraz podmiotów wdrażających, które uczestniczą w realizacji projektów.

Raportowanie postępów realizacji Planu dotyczyć będzie analizy stanu realizacji zadań oraz osiągniętych rezultatów w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń oraz zużycia energii.

Raport z Planu będzie obejmować:

- podsumowanie realizacji zaplanowanych w harmonogramie rzeczowo-finansowym działań pod kątem: kosztów realizacji, osiągniętego efektu redukcji zużycia energii, redukcji emisji CO₂ i wzrostu produkcji energii z OZE w podziale na sektory;
- porównanie realizacji celów redukcji zużycia energii finalnej i emisji CO₂ oraz wzrostu produkcji energii z odnawialnych źródeł względem zaplanowanych celów w Aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN);
- podsumowanie redukcji zużycia energii i emisji CO₂ oraz wzrostu produkcji energii z OZE na podstawie działań zrealizowanych i w trakcie realizacji w podziale na poszczególne sektory;
- podsumowanie wyników zużycia energii na podstawie BEI i kolejnego wyznaczonego roku kontrolnego, efektów energetycznych na podstawie zrealizowanych działań oraz analizy zmian w podziale na poszczególne sektory;
- podsumowanie wyników wielkości emisji CO₂ na podstawie BEI i kolejnego wyznaczonego roku kontrolnego, efektów ekologicznych na podstawie zrealizowanych działań oraz analizy zmian w podziale na poszczególne sektory.

Plan jest dokumentem otwartym i tworzonym przez wszystkie zainteresowane podmioty. Dokument będzie aktualizowany w miarę zapotrzebowania zgłaszanego przez interesariuszy. Przeprowadzenie aktualizacji Planu będzie odbywać się w regularnych odstępach czasu. Proces aktualizacji dokumentu będzie poprzedzony poinformowaniem interesariuszy oraz lokalnej społeczności o aktualizacji oraz ich zaangażowaniem, np. zachęceniem do zgłaszania zadań lub współudziałem przy pozyskiwaniu danych odnośnie do zużycia energii. Ponadto koordynator, będzie stale współpracować z interesariuszami, zachęcając ich do planowania i wdrażania działań na rzecz efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE.

Wprowadzanie zmian do aktualizacji Planu zatwierdzonego przez Radę Miasta powinno zostać poprzedzone analizą konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

14. Informacje i możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Międzynarodowe ramy prawne, dla procedury ocen oddziaływania na środowisko w przypadku, gdy działalność realizowana w jednym kraju (stronie pochodzenia) zasięgiem oddziaływania obejmuje terytorium innego kraju (strony narażonej), mogą powodować znaczące negatywne skutki dla środowiska, stwarza Konwencja z Espoo z dnia 25 lutego 1991 roku.

Wykonanie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko konieczne jest zawsze wtedy, gdy planowane projekty mogą znacząco oddziaływać na środowisko i ludzi sąsiadujących krajów. Ustalenia projektowanego Planu będą realizowane na terenie Miasta Łomża, a ich zasięg będzie ograniczony do jego granic administracyjnych. Przewidziane w ramach dokumentu działania będą mieć przede wszystkim pozytywny wpływ na jakość środowiska na terenie Miasta, a pośrednio na terenie gmin sąsiednich, jednak zasięg ich nie będzie przekraczał granic kraju. Wobec powyższych wniosków, nie stwierdzono konieczności poddania projektu Planu procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Łomża do roku 2030 (dalej Plan) wynika z poniższych aktów prawnych:

- dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą oos”.

Materiały, które zostały wykorzystane do przeprowadzenia oceny strategicznej i sporządzenia niniejszej prognozy to przede wszystkim:

- dane dotyczące stanu środowiska, tj. opublikowane dane monitoringowe w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) oraz innych programów monitoringowych;
- dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS);
- oraz pochodzące z instytucji dane dotyczące obszarów chronionych, prezentowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ), oraz Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (GDOŚ).

Projekt Planu, dla którego przygotowano niniejszą prognozę, jest dokumentem, który został opracowany, aby kontynuować przyjęte założenia przez Gminę Miasto Łomża, m.in. realizować i przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj.:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- redukcji zużycia energii ostatecznej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,

a także do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu. Realizacja postanowień projektu Planu w efekcie przyczyni się do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców Miasta Łomża oraz pozwoli podejmować kolejne działania ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej.

W wyniku przeprowadzonej oceny w rozdziale 5 Prognozy uznano, że Projekt Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2021-2030 dla Miasta Łomża pozostaje zgodny z dokumentami międzynarodowymi, wspólnotowymi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

W rozdziale 6 dokonano oceny obecnego stanu środowiska w Mieście Mieście Łomża, opisano stan obecny związany z poniżej wymienionymi komponentami środowiska:

- Klimat,
- Jakość powietrza,
- Zagrożenie hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarka wodna,
- Gospodarka wodno -kanalizacyjna,
- Zasoby geologiczne,
- Gospodarka odpadami,
- Formy ochrony przyrody,
- Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi.

Następnie, w rozdziale 7, zdiagnozowano obecnie występujące problemy ochrony środowiska na terenie Miasta Mieście Łomża istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. W ramach diagnozy za najważniejsze problemy środowiska w Mieście Łomża, uznaje się nie osiągnięcie wymaganej jakości powietrza i niedotrzymania norm dotyczących hałasu. Problemem jest również zanieczyszczenie wód.

Opracowana prognoza oddziaływania skutków realizacji projektu Planu potwierdza, że cele środowiskowe mogą zostać osiągnięte w procesie wdrażania postanowień zawartych w projekcie Planu. Natomiast w przypadku braku realizacji powyższego dokumentu należy się liczyć z dalszym pogorszeniem jakości parametrów środowiska we Mieście Łomża, a w szczególności z:

- brakiem osiągnięcia wspólnotowych celów dotyczących emisji gazów cieplarnianych;
- brakiem osiągnięcia celów związanych z jakością powietrza;
- narastającym zanieczyszczeniem środowiska gruntowo-wodnego;
- pogorszeniem się klimatu akustycznego;
- nieefektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, z powodu braku wykorzystania OZE;
- degradacją środowiska;
- nieefektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych z powodu braku zwiększenia efektywności energetycznej.

W rozdziale 10 dokonano analizy i oceny wpływu ustaleń projektu Planu na poszczególne komponenty środowiska. Większość zaproponowanych w projekcie Planu działań skutkować będzie ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych, pyłu zawieszonego (PM10 i PM2,5) oraz benzo(a)pirenu, a także poprawą lokalnego klimatu (działanie w granicach jednej gminy). Szczególnie istotny jest fakt, że w projekcie Planu nie zostały zidentyfikowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko.

Możliwe jest wystąpienie oddziaływań negatywnych, których źródłem będzie etap realizacji budowy inwestycji, powiązany z koniecznością stosowania sprzętu budowlanego powodującego hałas i emisję zanieczyszczeń. Występowanie tej uciążliwości będzie jednak krótkotrwałe i miejscowe.

Dodatkowo w rozdziale 11 zaproponowano działania zapobiegawcze, minimalizujące oraz kompensacyjne negatywnych skutków, które powinny być określone w raportach o oddziaływaniu dla poszczególnych inwestycji.

W rozdziale 11 wysunięto wnioski, że potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko i krajobraz można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

W ramach opracowanej Prognozy nie wyznaczono rozwiązań alternatywnych dla inwestycji ujętych w projekcie Planu. Rozwiązania alternatywne, ze względu na korzystne oddziaływanie zadań projektowanych w Planie, nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto zarówno projekt Programu jak i Prognoza mają charakter strategiczny. Działania określone w projekcie Planu w większości nie mają wskazanych lokalizacji, dokładnego zasięgu, a także technologii, w jakich zostaną zrealizowane. W związku z tym, nie istnieją możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych inwestycji w dużej mierze będą zależne od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. Istotne będzie zatem dokładne rozpoznanie tych warunków na etapie przygotowania poszczególnych projektów.

Realizacja działań przewidzianych w projekcie Planu wymaga stałego monitorowania oraz odpowiedniego reagowania w przypadku, gdy pojawiają się rozbieżności pomiędzy zakładanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym.

Wprowadzanie zmian do Aktualizacji Planu zatwierdzonego przez Radę Miasta powinno zostać poprzedzone analizą konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Ustalenia projektowanego Planu będą realizowane na terenie Miasta Mieście Łomża, a ich zasięg będzie ograniczony do jego granic administracyjnych. W związku z powyższym nie stwierdzono konieczności poddania projektu Planu procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

16. Spis tabel

Tabela 1. Emisja CO ₂ w poszczególnych sektorach odbiorców w Mieście Łomża w roku bazowym oraz latach kontrolnych.....	9
Tabela 2. Cele strategiczne i kierunki interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności, które są spójne z PGN Miasta Łomża.....	23
Tabela 3. Cele polityki spójności zawarte w Umowie Partnerstwa na lata 2021-2027.....	24
Tabela 4. Cele szczegółowe i wątki tematyczne KPM2023.....	28
Tabela 5. Obszary/kierunki interwencji oraz cele określone w POŚ dla Miasta Łomża.....	33
Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Łomża na lata 2017-2023.....	35
Tabela 7. Charakterystyka parametrów demograficznych na terenie Łomży za lata 2013-2020.....	40
Tabela 8. Zmiany w zasobie mieszkaniowym w Mieście Łomża w latach 2013-2020.....	40
Tabela 9. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Miasta Łomża w podziale na sekcje wg PKD w 2020 roku.....	41
Tabela 10. Struktura paliw zasilających samochody osobowe zarejestrowane w Mieście Łomża w 2020 r.....	44
Tabela 11. Zmiana długości ścieżek rowerowych znajdujących się na terenie Miasta Łomża w latach 2013-2020.....	45
Tabela 12. Zestawienie wielkości emisji poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy podlaskiej.....	49
Tabela 13. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa.....	50
Tabela 14. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	51
Tabela 15. Wyniki pomiaru hałasu na terenie Miasto Łomża.....	57
Tabela 16. Wyniki monitoringu pól elektromagnetycznych przeprowadzone w latach 2018 – 2020 na terenie Miasto Łomża.....	58
Tabela 17. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) na obszarze Miasto Łomża.....	59
Tabela 18. Ocena Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie Miasto Łomża.....	59
Tabela 19. Struktura użytkowania gruntów Miasta Łomża.....	60
Tabela 20. Masa odpadów wytworzonych w ciągu roku na terenie Miasta Łomża w podziale na rodzaj odpadów.....	62
Tabela 21. Problemy w poszczególnych komponentach ochrony przyrody.....	70
Tabela 22. Wybrane kryteria oceny wpływu Planu na poszczególne elementy środowiska.....	72
Tabela 23. Siła oraz charakter oddziaływań.....	73
Tabela 24. Wykaz zastosowanych wskaźników i ich skrótów.....	73
Tabela 25. Matryca wpływu działań przedstawionych w Planie na poszczególne elementy środowiska.....	74

17. Spis rysunków

Rysunek 1. Udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO ₂ w Mieście Łomża w roku bazowym 2013.....	10
Rysunek 2. Udział poszczególnych sektorów w całkowitej emisji CO ₂ w Mieście Łomża w roku kontrolnym 2020.	10
Rysunek 3. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju	22
Rysunek 4. Filary oraz cele strategiczne PEP2040 wraz ze wskazaniem projektów strategicznych. ...	26
Rysunek 5. Położenie Miasta Łomża.	37
Rysunek 6. Zmiany liczby mieszkańców Łomży na przestrzeni lat 2013-2020	39
Rysunek 7. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Łomża w latach 2013-2020.....	41
Rysunek 8. Normy emisji spełniane przez autobusy komunikacji miejskiej	45
Rysunek 9. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM ₁₀ w województwie podlaskim w 2020 r., opracowany z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020	52
Rysunek 10. Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu PM ₁₀ w województwie podlaskim w 2020 r., będący wynikiem modelowania jakości powietrza dla roku 2020	53
Rysunek 11. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM _{2,5} w województwie podlaskim w 2020 r., opracowany z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania.....	54
Rysunek 12. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego B(a)P w pyłe PM ₁₀ w województwie podlaskim w 2020 r., opracowany z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania	55
Rysunek 13. Zasięg obszarów przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego B(a)P określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie podlaskim w 2020 r.	56
Rysunek 14. Obszary chronione na terenie miasta Łomży	65
Rysunek 15. Obszary chronione na terenie miasta Łomży	67
Rysunek 16. Korytarze ekologiczne na terenie miasta Łomży.....	68

18. Załączniki

18.1. Oświadczenie autora

Oświadczenie

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. 2021 poz. 2373 z późn. zm.), odnośnie spełniania wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy.

Oświadczam, że ja, Janusz Pietrusiak, pracownik firmy ATMOTERM S.A. oraz współautor i kierownik zespołu autorów prognozy oddziaływania na środowisko pn. „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Łomża do roku 2030”, spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. 2021 poz. 2373 z późn. zm.), dotyczące wymaganego wykształcenia.

Janusz Pietrusiak

ATMOTERM S.A.
45-031 Opoła, ul. Łangowskiego 4
tel. (77) 442 66 66 , fax (77) 442 66 95
Regon 530600238, NIP 754-033-94-95